

ΕΠΙΘΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

167 Καθαρισμοί

ὁδόντων πραγματο-
ποιούνται με ἓνα σω-
ληνάριον ὁδοντόκρε-
μας **ΚΟΛΥΝΟΣ** δη-
λαδή δύο φορές πε-
ρισσότερον τοῦ συνη-
θους ἀριθμοῦ χρή-
σεως.

ΚΟΛΥΝΟΣ ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ

909

ΤΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΣΑΣ

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΖΩΓΡΑΦΙΔΟΥ

ΟΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΗΣ 3
(ΜΕΓΑΡΟΝ ΠΟΛΥΖΩΗ) - ΤΗΛ. 61-26

Πλουτισθέν διά τῶν τελειωτέρων
μηχανημάτων καὶ διαθέτον ὅλα
τὰ μέσα ἀναλαμβάνει κάθε ἐργα-
σίαν, με ταχύτητα καὶ καλλι-
τεχνίαν ἀπαράμιλλον.

ΤΙΜΑΙ
ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 22.500.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΑΧ. 1.522.076.50

ΕΔΡΑ ΕΝ ΒΟΛΩ
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

FILIALES

Τράπεζα Λαρίσης — Λάρισα
Τράπεζα Τρικάλων — Τρίκαλα

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

Εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος
καὶ τὰς κυριωτέρας τοῦ ἐξωτερικοῦ

Ταμιευτήριον μέχρι 100.000 δραχ.
μέ 7 οἰο.—Ἐκτελεῖ πάσης φύσεως
Τραπεζικὰς ἐργασίας

**Ἡ Οὐλίτις
θεραπεύεται μετὰ
ΣΑΝΟΖΥΛ**

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 26 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1929

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΕΧΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΟΜΟΣ Ε'. ΑΡΙΘ. 71
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΜΑΓΕΡ 29

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Κ. ΜΠΑΣΤΙΑΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐτησίᾳ Δρ. 200
Ἑξαμηνίᾳ 100
Τρίμηνης 50
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Λίρα 1

RÉNÉ FULOP - MILLER

ΤΟΛΣΤΟΪ ΚΑΙ ΝΤΟΣΤΟΪΕΒΣΚΥ

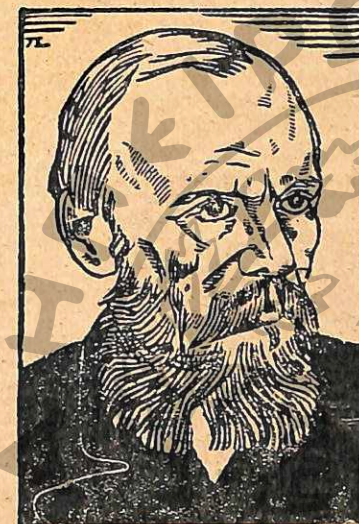
Ο κόσμος συνείησε νὰ ἀνα-
φέρῃ μαζί τὰ ὀνόματα τοῦ
Τολστόϊ καὶ τοῦ Ντο-
στοϊέβσκι καὶ νὰ τοὺς
θεωρῇ πῶς εἶναι οἱ δύο
συγγραφεῖς οἱ πρῶτοι ἀντι-
προσωπευτικοὶ τῆς Ρωσ-
σίας. Αὐτὸ γίνεται ἀκόμη
πρὶς περὶ ἄν λάβουμε ὑπ' ὄψιν πῶς
οἱ δύο αὐτοὶ ἄνδρες δὲν ἐγνωρίσθησαν
ποτέ προσωπικῶς μεταξύ τους· καὶ ὅμως
ἡ ἡλικία τους ἐλάχιστα διέφερε, γιὰ
τὸ Ντοστοϊέβσκι ἦταν ἑπτὰ μόλις ἔτη νεώ-
τερος τοῦ Τολστόϊ. Τὰ ἔργα πού τοὺς
ἐδόξασαν, τὸ *Ἐγκλημα καὶ Τιμωρία*
τοῦ ἑνὸς καὶ τὸ *Πόλεμος καὶ Εἰρήνη*
τοῦ ἄλλου ἐξεδόθησαν σχεδὸν συγχρό-
νως, τὸ 1865.

Τὸν καιρὸ πού ἦταν στὴ Σιβηρία, ὁ
Ντοστοϊέβσκι εἶχε ἐνδιαφερθεῖ ζωηρὰ
γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Τολστόϊ. Ὅταν ἐξε-
δόθη ὁ *Πόλεμος καὶ Εἰρήνη*, ὁ Ντο-
στοϊέβσκι διάβασε τὸ μυθιστόρημα μετὰ
τὸν μεγαλύτερον ἐνθουσιασμό· ἀρκετὸν καιρὸ
μάλιστα ἐσκέπτετο νὰ γράψῃ κάτι ἀνά-
λογο. Ἀπὸ τὴ σκέψιν αὐτὴ βγήκε τὸ
πρῶτον ἐνός ἡμιτελοῦς ἔργου, τῆς
Ζωῆς ἐνὸς Μεγάλου Ἀματωλοῦ.

Δέκα χρόνια ἀργότερα, ὁ Ντοστοϊέβσκι
μίλησε με θυμισμό γιὰ τὸ πνεῦμα τοῦ
Τολστόϊ, σὲ βαθμὴ μάλιστα πού τὸν ἀνέ-
φερε σὺν ἀπόδειξιν τῆς μεγάλης ιστορι-
κῆς ἀποστολῆς τῆς Ρωσσίας. Σὲ ἕναν
πού ἐπιθυμοῦσε νὰ μάθῃ πῶς μποροῦσε
νὰ ἀποδεικνύῃ ὅτι ἡ Ρωσία κρατοῦσε
τὴν κληρονομία τοῦ Χριστοῦ, ἀπήντησε

χωρὶς νὰ διστάσῃ! «Ἄν μᾶς ρωτήσῃ ἡ
Δύσις ποῦ μεγάλο ἔργο εἶμασθε ἱκανοὶ
νὰ βγάλουμε ἀπὸ τοὺς πνευματικούς μας
θησαυρούς, θὰ ἀπαντήσουμε: τὸν Τολ-
στόϊ καὶ τὴν Ἄννα Καρενίν του· καὶ
αὐτὸ εἶναι ἀρκετό».

Ἐξ' ἄλλου ὁ Τολστόϊ μίλησε ἐπανεὶ-

Φεοντόρ Ντοστοϊέβσκι

λημμένως ἐπαινετικώτατα γιὰ τὸν Ντο-
στοϊέβσκι, καὶ ἰδίως γιὰ τὸ *Ἐγκλημα
καὶ Τιμωρία*· τὸ πρῶτο μέρος τοῦ μυ-
θιστορήματος αὐτοῦ ἐσήμαινε κατὰ τὴν
γνώμην τοῦ ἑνὸς σταθμὸν στὴν παγκοσμίᾳ
φιλολογία. Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὸ ἐκτιμῶσε
τὴν Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὸ Σπίτι τῶν Νε-

κρῶν, πού, κατὰ τὴν γνώμην του, περιεί-
χαν τόσα πράγματα «πού θὰ ἐπαρκοῦ-
σαν σὲ πολλοὺς συγγραφεῖς». Κάπου
κάπου πάλι ἡ ὑπεραφθονία αὐτῆς τῆς
ὕλης, πού συναντᾶται στὸν Ντοστοϊέβσκι,
δὲν ἄρεσε στὸν Τολστόϊ, πού τὴν θεω-
ροῦσε ἐλάττωμα· τὸν ἐμπόδιζε, ἔλεγε,
νὰ συγκεντρωθῇ τελείως στὸ θέμα του.

Τὸ γεγονός πῶς οἱ δύο αὐτοὶ μεγάλοι
ἄνδρες, παρ' ὅλο τὸ ζωηρὸ ἐνδιαφέρον
πού ἔδειχναν ὁ ἓνας γιὰ τὸν ἄλλον, δὲν
συνητηθήσαν προσωπικῶς ποτέ, ἀφεί-
λεται κυρίως στὴν τύχην τὸ 1855 καὶ
τὸ 1856, ὅταν ὁ Τολστόϊ μετέβαινε συ-
χνὰ στὴν Πετρούπολιν ὁ Ντοστοϊέβσκι
ἦταν ἐξόριστος στὴ Σιβηρία· ὅταν πάλι
ὁ δεύτερος ἐπέστρεψε στὴν πρωτεύουσα,
ὁ Τολστόϊ εἶχε ἀποτραβηχθεῖ στὴ
Γιασνάια Πολιάνα γιὰ νὰ μὴ βραίνῃ
παρὰ σπανίως.

Τὸ 1879 παρουσιάσθη τέλος μιὰ εὐ-
καιρία, πού ἐπέτρεπε στοὺς δύο συγγρα-
φεῖς νὰ συναντηθοῦν, ἀλλὰ χάθηκε πάλι
ἀπὸ ἓνα περίεργον περιστατικό. Ὁ Τολ-
στόϊ καὶ ὁ Ντοστοϊέβσκι παρέυρθησαν
καὶ οἱ δύο σὲ μιὰ διάλεξιν τοῦ φιλοσό-
φου Βλαντιμίρ Σολδόβιτς. Ὁ Τολστόϊ
ἦταν μαζί μετὰ τὸν Ν. Στράχωφ, τὸν κρι-
τικὸ καὶ δημοσιογράφον, τὸν ὅποιον εἶχε
παρακαλέσει νὰ μὴ τοῦ συστήσῃ κανέ-
ναν. Ἄν καὶ ἡ ἀπαγόρευσις αὐτὴ δύ-
σκολα θὰ μπορούσε νὰ ἐφαρμοσθῇ στὸν
Ντοστοϊέβσκι, ὁ Στράχωφ ἠκολούθησε
κατὰ γράμμα τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Τολστόϊ
καὶ ἀπέφυγε νὰ συναντηθῇ μετὰ τὸν Ντο-
στοϊέβσκι καὶ τὴ γυναῖκα του· καὶ ἔτσι

ΕΤ. ΠΡΕΛ. ΗΠΕΙΡΟΣ
ΚΟΣΜ. ΛΙΑ
ΒΕ. ΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟ
Καρ. Χατζή
29-9-1880
ΑΡΙΘ. 93485

τὸ βράδυ αὐτὸ οἱ δύο συγγραφεῖς δὲν μπόρεσαν νὰ γνωρισθοῦν. Ὅταν ὁ Ντοστογιέφσκι ἔμαθε ἀργότερα πὺς ὁ Τολστόι εἶχε παρακολουθήσει μαζὺ μὲ αὐτόν, τὴ διάλεξη τοῦ Σολόδωφ δυσαρεστήθηκε πολὺ καὶ λυπήθηκε πού ἄφησε νὰ χαθῇ αὐτὴ ἡ εὐκαιρία πού τοῦ ἐπαρουσιάζετο νὰ πλησιάσῃ τὸν Τολστόι.

Στὸ τέλος ὁ Ντοστογιέφσκι ἀπεφάσισε νὰ πάῃ νὰ βρῇ τὸν Δάσκαλο στὴ Γλασνάια Πολιάνα πηγαίνοντας στὴ Μόσχα γιὰ τὶς γιορτὲς πού ἐγίνοντο εἰς μνήμην τοῦ Ποῦσκιν. Δὲν ἤθελε νὰ πεθάνῃ, ἔλεγε, χωρίς νὰ ἰδῇ τὸν Τολστόι.

Τὸ σχέδιο αὐτὸ δὲν ἐπρόκειτο νὰ πραγματοποιηθῇ. Ὁ Τουργκένιεφ πού εἶχε μεταβεῖ στὴ Γλασνάια γιὰ νὰ προσκαλέσῃ τὸν Τολστόι εἰς ἐορτὴ τοῦ Ποῦσκιν, γύρισε σκυθρωπὸς καὶ ἔφερε πολλὰς δυσάρεστες λεπτομέρειες γιὰ τὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ καὶ τὴν ψυχικὴ κατάστασιν τοῦ Τολστόι· ἡ διήγησις τοῦ ἀπεθάρρυνε τὸν Ντοστογιέφσκι σὲ τέτοιο βαθμὶ ὥστε δὲν ἐτόλμησε νὰ παρουσιασθῇ στὴ Γλασνάια σὲ μὴ τόσο ἀκατάλληλη στιγμή. Ἀνέβαλε τὸ σχέδιόν του γιὰ τὸ μέλλον· ἔξῃ μῆνες ἀργότερα, πέθανε ἀποτόμως χωρὶς νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν ἐπιθυμία του.

Ἡ εἰδηση τοῦ θανάτου τοῦ ἔκαμε βαθεῖα καὶ ὀδυνηρὴ ἐντύπωση στὸν Τολστόι. «Ποτέ μου δὲν εἶδα αὐτὸν τὸν ἀνθρώπο, ἔγραφε στὸν Στράχωφ, ποτέ μου δὲν εἶχα μαζὺ του προσωπικὰς σχέσεις, καὶ ἔξαφνα ὅταν ἀπέθανε κατάλαβα πὺς ἦταν γιὰ μένα ὁ πλησιέστερος ἀνθρώπος, ὁ πιδ ἀγαπητός, ὁ πιδ ἀπαραίτητος. Καὶ ποτέ δὲν ἐσκέφθηκα νὰ μετρηθῶ μαζὺ του, ποτέ. Ὅ,τι ἔκανε (ἔ,τι καλὸ, σωστό, ἔκανε) ἦταν τέτοιο, πού ὅσο περισσότερο ἔβλεπα τόσο καὶ περισσότερο μοῦ ἄρεσε. Τὸν θεωροῦσα σὰν φίλο καὶ πάντοτε σκέφθηκα πὺς θὰ βλεπώμαστε, πὺς αὐτὸ δὲν συνέβη ὡς τότε, μὰ πὺς θὰ γινόταν κάποτε. Κι' ἔξαφνα διαβάζω: πέθανε. Σὰν νὰ μὴ εἴλεψε κάποιον στήρήμα. Ἐσάστισα, καὶ ἔπειτα ἐγγόνησα πόσο προσφιλὴς μοῦ ἦταν, καὶ ἔκλαψα, καὶ κλαίω ἀκόμη».

Παρ' ὅλην αὐτὴν τὴ συγκίνηση καὶ τοὺς ἐπαινετικούς λόγους τοῦ Τολστόι, φαίνεται πὺς ἐνδομύχως ἡ στάσις πού ἐκρατοῦσαν μεταξύ τους οἱ δύο συγγραφεῖς δὲν ἐχαρκτηριζόταν ἀπὸ μεγάλῃ συμπάθειαν. Γι' αὐτὸ φαίνεται πὺς δὲν οφείλεται στὴν τύχην πού δὲν συναντήθηκαν ποτέ· θὰ ἔλεγε κανεὶς πὺς ἔνα αἰσθημα δειλίας τοὺς ὠθοῦσε ἄλλοτε νὰ δημιουργήσουν αὐτὴν τὴν τύχην, καὶ ἄλλοτε νὰ ἐπωφεληθοῦν ἀπὸ αὐτὴν γιὰ νὰ ἀποφύγουν μίαν συνάντησιν.

Συχνὰ ὁ Τολστόι ἐξέφρασε διαφορετικὰς γνώμες γιὰ τὸν Ντοστογιέφσκι, πού μὰς ἐπιτρέπουν νὰ ἰδοῦμε πόσο λίγο συμφωνοῦσε πολλὰς φορὰς μὲ τὸ ἔργο τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ. Σ' ἓνα γράμμα τοῦ πρὸς τὸν Στράχωφ παρατηροῦσε πὺς ἡ σημασία πού δίδεται στὸν Ντοστογιέφσκι εἶναι ὑπερβολικὴ· ὁ Δουσαν Μακοβίτσκι, ὁ γιατρὸς τῆς οἰκογενείας Τολστόι, διηγείται στὸ ἡμερολόγιόν του μίαν συνομιλίαν πού εἶχε μὲ τὸν Τολστόι σχετικῶς.

«Ρώτησα σήμερον τὸν Τολστόι ἂν ἐγνώριζε καλὰ τὸ ἔργο τοῦ Ντοστογιέφσκι· νὰ ἢ ἀπάντησέν του. Ἐδιάβασα πρὸ ὀλίγου τοὺς Ἀδελφοὺς Καραμάζωφ καὶ δὲν τοὺς βρῖσκω καλοὺς. Τὸ ἐλάττωμα τοῦ Ντοστογιέφσκι εἶναι πὺς ἡ τέχνη του δὲν ἔχει διαπλασθεῖ. Πολλὰς λεπτομέρειες ἔχουν πολλὴν δόσιν φαντασίας, εἶναι ἐν μέρει ὑπερβολικαί, ἐν μέρει ὅμως παραμελημέναι. Βρίσκονται ἐν τούτοις στὸ ἔργο του πολλὰς θαυεῖες ιδέαι καὶ ἔχει μέσα του πολλὴ θρησκευτικὴ ἰσχύ. Μόνο γιὰ τὴ μορφὴ ἔχω ἀντιρρήσεις καὶ δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω γιὰτί τὰ μυθιστορήματα τοῦ Ντοστογιέφσκι ἔχουν τέτοια ἐπιρροή».

Τὴν ἐπομένη ὁ Μακοβίτσκι σημειώνει στὸ ἡμερολόγιόν του:

«Ἐξακολουθήσαμε τὴ συνομιλίαν μας γιὰ τὸν Ντοστογιέφσκι ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς γυναικὸς τοῦ Τολστόι, τῆς Σοφίας Ἀντρέεβνας. Ὁ Τολστόι εἶπε: «Διάβασα σήμερον τὸ κεφάλαιον τοῦ Μεγάλου Ἰε-

ροξέταστο· εἶναι ὠραῖο, ἀλλά, ὅπως ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Ντοστογιέφσκι, ἔχει ὑπερβολὰς. Δὲν ξέρει νὰ κρατήσῃ ἓνα μέτρο».

«Ὅποτε διαβάζω τὸν Ντοστογιέφσκι», ἐξακολουθεῖ ὁ Τολστόι, «ἔχω τὴν ἐντύπωση πὺς αἰσθάνομαι στὴν ἀρχὴ τῆς ἀναγνώσεως ἓνα εἶδος ἀντιστάσεως· ὕστερα παρασύρομαι ἀπὸ τὸ ἔργο. Τὶ περίερον πού εἶναι ὁ τρόπος τοῦ Ντοστογιέφσκι, τί ἰδιόρρυθμη, ἀκανόνιστη μάλιστ, πού εἶναι ἡ γλῶσσα του! Ὅλα τὰ πρόσωπά του μιλοῦν τὴν ἴδιαν γλῶσσαν· καὶ τὸ παραδοξώτερον εἶναι ἡ ὑπερβολικὴ πρωτοτυπία τῶν εἰκόνων του, πού φθάνει σὲ τέτοιο σημεῖον πού ἡ πρωτοτυπία ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνο πού πάσχει καὶ ἡ ρεαλιστικὴ ὑπόθεσις μεγάλας ιδέαι στὰ ἔργα του ἀπὸ ρωμαντισμό. Κατὰ τὴ γνώμην μου ὅμως, ἡ ἐποχὴ τοῦ ρωμαντισμοῦ πέρασε· ἐγὼ, παραδείγματός χάριν, δὲν θὰ μπόρῳ νὰ ζωγραφίσω τόσο λεπτομερῶς τὸν τρόπον πού ἓνα κορίτσι ξεπλέκει τὸν τρόπον του. Ἀλλὰ θὰ ἤμουν ἀπ' ἐναντίας ἱκανὸς νὰ γράψω ποιὲς πρέπει νὰ εἶναι οἱ σχέσεις τῶν ἀνθρώπων μεταξύ τους».

Δὲν γνωρίζουμε παρόμοιαις κριτικαῖς παρατηρήσεις τοῦ Ντοστογιέφσκι ἐπὶ τοῦ Τολστόι καὶ ὅλα φαίνεται νὰ μαρτυροῦν πὺς ὁ συγγραφεὺς τῶν Ἀδελφῶν Καραμάζωφ ἠσθάνετο γιὰ τὸν σοφὸν τῆς Γλασνάια Πολιάνα ἓνα θαυμασμὸ καὶ ἓνα σέβας πού δὲν ἐγνώριζαν ὅρια.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΝΟΘΟΥ

Κόκκινες ἄγριες παπαροῦνες, στὰ μαλλιά σου
τὰ μάβρω, ἄσε νὰ πλέξω, μ' ἄσε πρῶτα κάτω
σὰν ἄγριο κῦμα νὰ χυθοῦν δλόγυρά σου
καὶ νὰ σκεπάσουν τὸ κορμὶ σου τὸ χιονᾶτο.

Στὰ χέρια μου σφιχτοκρατῶντας τὰ δικά σου
ἔλα νὰ τρέξωμε στὸν κάμπο καὶ τὰ κρητο
πιότη τῆς Ἠδονῆς νὰ πιοῦμε, κάπου σιάσου,
ἀδειάζοντας τὸ Ἐρωτοπότηρο, ὡς τὸν πάτο!

Ἀγνὸ φίλ', δὲ μὲχει ἐμὲ γεννήσει

μηδὲ δὲ μ' ἔσπειρε ὁ σεμνὸς πόθος,

μὰ ἔρινα μ' ἓνα λάγνο σαρκικὸ μεθύσι.

Γι' αὐτὸ στὴν ἡδονὴ ποθῶ νὰ ζήσω

— ὁ Ἐρωτογέννητος ἐγὼ κι' ὁ Νόθος —

ὡς πού σ' ἓνα σπασμὸ τῆς ἡδονῆς νὰ σβύσω!

ἈΓΓΕΛΟΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΣ

Α. Λ. ΒΕΪΝΟΓΛΟΥ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΝΟΥΒΕΛΛΑ

Ἡ Σπάρκ ἦταν ἀσφαλῶς ἀπὸ πολὺ καιρὸ χήρα. Καὶ ἡ ρυτιδωμένη της ὄψη, τὰ κατάλευκα μαλλιά της χτενισμένα πίσω, ἡ παντελής ἐξάλειψη κάθε ἰχνους τοῦ συζύγου της ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ τὴν κουβέντα, ἔδιναν τὴν ἐντύπωση πὺς εἶχε πεθάνει πρὶν ἀπὸ μίαν αἰωνιότητα. Ἡ Σπάρκ εἶχε τρεῖς κόρες. Δὲν ἦταν βέβαια καλλονές. Ὅτε διαπρέπανε στὴν ἐξυπνάδα ἢ τὴν καλὴ σὺν. Ἀκόμα δὲ χειρότερο ἢ προῖκα τοὺς ἦταν λιγοστή. Οἱ δύο ὅμως τοὐλάχιστον καλοπέσανε. Ἡ μὴ πῆρε ἓνα ζῆλο πλοῦτο συμπατριώτη της κι' ἔφυγε γιὰ τὸν Μπουρνόβα, ἐν' ἀπ' τ' ἀριστοκρατικώτερα προάστεια τῆς Σμύρνης. Ὅλη ἡ λεβαντίνικη ἀφρόκριμα εἶχε ἐκεῖ λαμπρὴ ἐπαύλειος, αὐτοκίνητα, πάρκα, λέσχες, συγκεντρώσεις ἀμύθητης πολυτέλειας, πού θάμπωναν ὅσους πληβεῖους εἶχαν τὴν τύχην νὰ παρερρεθύνουν. Ἡ Ζωὲ, λεπτή, ψηλὴ, μὲ τὰ ρούσα μαλλιά της καὶ τὸ ροδοκόκκινον δέρμα τοῦ προσώπου της, γρήγορα ἀφομοιώθηκε μὲ τὸ νέο περιβάλλον της καὶ ἔχασε σχεδὸν τὸ Κορδελιὸ καὶ τὴ μάνα της καὶ ὅλη τὴ νεανικὴ ζωὴ της κοντὰ στὴν παραλία τοῦ σμαραγδένιου κόλπου, ἀντίκρου στὴ Σμύρνη, στεφανωμένη μὲ τὰ ἐρείπια τῶν παλιῶν βενετσάνικων πύργων τοῦ Πάγου. Ἡ δευτέρα πῆρε ἓνα Γάλλο, ἀνθρώπο ἀπὸ καλὴ οἰκογένεια καὶ μ' ἐλαστικὴ συνείδηση. Ὅλοι οἱ Κορδελιῶτες θυμοῦνται ἀκόμα μ' ἀγανάκτησιν πὺς ἀπόκτηση τὸ σπίτι ὅπου καθότανε. Μεγάλο. Μπρὶν. Περισκοῦ ρυθμοῦ. Μ' ἓνα μεγάλο ἀγγλικὸ κήπο. Γοῆτενε τὰ μάτια καὶ τὸ καλλιτεχνικὸ γούστο. Ἐκεῖ μέσα μαζεῦστανε κάθε βράδυ ὅλοι οἱ Τοῦρκοι πρόκριτοι καὶ πολλὰς φορὰς ἡ Σπάρκ εἶπαι ἓνα ὁλό ἀπεχθὴ στὶς δῶσεις καὶ τὶς σφαγὰς τῶν Χριστιανῶν. Γι' αὐτὸ ἦταν ἐξαιρετικὰ ἀντιπαθητικὴ στοὺς Ρωμηοὺς. Ὅταν τὴν ἐβλεπαν στὸ δρόμο μὲ τὶς ἀπειράριθμες ξανθὲς γούνες της, πού περισεύανε καὶ κρεμόταν καὶ κυμάτιζαν στὸν αἶρα, καὶ τὰ μακρὰ τριγωνικὰ σκουλαρίκια της ἀπὸ χρυσο μασσίφ, τῆς

ρίχνανε κάτι ματιὰς πού τὴν ἔκαναν νὰ βιάζῃ ἀμέσως τὸ βῆμα.

Ἡ τρίτη μόνο, ἡ Μαίρη, ἦταν πολὺ ἄτυχη στὸ γάμο της. Εἶχε πάρει ἓναν

Σπούδαζε τὸ Νάτ...

ἄντρα τρομερὰ ἀνίκανο. Ὅτε σπῆτι δικό του δὲν μπόρεσε ν' ἀνοίξῃ. Ὅλη τὴ μέρα εἶπε. Ἐπῆνε κι' ἡ γυναῖκα του. Ἐπῆνε κι' ἡ πεθερὰ του. Ὅποιος εἰσερχότανε σ' αὐτὸ τὸ σπίτι εἶχε μίαν ἐντύπωση παράξενη, δαιμονιώδη. Μὲς τὰ παλιά, ξεθωριασμένα ἐπιπλα μὲ τὶς ξεφτυσμένες μεταξωτὲς στόφες καὶ τὶς βαρεῖες κουρτίνες, κεντημένες μὲ λεοντιά καὶ ἐξωτικά πουλιά, κινεῖται ἀνθρώποι μ' ἐξάψεις καὶ βίαιες κινήσεις βροτοῦσαν λόγια βιβλικά καὶ ἀναφωνήσεις βραχνῆς καὶ πρόβαλαν πρόσωπα ἀπ' τὶς πρᾶσινες σκιὰς βασανισμένα καὶ τεταμένα σὰν μασσέες τοῦ κινεζικοῦ θεάτρου.

Καθ' ὅτεγεμα, ὅταν ἡ Σπάρκ δὲν ἔβγαине—ἔβγαине τόσο σπάνια—καθότανε στὴν βεράντα πού ἦταν μπρὸς τὸ σπίτι μ' ἓνα ξυλένιο κινκλίδωμα ἀπὸ συμπλέγ-

ματα, ὅμοια μὲ λατινικὰ ἐρωτηματικά, περιτριγυρισμένη ἀπ' τὰ σκυλιά της. Ἦταν ἡ λατρεία της. Κι' εἶχε ἀμέτρητα. Μικρά. Κατάλευκα μὲ σγουρὰ μαλλιά. Τῆς Ἀγκύρας. Σκυλιὰ τρομερὰ πολιτισμένα καὶ μὲ πολὺ λεπτὰ γούστα. Δὲν τρώγανε ποτὲ ὀμὸ κρέας. Τὸ μάτι τους δὲν εἶχε δεῖ κόκκαλο. Κρέμα. Τηγανιὰ παγιδάκια ἦταν ὀνόματα πού ξαναρχόταν τακτικὰ στὸ μενοῦ τους. Ἐνα μικρὸ δουλάκι ἦταν στὴν ὑπηρεσίαν τους.

—Τὴν παλιόγρη. λέγανε οἱ γειτόνοι, νὰ ξεδεῦν τοῦ κόσμου τὸν παρὰ γιὰ τὰ σκυλιά της, ἀντὶ νὰ σπουδάσῃ λίγο τὸ Νάτ...

Ἐ, δὲν εἶχαν δίκιο. Σπούδαζε καὶ τὸ Μαίρης, ἀλλὰ μὲ τὸ δικό της τρόπο. Ἦταν φανατικὰ εὐαγγελικὴ. Ἡ Βίβλος δὲν τῆς ἔφευγε ἀπ' τὰ χέρια. Ἦξερε μεγάλα ἀποσπάσματα ἀπ' ἔξω καὶ μὲ τὴ βοήθεια ποικίλων θρησκευτικῶν συγγραμμάτων καὶ περιοδικῶν, ἐρμήνευε τὶς σκοτεινὰ καὶ διφορούμενες προφητεῖες τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Νάτ, χρυσὸ μου, ἔλεγε στὸν ἐγγονό της πού καθόταν ἀπέναντί της στὴν βεράντα, λένε πὺς αὐτὰ πού γράφει τὸ Εὐαγγέλιο εἶναι παραμύθια, κι' ὅμως κῦτταζε πὺς ἐδιὰλύονταν. Γράφει πὺς τὰ τέκνα τοῦ Ἰσραὴλ θὰ γυρίσουν στὴν Παλαιστίνην χωρὶς αἱματοχυσίαν. Διάβασε ὑποθέτω τὶς ἐνέργειες γιὰ τὸ Σιωνιστικὸ Κράτος στὸ Κεῖςτιαν Χέρλντ πού σοῦ ἔδωσα χτές. Οἱ Ἑβραῖοι γυρίζουν στὴν πατρίδα τους χωρὶς πόλεμον. Ἐπειτα, λέει, ἡ Παλαιστίνη θὰ γίνῃ τὴ νύχτα, σὰν τὴ μέρα, δηλαδὴ δὲ θὰ ὑπάρχῃ πῶς νύχτα. Θυμήσου τί μὰς εἶπε τὴν Κυριακὴν ἔπειτα ἀπ' τὴ λειτουργίαν ὁ συνταγματάρχης Οὐίλσον...

—Ναί, ἔλεγε μηχανικά ὁ Νάτ, θὰ κάνουν ἐγκαταστάσεις στὰ νερά τοῦ Ἰορδάνη πού θὰ διανοῦν ἀφάνταστη ποσότητα ηλεκτρισμοῦ, τὴν πού τὴ νύχτα ἡ Παλαιστίνη θὰ μεταβάλλεται σὲ φωτεινὴ πλὴμύρα. Τί θαῦμα...

Καὶ κῦτταζε ρεμβάζοντας τὸ σούρουπο πού σκέπαζε τὴ θάλασσαν μ' ἀσύλληπτες κυανότητες, ἐνὸς τὰ πρῶτα φῶτα τῆς μακρινῆς Σμύρνης σκορποῦσαν στενά ἀργυρὰ ρυάκια πάνω στὰ κύματα πού σήκωνε ὁ πλάτης.

—Ἐπειτα, ἐξακολουθοῦσε ἡ γιγὰ μὲ φωνὴν πῶς χαμηλὴ, λίγο βραχνή, θαρρῇ πάλι ὁ Χριστὸς ἐπὶ τῆς Γῆς...

—Ἡ Δευτέρα Παρουσία; ψιθύριζε ὁ Νάτ.

—Ὅχι, ὄχι, ἀκόμα. Θαρρῇ ν' ἀλυσσοδέσῃ τὸ Σατανά. Καὶ γιὰ χίλια χρόνια ἡ γῆ θὰ γίνῃ ὅπως ἡ Ἐδὲν πρὶν ἀπ' τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα. Ἡ κακία δὲ θὰ

ύπαρχη. Τὸ λεοντόρι θὰ πίνη μετὰ τὸ ἐλάφι
σὸ ἴδιο νερό...

— Δὲ θὰ τὸ σκοτώγῃ;

— Ὁχι, βέβαια...

— Μὰ τότε τί θὰ τρώῃ;

— Μὴν εἶσαι στούπιντος! Χορτάρι...

Κύτταζε τ' ἀστέρια, ὕγρα καὶ γαλάζια,
ποὺ λάμπανε σὸ σκοτεινὸ οὐρανό.

— Τ' ἀρνάκια θὰ παίζουν μετὰ τοὺς λύ-
κους, οἱ γάτες μετὰ τὰ ποτιτζίνα. Οἱ ἀν-
θρώποι θάχουν μάτια ἀγὰν σὰν τοῦ γε-
γνοῦ. Κανένα μυστήριον, τίποτα, τίποτα,
ἐπαναλάμβανε μετὰ τῶν ὁλοένα πρὶν ἀδύ-
νατον καὶ χαμηλῇ.

Ὁ Νάτ πλησίαζε περισσότερο στὴ γύρω
σκοτεινιά καὶ ἡ μύση ἐξακολούθησε
ὑπόκοφον, μυστηριώδη, σὰν νὰ φοβόταν
μὴν ἀκούσῃ ἡ νύχτα τίς παράξενες προ-
φητείες.

— Ἀλλὰ ὅταν περάσῃ αὐτὴ ἡ χιλιετη-
ρίδα, ὁ Διάβολος θὰ ἐλευθερωθῇ ξανά
γιὰ ἄλλα χίλια χρόνια. Ἡ κοινωνία θὰ
πάρῃ πάλιν τὴν προηγούμενη ἀγριότητά
της, τ' ἀδελφικὸ αἷμα θὰ χύνεται κρουνή-
δον καὶ ἡ κακία θὰ κυριαρχήσῃ παντοδύ-
ναμη, ἀπαίσιμα.

Ἡ φωνὴ της κοβόταν.

— Νάτ, Νάτ, παιδί μου, φέρε μου λίγο
κονιάκι.

Κατέβαζε γοργὰ μερικὰ ποτηράκια, φέ-
ροντας στοὺς ὄμους τὸ σάλι της. Τώρα
πιά ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔβλεπε τὸ πρόσωπο τοῦ
ἄλλου. Ἡ ψυχὴ τοῦ σκέπαζε μετὰ κρυφά,
ἀόρατα πέπλα. Καὶ ξαφνικὰ ἡ κ. Σπάρκ
ἐπῆρε τὰ παγωμένα χέρια τοῦ ἐγγονοῦ
της.

— Τότε, τότε, Νάτ, θὰ γίνῃ ἡ Δευτέρα
Παρουσία. Ὁχι, δὲν εἶναι ἀλήθεια πὼς
ὅλος ὁ κόσμος θὰ συναθροισθῇ σ' ἓνα
κράτιον. Τὰ πρόβατα θὰ χωριστοῦν ἀπ' τὰ
εἰρήματα κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Παντοδύνα-
μου. Καθένας ἀναλόγως τῆς ψυχῆς του.
Θὰ ζυγιστοῦν ὅλες οἱ πράξεις, καλὲς καὶ
κακὲς, καὶ ἂν βρεθοῦν λιψοί...

— Ε, τότε;

Τὰ σκυλάρια ἄρχιζαν νὰ κουνιόυνται,
νὰ τριβόυνται στὰ φουστάνια τῆς κ.
Σπάρκ.

— Κρῶνουν, ἔκανε καὶ σηκώνονταν.

— Ε, τότε; ξανάλεγε ὁ Νάτ.

Ἡ κ. Σπάρκ εἶχε κίχλας μαζέψει τὰ
σκυλάρια της καὶ ἐτοιμαζόταν νὰ μῆν.

— Τότε, τότε, ἔλεγε μ' ἓνα παράξενο
γέλιο, σὸ κατῶφλι τῆς πόρτας, τότε, μι-
κρό, βλάκικο, χρυσό μου, οἱ καλοὶ θὰ
πάνε στὸν Παράδεισον, οἱ κακοὶ στὴν Κό-
λαση καὶ... τέλειωσε!

— * * *

Ἐνα ἄλλο βράδυ ὁ Νάτ εἶχε μόλις γυ-
ρίσει ἀπὸ μὴν ἐκδρομῇ. Ἡ κ. Σπάρκ
τὸν φώναζε στὴ βεράντα. Εἶχε περάσει
ὅλο τ' ἀπόγεμα κυττώντας τοὺς ἀραιούς
περιπατητάς της προκυμιάς καὶ εἶχε βα-
ρεθεῖ τρομερὰ στὴ μοναξιά της.

— Τί ἔκανες λοιπὸν στὴν ἐκδρομῇ σου;

— Πήγαμε ἀπ' τὰ Πετρωτά. Ἦταν ὁ
Σπύρος καὶ ἡ Μόνα τῆς κ. Ἀϊζόγλου με-
τὰ τὴν κυβερνήσαντα τους. Εἶχαν καὶ πολ-
λὰ γλῆνα. Πήγες ποτὲ ἀπὸ κεῖνον τὸ μέ-
ρος, Γκράννυ;

— Ναί, μιά φορά στὴ γάμπρικα τοῦ κ.
Χῶντ. Ἀλλὰ εἶναι τώρα πολλὰ χρόνια. Τὸ
1885, νομίζω, ἓνα χρόνον πρὶν πεθάνει
ὁ Ὁσβαλδ ὁ παππούς σου. Θὰ ἔχῃ ἀλλάξει
πολύ ἀπὸ τότε...

— Πολύ, ἔλεγε ὁ Νάτ ἀσυνείδητα. Κοντὰ

στὴ γάμπρικα δὲν ἔχει ἓνα ὁμίονο;
Λοιπὸν εἶναι γεμάτος ἀπὸ συντρίμια
βαποριῶν καὶ μασούνων. Ἀλλες μασούνες,
μισοβυθισμένες, πλέκουνε στ' ἀνοιχτά
καὶ καθὼς εἶναι μαῦρες καὶ γυαλιστερές
μοιάζουν μετὰ πελώριες μαυρομαυνοὺς ἢ
μᾶλλον μετὰ δελφίνια. Ἀμέσως κατόπιν
ἀρχίζουν οἱ γραμμὲς τοῦ σιδηροδρόμου
καὶ τὸ βουνό. Τί περίεργο βουνό! Ὅλο
κατσάβραχα καὶ ἀγριοσκηνίς... Παραπάνω
εἶναι κατὰ πλατείες, ἐπίπεδες πλάκες σὰν
ἀπὸ ἀρχαῖο λατομεῖο, ποὺ στέκονται στὴν
ἀκρὴ ἐνὸς γκρεμνοῦ. Ὁ Σπύρος μάζευε
ἀγριοσκηνά καὶ ἐγὼ εἶχα ἀνεβεῖ ἐκεῖ πάνω.
Ἐσκυρῶ καὶ εἶδα...

— Γκραισιους! ἀναφώνησε ἡ κ. Σπάρκ.

Ὁ μικρὸς γελῶσε εὐθύμα.

— Ὁ, Γκράννυ, ἔπρεπε, νὰ δῆς κατὰ
μεγάλα, ἄσπρα λουλούδια, ποὺ ἦταν σὸ
βάθος μετὰ τὸ καὶ κίτρινες καρδιές... Με-
τραβοῦσαν, μετὰ τραβοῦσαν... Εἶχα ἑλα-
στεί. Ἀκούσα μιά φωνὴ πίσω μου. Ἦταν
ἡ Μόνα, λαφιασμένη, κατακόκκινη, τὰ
μαλλιά ἀνακατωμένα... «Νάτ, μὴν εἶπε,
πᾶμε στὴν κορφή; Τόσα στὸν ἀδερφό μου,
ἀλλὰ δὲ θέλει ναρθῇ. Θαρρὼ πὼς φοβᾶ-
ται. Καὶ θέλω τόσο πολὺ νὰ πάω στὴν
κορφή! Κάθε φορά ποὺ ἐρχομαι ἐδῶ.
Γιατὶ νὰ μὴν πᾶμε;»

— Καί; ρώτησε ἡ γιανιά.

— Ε, δέχτηκα. Ὅσο ἀνεβαίναμε, τὸ
ἔδαφος γινότανε πρὶν ὁμαλὸ. Δὲν εἶχε βρά-
χους. Ἦταν σὰν μιά κολλοσιαία σκάλα.
Κάθε σκυλοπάτι πλατὺ ὥπως ἡ προκυ-
μαία. Μιά σκάλα γιγάντων. Μόνο ἓνα
στεγνὸ, κιτρινωμένο χόρτο φύτρωνε, ποὺ
ἐκλινε καθὼς φυσοῦσε ὁ ἀέρας. Σταθί-
καμε, γυρίσαμε πίσω μας, μ' ἀγριο ἐν-
θουσιασμό. Οἱ πρόποδες δὲ φαίνονταν.
Μόνο ὁ ὁμίονος μετὰ τὰ λησιμονιμένα κα-
ράβια του. Πρὶν περὰ ἡ θάλασσα σπιγθη-
ροβολοῦσε κάτω ἀπὸ ἓνα πελώριο ἥλιο.
Ἡ Σμύρνη, ἀπ' τὴν παραλία ὡς τὸν
Πάγο, ἐρριχνε φωτιές ἀπ' τὰ χίλια τζά-
μια τῶν σπιτιῶν της. Ὅταν πήραμε
ἀνάσα, ἐξακολούθησαμε τὸ δρόμο μας. Ὁ
ἀέρας γινόταν ὁλοένα ψυχρότερος. Ἐπειτα
σταμάτησε. Εἶχαμε φτάσει. Μὰς περιέμενε
μιά ἀπογοήτευση. Ἡ κορφή ἦταν μιά
κοινοτοπία. Πλατεία, σχεδὸν ἐπίπεδη.
Ἐνα ἔδαφος ἀργιλάδες. Λίγο ξηρὸ
χόρτο. Καὶ ὁ γαλάζιος οὐρανός. Ἐνα γα-
λάζιο διανγές, καταθλιπτικὸ, ἀπόλυτο.
Ἀλλὰ — καὶ στάθηκε γιὰ νὰ κἀνῃ ἐντύ-
πωση — ἀπ' τὴν ἄλλη πλευρά, πρὸς με-
γάλη μας ἐκπλήξη, ἀπλωνόταν μιά
ἀπρόσπτη πεδιάδα, καταπράσινη, δρο-
σερή, θεία... «Κύττα, κύττα», ψιθύριζε ἡ
Μόνα μαγευμένη. Καὶ ἄρχισε νὰ τρέχῃ
πρὸς τὸ γοητευτικὸ ὄραμα. «Μόνα, Μόνα,
τῆς φώναζε τραλλάδης; Ποῦ πᾶς;»
Ἀλλὰ δὲ μπορούσε πιά νὰ κρατηθῇ. Ἡ
κεκτιμένη ταχύτητα τὴν τραβοῦσε, τὴν
τραβοῦσε ἀκατάσχετα. Ὅταν τὴν ἐφτάξα
εἶχε σωριασθεῖ χάμου. Ἀνάπνευθε βαθεῖα
καὶ γελῶσε. Τῆς ἔπιασα τὰ χέρια...

— Νάτ, εἶπε ἡ κ. Σπάρκ, ποὺ ἀντιλή-
φθηκε ἄσφρανα πὼς ὁ ἐγγονός της δὲν
ἦταν τόσο παιδί ὅσο νόμιζε. Νάτ, αὐτὸ
εἶναι ἓνα ἀμάχητο. Ἀλλὰ φορὰ δὲν πρέ-
πει νὰ ξαναπᾶς μετὰ τὴ Μόνα...

Ἐπῆρε σιγὰ-σιγὰ ἓνα ποτηράκι οὔζο.

— Ἀλλὰ φορὰ δὲν πρέπει νὰ ξαναπᾶς.

Ἐπῆρε τὸ Τζόμπ καὶ τὸ Γιούρια, εἶπε

ἡ κ. Σπάρκ, νὰ τὰ πᾶμε λίγο περιπάτο...

Ἐκεῖνος δὲν τὸλμησε ν' ἀποκριθῇ.

— Πᾶρε τὸ Τζόμπ καὶ τὸ Γιούρια, εἶπε

ἡ κ. Σπάρκ, νὰ τὰ πᾶμε λίγο περιπάτο...

Ἐκεῖνος δὲν τὸλμησε ν' ἀποκριθῇ.

— Πᾶρε τὸ Τζόμπ καὶ τὸ Γιούρια, εἶπε

ἡ κ. Σπάρκ, νὰ τὰ πᾶμε λίγο περιπάτο...

Ἐκεῖνος δὲν τὸλμησε ν' ἀποκριθῇ.

— Πᾶρε τὸ Τζόμπ καὶ τὸ Γιούρια, εἶπε

ἡ κ. Σπάρκ, νὰ τὰ πᾶμε λίγο περιπάτο...

Ἐκεῖνος δὲν τὸλμησε ν' ἀποκριθῇ.

— Πᾶρε τὸ Τζόμπ καὶ τὸ Γιούρια, εἶπε

ἡ κ. Σπάρκ, νὰ τὰ πᾶμε λίγο περιπάτο...

Ἡ νύχτα ἐρχότανε σιγὰ-σιγὰ. Ἡ κ.
Σπάρκ μετὰ τὸν ἐγγονό της, περιτριγυρι-
σμένη ἀπ' τὰ σκυλάρια της, περιπατοῦσε
σύρριζα σὸ τεράστιο τῆς παραλίας.

Μιά στιγμή ὁ Νάτ ρώτησε.

— Γκράννυ, τί εἶναι ὁ Θεός;

— Ὁ Θεός, εἶπε ἐκείνη, ὁ Θεός...

Δὲν ἤξερε τί ν' ἀπαντήσῃ.

— Τὴ νύχτα κάθομαι καὶ προσπαθῶ
νὰ συλλάβω μιά ἰδέα περὶ τοῦ Θεοῦ.
Τί εἶναι αὐτός ὁ Παντοδύναμος καὶ ὁ
Πανάγαθος; Καὶ τί εἶναι ἡ ψυχὴ μας, ἡ
ψυχὴ μου; Εἶναι ἀληθινὰ ἀθάνατη;

Ἡ κ. Σπάρκ στάθηκε.

— Νάτ, ἀπὸ πότε σκέπτεσαι αὐτὰ τὰ
πράγματα;

— Ἀπὸ πολὺ καιρὸ. Δὲ θυμᾶμαι πότε
ἀκριβῶς ἦταν...

— Νάτ, πρέπει νὰ σπουδάσῃς. Θὰ γί-
νῃς ἓνας μεγάλος σοφός. Πᾶμε στῆς
Θείας Ροῦθ.

Ἡ κ. Φωλὲ ἦταν σὸ σαλόνι της μετὰ
τὸν Ὁμέρ πασᾶ, τὸ Διευθυντὴ τῶν Σιδη-
ροδρόμων τοῦ Κασσαμπᾶ καὶ τὸ γραμμα-
τεῖα τοῦ Βαλῆ τῆς Σμύρνης, Νιχάτ μπέ-
τα. Ὅταν εἶδε τὴ μάννα της, σηκώθηκε ἀπό-
τομα. Ἦταν κάπως νευρική.

— Ροῦθ, εἶπε ἡ κ. Σπάρκ, ξέρεις ὁ
Νάτ...

Ἀλλὰ ἐκείνη, μετὰ μιά ὀξεία φωνή, τὴ
διέκοψε:

— Μαμμὰ, ἔρχονται οἱ Ἕλληνες!

— Οἱ Ἕλληνες;

— Ναί, ναί, εἶπε ἡ κ. Φωλὲ λυσσῶντας.

Ἡ ἐπισκέπτρια κάθισε σὲ μιά πολυ-
θρόνα καὶ γύρισε πρὸς τὸ μέρος τῶν
Τούρκων. Ἦταν πολὺ κομποῖ μετὰ
ὑφὸς μοιρολατρίας ποὺ τοὺς ἔκανε τρο-
μαστὰ.

Ἀλλ' ἡθεῖα εἶναι; ρώτησε.

— Ἀλήθεια, ἀποκριθῆκαν καὶ οἱ δύο
μετὰ εὐγενικὰ καὶ μελαγχολικὰ χαμόγελα.

— Καὶ μέντε ἀδρανεῖς; ἔκανε χλευα-
στικά ἡ κ. Σπάρκ.

— Δὲ μπορούμε δυστυχῶς, εἶπε ὁ Ὁμέρ
πασᾶς, νὰ κάνουμε τίποτ' ἄλλο...

— Ἀπευθυνθῆτε στὴν Ἀγγλία. Ἡ
Ἀγγλία ξέρει. Δὲ θὰ δεχθῇ ποτὲ νὰ πα-
ρωμιοῖ...

— Τί λέτε, Μαντάμ, εἶπε ὁ Ὁμέρ πα-
σᾶς μ' ἓνα χαμόγελο ποὺ εἶχε γίνει τρα-
γικό. Ἡ Ἀγγλία! Ἡ Ἀγγλία! Νὰ με-
συχωρήσετε ἂν σὰς θίγῃ, ἀλλὰ ἡ Ἀγ-
γλία στέλνει τοὺς Ἕλληνες...

— Ὅστε θὰ κλίνετε τὸ κεφάλι σὰ
δοῦλοι;

— Ὁ Ὁμέρ πασᾶς εἶχε σηκωθεί, τὴν
εἶχε πλησιάσει.

— Ὁχι, Μαντάμ, ψιθύρισε αἰνιγματικά.

— * * *

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωῒ, κατὰ τὶς δέκα,
φτάσανε οἱ κολαοῦδοι, τὰ ἐλαφρά κατα-
δρομικά. Ὁλη ἡ προκυμαία τοῦ Κορδε-
λιού κυμάτιζε ἀπὸ ἑξέλλα πληθύν. Μερι-
κὲς γοῆς εἶχαν πέσει κάτω καὶ ἔκαναν
μετάνοιες. Ἡ ἑλληνικὴ σημαία! Ἐπειτα
ἀπὸ αἰώνων σκλαβιά, ἡ γαλανὴ σημαία
τῶν Ἑλλήνων κυμάτιζε στὸν κόλπο τῆς
Σμύρνης. Ἀπ' τὸ Κάστρο, τὸ ἀπώτατο
ὄρατό σημεῖο τοῦ κόλπου, ὡς τὸ λιμάνι,
κοντὰ σὸ ὅποιο ἀράζανε, ὅλη ἡ δια-
δρομὴ τῶν πολεμικῶν παρακολούθησαν
μετὰ συγκινητικὴν προσοχή. Τὰ μετροῦ-
σαν, τὰ θαύμαζαν, τὰ συνέκριναν. Ὅταν
φάνηκαν τὰ πλοῖα μετὰ τὸ στρατό, ὁ ἐν-

θουσιασμός γίνθηκε παραλήρημα. Οἱ
Τούρκοι εἶχαν κλειστὴν τὰ σπύτια τους,
τρομοκρατημένοι.

Ἡ κ. Σπάρκ στὴ βεράντα της, κατὰ-
λευκη μετὰ τὰ καταλευκά σκυλάρια της, κύτ-
τα τὸ θέαμα μετὰ προσποιοῦ ἀδιαφορία.

Ἀξάφρα σηκώθηκε. Κάτω στὴν προκυ-
μαία μερικοὶ εὐξέπατοι κακοποιούσανε τὸ
Διευθυντὴ τῆς Ἀσφαλείας, Μουχτάρ ἑ-
φέντη. Τοῦ εἶχαν στίσει τὰ ρούχα. Ἀπ' τὴ
μύτη του ἔτρεχε αἷμα. Ἡ κ. Σπάρκ
κατέβηκε σὸ δρόμο. Ἐπρωῖς μετὰ τὸ μπα-
στοῦν της μερικοὺς θερμαίνοντες.

— Εἶμαι Ἑγγλέζα, φώναξε, καὶ σὰς
δίνω τὴ διαταγὴ ν' ἀφίστε τὸ Μουχτάρ
Ἐφέντη...

Κανεὶς δὲν πρόσεξε τὰ λόγια της.

— Ἀφίστε τον, ἀφίστε τον, ἔκανε, γιατί
γρήγορα θὰ τὸ μετανοιώσετε...

Περισσότερο ἀπ' τὴν ἀσαφὴ ἀπειλή, ὁ
τόνος τῆς φωνῆς της ἦταν τόσο ὑποβλη-
τικὸς ποῦ οἱ περισεότεροι στάθηκαν.

Ἐνας-δύο φώναζαν.

— Ἀφίστε την. Εἶναι τρολλή...

Ἀλλὰ ὁ ἐνθουσιασμός εἶχε πέσει. Ἡ κ.
Σπάρκ κατάρθρωσε νὰ ἐλευθερώσῃ τὸ Δι-
ευθυντὴ τῆς Ἀσφαλείας καὶ νὰ τὸν φέρῃ
σπίτι της.

— Εἰστε λαβωμένοι; ρώτησε.

— Ὁχι, δὲν πιστεύω, δὲν πονῶ που-
θενά. Λίγο αἷμα μόνο ποὺ ἔτρεξε καὶ τὰ
ρούχα μου... Ἀλλὰ σεις, Μαντάμ, σεις
ποὺ ἐκτεθήκατε γιὰ μένα...

— Εγὼ δὲ φοβάμαι, εἶπε ἡ κ. Σπάρκ
ὑπερήφανα. Εἶμαι Ἀγγλὶς ὑπὸ κρυφόν.

Φώναξε τὴν κόρη της νὰ τὴ βοηθήσῃ.
Ἐφεῖναν μιά λεκάνη καὶ ἡ φερντά ἀρ-
χισε νὰ τοῦ πλένῃ τὰ αἵματα.

Ἀξάφρα ἀκουστήκανε μακρυνοὶ πυρο-
βολισμοί.

— Οἱ Τούρκοι! Οἱ Τούρκοι! φώναξε ἡ
κ. Σπάρκ θριαμβευτικά.

Ὅλοι ὤρμησανε στὴ βεράντα μετὰ τὰ
κιάλια. Ἡ προκυμαία τῆς Σμύρνης φαί-
νόταν μαύρη ἀπ' τὰ πλήθη. Καπνοὶ εἶχαν
σηκωθεί.

— Δὲ θὰ τοὺς ἀφίσουν νὰ βοῦνε!

ἔκανε ἡ κ. Σπάρκ.

— Θὰ βοῦνε, ψιθύρισε ὁ Μουχτάρ,
γιατὶ εἶναι τώρα οἱ πρὶν δυνατοί. Ὡς
ποτὲ ὅμως, ὡς ποτὲ;

Οἱ ἐκπυροκροτήσεις γινόταν ἀλλεπάλ-
ληλες. Τὸ πλῆθος ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι ἔδει-
χνε ἀγρίως διαθέσεις. Ὁ Μουχτάρ πῆρε
τὴν κ. Σπάρκ μέσα.

Ἡ κ. Σπάρκ δὲν ἦταν κακὴ γυναίκα.

Ἀλλὰ διάφορες τυχαῖες περιστάσεις τὴν
εἶχαν ἀναγκάσει νὰ μορφώσῃ μιά γνώμη
λίγο εὐνοϊκὴ γιὰ τοὺς Ρωμηούς. Μιά
δοῦλα πρῶτα-πρῶτα. Τὴν εἶχε κατακλέ-
ψει, εἶχε φέρει σὸ σπίτι της τοὺς ἐρωμέ-
νους της καὶ ὅταν τὴν εἶχε διώξει, διώ-
ξε σ' ὅλον τὸν κόσμο πὼς ἡ κυρία της
ἦταν μιά τραλλὴ ποὺ μεθοῦσε καὶ κοιμώ-
ταν μ' ἓνα κοπάδι σκυλλιά μετὰ τὰ ὅποια,
τόλμησε νὰ βεβαιώσῃ, εἶχε ὑποπτες καὶ
ἐξωφρενικὰ σχέσεις. Καὶ ἦταν Ρωμῆα.

Ἐπειτα σὸ διπλὸν σπίτι — ἰδιοκτησία
της — εἶχε καθίσει μιά ρωμαϊκὴ οἰκογέ-
νεια. Στὴν ἀρχὴ ὅλα εἶχαν πάει θαυμά-
σια. Τόσο μάλιστα ποῦ ἡ κ. Σπάρκ εἶχε
σὸν ἑαυτόν της γειτονόπουλά της καὶ δύο
χαροῖς σὰ γειτονόπουλά της καὶ δύο
κουταβάρια. Ἀλλὰ πρὸς μεγάλη ἀγανά-
κτησιν τῆς ἀνακάλεσε πὼς ὅχι μόνο δὲν
τοὺς δύναντο τὴν περνούμενη ἀνατροπὴ
ἀλλὰ καὶ τὰ ταῖζαν μετὰ ὁμὸ κρέας. Τὰ

πῆρε πίσω ἀμέσως. Ὡς αὐτὸ στὸν ψυ-
χρὸ παρατηρητὴ γεγονότων δὲν ἔχει με-
γάλη σπουδαιότητα. Ἀλλὰ γίνῃ ἀφορμὴ
δυσχερῶν συνεπειῶν. Τὰ μικρά, ποὺ νό-
μιζαν πὼς εἶχαν δώσει στὰ κουταβάρια
τῆς κ. Σπάρκ μιὰν ἰδεώδη περιποίησιν,
προσβλήθηκανε τρομερὰ. Καὶ ἐπειδὴ δὲν
εἶχαν ἄλλο μέσο προσφορῶτερον γιὰ ἀντί-
ποινα, σχολίαζανε σκωπτικὰ ἀποκάτω ἀπ'
τὸ μπαλκόνι τῆς τὸ κείμενο τῶν διαδό-
σεων τῆς δούλας τῆς σπιτιονοκυράς
τους. Ἡ κ. Σπάρκ δὲν εἶπε ποτὲ τίποτα.

Ἀλλὰ ἡ ἀγανάκτηση ποὺ ἀναγκάζονταν
νὰ πνίξῃ ἦταν εἰς βάρος τῆς ἐκτίμησης
τῆς κ. Σπάρκ τῶν Ἑλλήνων. Ἐπὶ τοῦ
οἰκογενεῶν γίνονταν ἀκόμα πρὶν ἐνοχλη-
τικοί. Δὲ θέλανε νὰ πληρῶσουνε αὐτήν,
ἀρνῆθηκαν κατὰ μετατροπὴς ἀπαράιτητες
γιὰ τὴν στερεότητα τῶν θεμελίων, κό-
ψανε μερικὰ δέντρα γιὰ τὰ ὅποια ἡ κ.
Σπάρκ εἶχε λατρεῖα, τελοσπάντων ἐπ' ἐκ-
θέσεως ἡ ἀκούσια δυσχερῆστησαν πολὺ τὴ
σπιτιονοκυρία τους. Ἀλλὰ τὴ χειρότερη
ἰδέαν γιὰ τοὺς Ρωμηούς σχημάτισε ὁ ἓνα
ταξιδάκι ἀναφυχῆς ποὺ ἔκανε ὡς τὴ Μυ-
τιλήνη. Ἡ κακεντρέχεια καὶ ἡ ἀδιαφορία
τῶν Μυτιληνῶν τῆς εἶχαν ἀφίσει πραγ-
ματικὰ ἀνεξέλεπτες ἀναμνήσεις. Ὅλα
αὐτὰ ἦταν ἀρκετὰ βέβαια γιὰ νὰ τονώ-
σουν μιά ἀντιπάθεια ποὺ εἶχε γεννηθεῖ
ἀπ' τὴν πρώτη ἐπαφὴ τῆς ἐκκεντρικῆς
ἐγγλέζας μετὰ τὸ σκωπτικὸ καὶ εἰρῶνα ἐλ-
ληνισμό.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ νοσηρότητα καὶ
βασικὴ ἡμερία τοῦ χαρακτήρος τῶν Τούρ-
κων παρεῖχε λίγο ἔδαφος γιὰ παρεξηγή-
σεις. Ἀλλοῦστε τοὺς συναναστρεφόταν σὸ
σαλόνι τῆς κόρης της, πρᾶμα ποὺ τοὺς
ἔδινε κάποιο ἰδιαίτερον γόνιμο γιὰ τὴν
γιά τοῦ Νάτ. Ὑπῆρχαν μάλιστα στιγμὲς
κρίσιμες ποὺ γεννοῦν ἓνα ψυχρὸ σύνδε-
σμο μετὰ

Πάνω σὲ πλάκην ἔκατσεν ὁ Χάρος διπλοπόδης

ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ

Ὁμορφο πιδὼν ἐξύγωνεν ὁ Χάρος στή μαδάρα,
Μὰ τὸν ὁ νιὸς οὐλήγορος κι' ὁ Χάρος κουρασμένος
Καὶ παῖρον' ὁ νιὸς τὸ δῖζωμα κι' ὁ Χάρος τὴν πλαγίδα,
Πάνω σὲ πλάκην ἔκατσεν ὁ Χάρος διπλοπόδης
Κι' ἐσφύριζε κι' ἐφώναζε ὁ Χάρος τοῦ στρατιώτη:
— Στρατιώτη, ἀνήμερε κι' ἐμέ, πὺν θὰ σοῦ παραγγείλω.
— Χάροντα κ' εἶντα μοῦ βασιτᾶς κι' ἐγὼ νὰ σ' ἀναμένο
— Βαστὼ σου ντάρα καὶ σπαθὶ καὶ κόκκινο λεντοκο
Βαστὼ καὶ τὴν γυναικά σου ὀλόμαντα νὰ βάλῃ...
Ἀπὸ τὴ συλλογὴ Δημοτικῶν Τραγουδιῶν τοῦ κ. Γιάννη Σκαρίμπα.

ΜΗ ΘΟΥΒΟΥΝ ΟΙ ΟΧΛΟΙ Ο ΚΥΡ ΑΛΕΞΑΝΤΡΟΣ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ

τὴν ὁδὸ Σπυραίου, ὁ πρόεδρος τῆς αὐλῆς
κατ' ἀπ' τὴν πλατεῖα
τῆς Δεξαμενῆς, ἀριστε-
ρὰ ὅπως ἀνεβαίνουμε τὸ
δρόμο, σ' ἓνα ἰσόγειο
καλοσιγυρισμένο σπίτι,
στὸ σπῆτι πού ἔκτισε
ἐδῶ καὶ πενήντα χρό-
νια ὁ ἴδιος, ζεῖ ἀκόμη
ὁ κύρ Στέφανος, ὁ πρόεδρος τῆς Δε-
ξαμενῆς. Ἀόμματος κι' ἀπὸ τὰ γηρα-
τεῖα σακατεμένος, δὲ βγαίνει ἔξω πιά.
Περνάει τίς μέρες του κατ' ἀπὸ μιὰ πε-

λώρια συκιά, τὸ μόνο δέντρο τῆς αὐλῆς
του, παρακαλῶντας τὸ Θεὸ νὰ τοῦ στείλῃ
πιὰ τὸ Θάνατο, καὶ νὰ τὸν ἀναπύσῃ
στὸ χῶμα, πλάι στὴ γρηά του, πού τοῦ
πέθανε ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια.

Προχθές, καθὼς περνοῦσα, τὸν εἶδα
νὰ κάθεται στὴν ἴδια θέση. Εἶχε ἀνοιχτὴ
τὴν πόρτα. Ἦταν εὐκαιρία νὰ μῶ νὰ
τὸν παρακαλέσω νὰ μοῦ πῇ κατὰ τὸν
ἀγαπημένο φίλο του, γιὰ τὸν κύρ Ἀλέ-
ξαντρο τὸν Παπαδιαμάντη.

— Ἀ! ὁ κύρ Ἀλέξαντρος... ἦταν
ἅγιος ἄνθρωπος... ἔβαζε ἔτσι τὸ μπα-

στοῦνι του κατ' ἀπὸ τὴν ἀμασχάλη καὶ
πῆγαινε... (καὶ μὲ μιὰ χειρονομία σηκώ-
θηκε νὰ μοῦ κἀνῇ τὴ στάση πού ἐννοοῦσε).
Δὲν ἦταν αὐτὸς φιλοκατήγορος... δὲν ἦταν
φωνόγραφος «νουαίντ, νουαίντ» σὰν τοὺς
ἄλλους μασκαράδες... ὅχι! τὸ μπαστοῦνι
τὸ ἔβαζε ἔτσι κατὰ τὴν ἀμασχάλη καὶ
πῆγαινε... δὲν ἔκανε κακὸ, μήτε παίνευε
τὸν ἑαυτὸ του... νά! ἦταν ἡσυχος, βα-
θὺς ἄνθρωπος παιδί μου! Ἀμίλητος, κα-
θότανε παράμερα καὶ ἔγραφε ἢ διόρθωνε
τὰ χειρόγραφα του... Εἶχε ἓνα τρόπο
ἄλλο... ὅλοι τὸν ἀγαποῦσαμε ἐδῶ στὸ
καφενεῖο... κι' ἐγὼ περισσότερο!

Σταμάτησε ἔσκυψε τὸ κεφάλι του καὶ
σὲ λιγὰι:

— Μιὰ μέρα, αὐτοὶ οἱ πάλιο μασκαρά-
δες, κάνανε ἓνα σαμπά, καυγαδίζανε!
Ὁ κύρ Ἀλέξαντρος πού ἦταν ἄκρη-
κη, πάλευε μὲ τὰ δικά του. Δὲ βάστα-
ξα βλέποντας ἓνα τέτοιο πράγμα! Ση-
κώνω τὴ μαγκοῦρα μου καὶ μπήζω μιὰ
φωνή: «μὴ θορυβοῦν οἱ ὄχλοι, ὁ κύρ
Ἀλέξαντρος ἐργάζεται!» Μετῖναν ὅλοι
κόκκαλο. Ἐκεῖνος μ' ἄκουσε. Γύρισε
ἔτσι κρυφὰ τὸ κεφάλι του, καὶ χωρὶς νὰ
δείξῃ τίποτε θὰ εὐχαριστήθηκε ὁ καη-
μένος! Δὲν ἔκανα καλὰ, αἱ;

— Πολὺ καλὰ κύρ Στέφανε.

— Χαρασό! χαρασό! ντά! ντά!
(ὠραῖα, ὠραῖα, μέλιστα, μέλιστα), ἐτέ-
λειωσε στὴ δική του διάλεκτο.

Καὶ ἡ φωνὴ αὐτῆ τοῦ κύρ Στέφα-
νου, τοῦ παλιοῦ ἀμαξῆ τῆς Ἀθήνας, τοῦ
προέδρου τῆς Δεξαμενῆς, ἔμεινε ἔακου-
στή. Ἀκόμη μέχρι τελευταῖα ἀκουγό-
τανε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ καφενεῖου
πού ἐξακολουθοῦσαν καὶ κατόπιν νὰ εἴ-
ναι αὐτοῦ. Ὅχι ἔμως καὶ τὸ «ὁ κύρ Ἀλέ-
ξαντρος ἐργάζεται». Μὲ τὸν καιρὸ, λέ-
γοντάς τὴν οἱ μὲν καὶ οἱ δέ, ἔμεινε μισή:
«μὴ θορυβοῦν οἱ ὄχλοι».

Τὸ γκαρσόνι ὁ Ἀλέκος, πού πέθανε
πέρυσι φθισικός, ἐργαζόμενος στὸ καφε-
νεῖο τοῦ Σταδίου, κάποτε πού ἦρθε κου-
θέντα γιὰ τὴ Δεξαμενὴ καὶ τὸν Παπαδια-
μάντη, μοῦ τὸ εἶχε βεβαιώσει. Συνηθοῦσε
κι' αὐτός, πότε-πότε, σὲ ἀνάλογες περι-
στάσεις καὶ τὴν ἔλεγε. Ἀλλὰ κι' αὐτὸς
μισή—ἀν καὶ τὴν εἶχε ἀκούσει σωστά,
ὅπως τὴν ἐδροντοφώνησε τότε ὁ πρόεδρος.

Βλέπετε, μὲ τὸν καιρὸ, ἡ ἱστορικὴ
ἐκείνη φράση τοῦ κύρ Στέφανου ἔπρε-
πε νὰ πάρῃ τὴν ταιριασμένη τῆς ἐκ-
φραση, τὴν ἀνάλογη μορφή τῆς. Γιὰτί,
ἐνῷ ὁ Παπαδιαμάντης, ἡ ὑπέροχη καὶ
ποιητικὴ αὐτὴ «συνείδηση τῆς γῆς μας»
—πῶς ἀλλιώτικα νὰ χαρακτηρίσω τὸ
ἄδολο κι' ἐλληνικὸ τοῦ ἔργο—δὲν ὑπάρ-
χει στὴ ζωὴ, οἱ ὄχλοι, οἱ λογῆς-λογῆς
ὄχλοι, ἐξακολουθοῦν καὶ νὰ ὑπάρχουν
καὶ νὰ θορυβοῦν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΔΡΙΒΑΣ

ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΞΕΣΗΚΩΜΕΝΑ ΜΕΣ' ΑΠ' ΟΝΑ ΣΑΡΑΚΟΦΑΓΩΜΕΝΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙ
ΠΟΥ ΤΟ ΚΡΑΤΟΥΣΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΠΟΥΜΟΥΝΑ ΕΡΗΜΙΤΗΣ

(Καλοκαίρι)

ζωή μου περνᾷ χωρὶς βά-
σανα, -χωρὶς φροντίδες.
Μὰ δὲν εἶμαι μονάχα
ἐγὼ—τὸ κάθετὶ εἶναι
φτυχισμένο. Τίποτα δὲ
δείχνει πῶς ὑπάρχει δυ-
στυχία σὲ τοῦτον τὸν κό-
σμο· ἡ καρδιά τῆς δη-

μιουργίας χτυπᾷ κανονικά καὶ γερὰ,
καμμιὰ πληγὴ δὲν τὴν κάνει νὰ πονέσῃ.

Ἀνάμεσα στὰ πλάσματα ζῶ σὰν κα-
νένας βασιλιάς μὲ μιὰ καρδιά γιομάτη
κέφι καὶ καλωσύνη. Ὁλόγυρά μου ὅλα
μακάρια, ὅλα εἰρηνεμένα.

Σὰν κάθουμαι γιὰ νὰ ξεκουραστώ,
εἶτε σὰν ξαπλώνω στὸ κρεβάτι μου
καιτῶντας τὸ σκοῦρο καὶ παλιὸ ταβάνι,
ὁ νοῦς μου τρέχει δῶ καὶ κεῖ. Συλλο-
γίζουμαι: Τὸ πεῦκο ἀπλώνει τίς ρίζες
του σὲ δυὸ πατήματα ἀπ' τὴ θάλασσα
καὶ τὸ ρετσίνι του στάζει ἀπάνου στὰ
φύκια καὶ στὰ κοχύλια. Τ' ἀπομεσημε-
ριανὸ ἀγέρι δροσίζει τὸ κάθε πλάσμα
ἱσάμε τὰ φυλλοκάρδια. Μέσα σὲ ζεστὲς
φουόντες τοῦ δέντρου κάνει χού ου ου...

γιὰ μιὰ στιγμή, κ' ὕστερα πετᾷ δροσερὸ
ὡς πέρα στ' ἄλωνα, πού λιχνίζει ὁ νυ-
στασμένος θεριστὴς καὶ σηκώνει ψηλά
τὰ σκύβαλα σὰ νᾶναι καπνὸς ἀπ' ἀρ-
χαῖα θυσία, σκορπώντας στὸ διάστημα
μιὰ χορταστικὴ μυρουδιά ἀπὸ σιτάρι.
Ἀπάνου ἀπ' τὸν ἄμμο τοῦ ρηχοῦ βυθοῦ
τὸ νερὸ τρεμουλιάζει ὀλοένα. Μιὰ χρυσή
μυτῖγα βουτίζει κόβοντας γύρους ἀπ' ἄν'
ἀπ' τὴ θάλασσα, πού ὀλοένα ταραζέται
σὰ νὰ πλέκεται μιὰ χρυσὴ ψάθα κάτου
ἀπ' τὸ νερὸ. Κάπου κάπου προφταίνει
τὸ μάτι νὰ δῇ κάποιο μαῦρο χορτα-
ράκι πούναι πλαγιασμένο σὰ βδέλλα
ἀπάνου στὸν καθαρὸ ἄμμο τοῦ βυθοῦ,
ἓνα ἀχυδαδόφλοδο, ἓνα καθοῦρι πού
τρέχει βίσιτικὰ νὰ κρυφτῇ...

Πλάγι στὸ νερὸ πρατίνιζει τὸ κρίταμα
κ' ἡ κάππαρη, παρὰ πέρα ἀνθίζει τὸ
σπερδοῦκλι, εἰδὼν εἰδὼν ἀγκάθια σκα-
λώνουν στὰ βράχια, ἓνα σπαρμένο χω-
ράφι κατεβαίνει ὡς τὴν ἀκρογυαλιά.
Ἐνα σωρὸ μικροῦνια περπατᾶνε ἀπάνου
στὸ χῶμα, ὡς ἐκεῖ πού φτάνει τ' ἀρ-
μυρὸ νερὸ μπουρὲς γάδρης σκαθάρια κι'
ἀράχνες πού συχνὰ πνίγονται τίς ὥρες
πού πλημμύρανε τὰ νερά. Ἀνάμεσα
στ' ἄλυσσχνιασμένα χοχλάδια φωλιά-

ζει τὸ μαῦρο ρογίδι καὶ κάτι μικροὶ
φαρμακεροὶ σκορπιοί, λογιῶ λογιῶ ψα-
ρόψειρες πηδᾶνε σὰν ἀκρίδες μέσα στὰ
στοιθιασμένα φύκια. Οἱ μπρουσούκηδες,
πούναι κάτι μικρὰ ζλάπια σὰν τίς νυ-
φίτσες, ἔχουνε τίς φωλιές τους ἀραδια-
σμένες στὴν ἀμμουδιά, σὰ νᾶναι φοῦνοι
γυρισμένοι κατὰ τὸ πέλαγο. Ὁ τυφλο-
πόντικας σκάβει τὸ χῶμα κι' ἀνοίγει τὴ
γαλαρία του ἱσάμε κεῖ πού φτάνει ἡ
ἀνεδοσιὰ τοῦ νεροῦ, κάτω ἀπὸ κάτι
σταχτιές ἀγκαθοῦρες πούναι φορτωμένες
σαλιγκάρια. Ἐνας γεροκάδουρας μὲ
τόνα δόντι πράσινο καὶ τᾶλλο κόκκινο
παραφυλάει μιὰ σοσιὰ. Ἐδωπέρχ, ἀπά-
νου στὴν ἀμμουδιά, τὸ βῶδι φχαριστιέται
νὰ πλαγιάζῃ τὸ καταμεσήμερο, κοιτῶν-
τας τὸ πέλαγο κι' ἀναχαράζοντας. «Κοι-
μᾶται ὑπὸ πᾶπυρον καὶ ρούτομον, σκιά-
ζουσι δὲ αὐτὸ δένδρα ἄγνον». Ἐχει
κατοικίαν του τὴν ἀλμυρίδα.

Τὴ νύχτα, ξυπνῶ πολλές φορές καὶ
βγαίνω ὄξω, περασμένα τὰ μεσάνυχτα·
λογιῶ λογιῶν ἰδέες στριφογυρίζουνε στὸ
μυαλό μου. Ρωτιέμαι μέσα μου: βρίσκου-
μαι στὸν κόσμον πῶγινε τοῦτο καὶ κεῖνο,
ὅσα γράφουνε τὰ βιβλία;... Ἀπ' ἄν'
ἀπ' τὸ κεφάλι μου κρέμονται θαρεῖα
ἀστρα, μὲ θάλασσες καὶ μὲ στεριές.
Ἄραγε ὑπάρχουνε καὶ κατ' ἀπάνου μεγά-
λοι ἄνθρωποι μὲ βελάδες, πού πούλανε
κι' ἀγοράζουνε τὰ βουγά καὶ τὰ πέ-
λαγα!... Ἡ φαντασία μου βουτᾷ μέσα
στὸ βαθὺ ὠκεανὸ τ' οὐρανοῦ σὰν δερ-
φίνι, κι' ἂς εἶμαι σὰν ποντίκι πού ξε-
τρυνῶναι φοδισμένο γιὰ νὰ βοσκῇ σῆ.
Μιὰ μουσικὴ μακρονὴ γεμίζει τὰ πέ-
ρατα. Τὸ διπλὸ ἄστρο τῆς Ἀνδρομέδας
λὲς κ' εἶναι κάποιο ζευγάρι ἐρωτευμένο
πού πλανιέται μέσα σ' ἀπάτητο δάσος.
Τ' ἀστέρι τῆς Πούλιας μερμιδίζου-
ναι, κι' ἂς εἶναι ἀπὸ κοντά! Ὁ
ποῖδς ἔξερει τί γίνεται ἀπὸ κοντά! Ὁ
φοδερὸς Τρουκὰν ἀνοίγοι κλείνει τὰ μάτια
του... Ἡ Κασσώπη, ὁ φλογισμένος
Ἀλντεμπαράν, τὸ ξέμακρο ἄστρο τοῦ Βέ-
γα, τὸ κάταστρο ἄστρο τῆς Λύρας κρέ-
μονται ἀποπάνου μου καὶ συγχροάζουμαι.

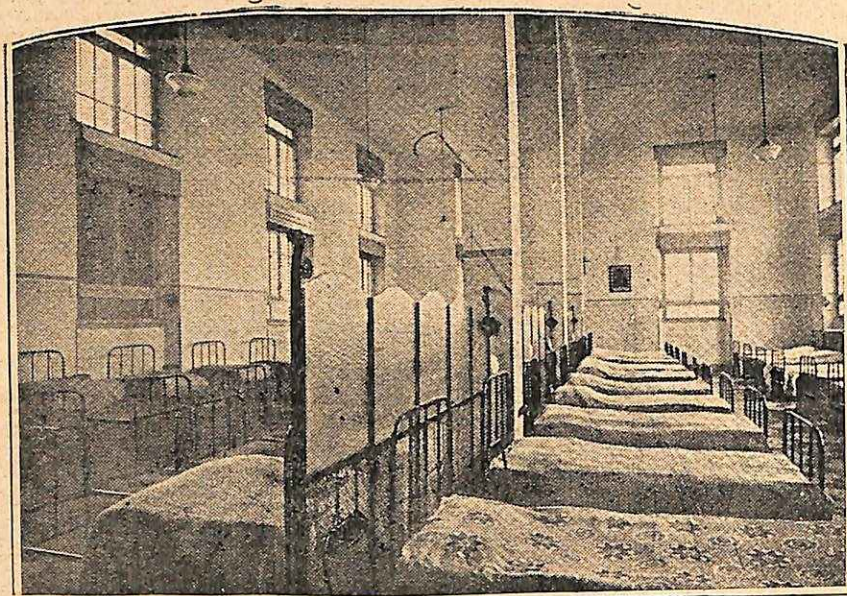
(Χειμῶνας)

... Τὸ πέλαγο ἀπλώνει κατ' ἀπὸ τὰ
μάτια μου, καὶ κάπου κάπου, μέσα σὲ
τοῦτο τ' ἀπέρχοντο διάστημα, φουσκώνει
ἓνα κύμα δίχως νὰ φουσκᾷ ἀνεμὸς, φου-
σκώνει μονάχο του, διπλώνεται ἀφρί-
ζοντας δυὸ-τρεις φορές, κ' ὕστερα σβύ-

νει... Τ' ἀλαφρὸ μούρμουρο πῶκαγε,
ἀκούγεται πέρα πέρα ἀπάνου στὸ νερὸ,
τέτοια ἡσυχία κρατᾷ στὸν αἰθέρα...
Μιὰ καρραμπλάκα (θαλασσόπαπια) κάθε-
ται ἀπάνου σ' ἓνα μονόπετρο καὶ κουρᾷ
τὰ φτερά της γιὰ νὰ στεγνώξουν.

... Ὁ χειμῶνας ἔχει ἀλλάξει τὴν ὄψη
τῆς πλάσης. Τὰ δῶρα, τὰ σπῆτι, τὰ
δέντρα, ὅλα γίνονται ἀγνώρι-
στα. Μὰ ἡ θάλασσα γίνεται ὀλότελα
ἄλλο πρᾶμα. Οἱ χειμωνιάτικοι καιροὶ
ταράζουν τὰ νερά θυμωμένοι καὶ τρα-
δᾶνε σὲ ἄλλη διεύθυνση. Συχνὰ φου-
νοτιά, ὁ γαρμπῆς μπουρινιάζει, μέσα σὲ
μιὰ στιγμή κάνει ἄνω κάτω τὸν κόσμον.
Ὁ γρατῆρος παχύνει τὰ νερά μέσα
στὲς γούδες ἀνάμεσα στὰ βράχια, εἶναι
σὰν θανατερὴ πνοή. Ὅλα αὐτὰ τὰ κα-
θέκαστα θὰ πασίσω νὰ τὰ πῶ καμμιὰ
μέρα, θὰ βάλω τὰ δυνατά μου, ἴσως καὶ
πιάσω τίποτα σ' αὐτὸ πρέπει νὰ βοη-
θήσῃ κι' ὁ Θεός. Ἐδῶ δὲν γίνεται ὅ,τι γί-
νεται σὲ κάθε μέρος, ἀλλὰ χειμωνιάσῃ...

Πολλὲς φορές μ' ἄρρσει νὰ παίρνω τ'
ἀκρογιάλι κεῖ πού φουσκᾶν ὁ χιονιᾶς
κι' ἀνακατέβει τὴν ἔρημη θάλασσα. Μή-
νες τώρα δὲν ἔχει δεῖ τὸ μάτι μου κα-
τάρτι γιὰ πανί. Ἡ ἔρημις θάρριχνε ἄλ-
λον ἄνθρωπο σὲ ἀπελπισία, μὰ ἐγὼ
φχαριστιέμαι πού γυρνῶ ἔτσι ὀλομόνα-
χος, ἀπάνω σὲ τοῦτη τὴ ξεχασμένη
στεριά. Ὅπως περπατῶ περιεργάζουμαι
τοῦτο καὶ κεῖνο. Ξεχωρίζω τὰ πατή-
ματα πῶχουνε τυπώσει τὰ γρήματα πού
τριγυρνᾶνε τὴ νύχτα ἀπάνου στὴν ἀμμου-
διά. Βοσκᾶνε ὅ,τι βροῦνε, τρῶνε τίς μέ-
δουσες, τίς ἀτραγάνες καὶ τὰ φρέσκα
παλιοσφούγκαρα, τίς μουσκεμένες ρίζες
τῶν φυκιῶν καὶ λογιῶ λογιῶ φλοῦδες
πού ἔξερνᾷ ἡ θαλασσοταραχή. Τὰ τσα-
κάλια σκάδουνε καὶ τρῶνε τὰ μαμού-
δια... Ἐδῶ καὶ κεῖ προσπερνῶ κανένα
σκέλεθρο πού κεῖται στὴν ἔρημη
ἀλυκή. Δρόμο παίρνω δρόμ' ἀφήνω.
Ἐρχονται στὸ νοῦ μου οἱ βασιλιάδες
τοῦ Μισαριοῦ, οἱ πάπιες τοῦ Νεῖλου πο-
ταμοῦ καὶ τὸ Μαντεῖο τοῦ Ἀμμωνος
Διός. Ἀπὸ κοντὰ παρουσιάζεται μπρο-
στά μου μὲ τὰ κολλάρια κανέναν Μετερ-
νίχος γιὰ ὁ λόρδος Πάλμερστον, πού νὰ
τοὺς πᾶρῃ ὁ διάβολος... Γιὰ μιὰ στιγμή
τὸ μάτι μου πέφτει ψηλά, ἀπάνου στὴν
κορφὴ τοῦ βουνοῦ, σ' ἓναν ὁρᾶχο ἀνά-
μεσα στὰ πεῦκα πού μαυρίζει, γιὰτί εἴ-
ναι καπνισμένος. Κάποιος θάναψε καμμιὰ
φορὰ φωτιά, ποῖδς ἔξερει γιὰ τί πέθανε.
Γυρίζοντας κατὰ πέλαγο βλέπετε ἀνοιχτὰ
ἓνα σωρὸ βράχια στρωτὰ σὰν πλάκα, κι'
ἀπάνου σ' αὐτὴ τὴν πλάκα στέκεται θε-
μένος ἓνας στρογγυλὸς δῶραχος κατὰμου-
ρος, ἴδιος μεγάλῃ ἀράπικῃ κεφάλι, πού
τὸν λούζουνε τὰ παχυνμένα κύματα.

Κοιτώνες των φυλακισμένων

ΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΠΩΣ ΔΙΚΑΖΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΖΟΥΝ ΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

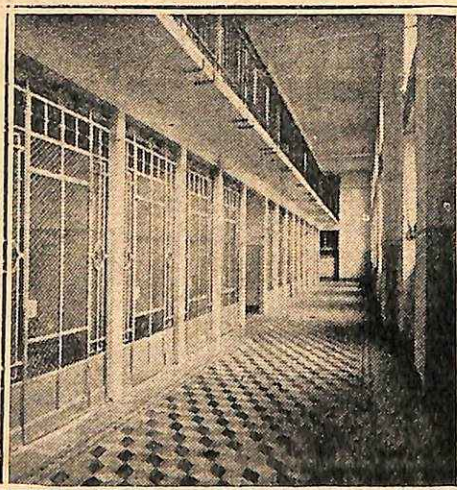
Μιλάνο 28 Σεπτεμβρίου 1929

Αθώς ο παγκόσμιος τύπος ανέγραψε, ιδρύθη τελευταία στο Μιλάνο ένα δικαστήριο ανηλίκων είναι το πρώτο ίδρυμα του είδους που γίνεται στην Ιταλία. Πάντοτε το σημερινό Ιταλικό καθεστώς επέστησε την προσοχή του στη νέα γενιά, από την οποία ελπίζει να ιδητά εθνικιστικά του όνειρα να εκπληρωθούν. Με την οργάνωση όμως του δικαστηρίου αυτού έδειξε πως ξέρεει να θεραπεύη τις πληγές εκείνες που απειλούν τη νεότητά.

Η ανάγκη των δικαστηρίων ανηλίκων εγέννησε στην εποχή μας ακόμη επιτακτικότερη απ' ό,τι ήταν άλλοτε γιατί ο αριθμός των ανηλίκων εγκληματιών αυξάνεται ολοένα. Και αν η κοινωνία βλέπει στον ενήλικον εγκληματία τον έχθρό της, που τον φυλακίζει για να τον εκδικηθή ή τον καταδικάζει σε ισόβια δεσμά ή σε θάνατο για να σωθή απ' αυτόν και για να παραδειγματίσει όσους θα είχαν την τάση να τον μιμηθούν, στο παιδί που εγκληματεί βλέπει ένα παραστρατημένο μέλος της, που έχει ακόμη ελπίδες να συναισθανθή το

λάθος του, να μετανιώσει, να αλλάξει διαγωγή. Έδω δὲν πρόκειται να εκδικηθῇ, ούτε να βγάλῃ ἀπὸ τὴ μέση τὸν έχθρό της, πρόκειται νὰ τὸν οδηγήσῃ

Ἀπομονωτήρια

στο σωστό δρόμο, νὰ τὸν κἀμῃ τίμιον μέλος της, γιατί μπορεί νὰ τὸ ἐπιδιόρθωσῃ. Ἡ Ἰταλία, μὲ τὴν ἰδρύσιν τοῦ δικαστηρίου ἀνηλίκων στὸ

Μιλάνο, κάνει μιὰ μεγάλη πρόοδο στὸ ἐπίπεδο τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐγκληματικότητος.

Ἀνεβαίνουμε στὸ ὠραῖο κτίριο τῆς πλατείας Φιλαντζέρι στὸ Μιλάνο καὶ μπαίνουμε στὴν αἴθουσα ὅπου συνεδριάζει τὸ δικαστήριο. Εἶναι ἓνα εὐρύχωρο δωμάτιο, ἀπλετα φωτισμένο ἀπὸ τὰ μεγάλα τοῦ παράθυρα. Στὸ βάθος κάτι μεγάλες εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τοῦ βασιλέως Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ καὶ τοῦ Μουσσολίνι. Τὸ πάτωμα εἶναι στρωμένο μὲ ταπέτα. Τὸ σύνολο δίνει στὸν ἐπισκέπτη τὴν ἐντύπωση πὼς μπαίνει σὲ μιὰ ἐκκλησία, πὼς πρόκειται νὰ γίνῃ μάρτυς μιᾶς εἰδικῆς ἱεροτελεστίας. Καὶ μήπως δὲν εἶναι αὐτό;

Στὸ δικαστήριο αὐτὸ δὲν ὑπάρχουν οὔτε δικηγόροι οὔτε εἰσαγγελεὺς. Στὸ πλάι τοῦ δικαστοῦ βρίσκεται ἀντὶ αὐτῶν μία φιλόνητος κυρία ἢ ἓνας ψυχίατρος, ποὺ παρακολουθεῖ προσεκτικὰ τὸν συγκινητικὸ διάλογο ποὺ γίνεται μεταξὺ τοῦ δικαστοῦ καὶ τοῦ μικροῦ κατηγορουμένου.

Ἡ συνηθεστέρη στάσις ποὺ κρατοῦν τὰ παιδιὰ στὸ δικαστήριο εἶναι νὰ μὴ δίνουν καμμία ἀπάντησιν ἢ νὰ ἀπαντοῦν διαρκῶς ψέμματα, χωρὶς συνέχεια μεταξὺ τους, ποὺ τὸ δεύτερο ἀναιρεῖ τὸ πρῶτο. Καὶ στίς δύο περιπτώσεις ὁ δικαστὴς δὲν μπορεῖ νὰ ἐξαγάγῃ κανένα συμπέρασμα ἀπὸ τὴ στάσιν τοῦ κατηγορουμένου. Πρέπει νὰ χρησιμοποιήσῃ ὅλη τὴν πειθὸν του, ὅλες τὶς υποσχέσεις του, πὼς θὰ δεიχθῇ ἐπιεικής, νὰ τὸν ἀπειλήσῃ μὲ τὸ βούρδουλα, γιὰ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴ στάσιν τοῦ αὐτοῦ καὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἐνοχλή του.

Μιὰ φορὰ ἐπρόκειτο νὰ δικαστοῦν δυὸ κορίτσια δεκαπέντε περίπου ἐτῶν ἐκατηγοροῦντο πὼς εἶχαν κλέψῃ ἓνα χρυσὸ δαχτυλίδι καὶ μιὰ μεταξωτὴν σάρπα ἀπὸ μία κυρία, ποὺ τὰ εἶχε στὴν ὑπηρεσία της. Ἡ κλοπὴ δὲν εἶχε γίνῃ ἀντιληπτὴ τὴν ἴδια μέρα καὶ τὸ δικαστήριο ἐπρόκειτο νὰ κρίνῃ ἂν καὶ οἱ δυὸ μικρὲς κατηγορούμενες εἶχαν κλέψῃ ἢ ἂν μόνο ἡ μία εἶχε κάμῃ καὶ τὶς δυὸ κλοπές. Τὸ δεύτερο ἐφαίνεται πιθάνωτερο. Ποιά ὅμως ἀπὸ τὶς δυὸ ἦταν ἡ ἐνοχὸς καὶ ποιά ἡ ἀθώα; Καὶ οἱ δύο διεισχυρόντο καὶ ἐφώναζαν πὼς ἦσαν τελείως ξένες στὴν πράξιν ποὺ τοὺς ἀπεδίετο. Ἡ ἀνέκρσις δὲν μπορούσε νὰ προχωρήσῃ. Ὁ δικαστὴς ἦταν ἑτοιμὸς νὰ ἀθώωσῃ καὶ τὶς δυὸ ἐλλείψει ἀποδείξεων. Ἡ συνειδησίς του ὅμως δὲν τοῦ επέτρεψε εὐκολὰ νὰ κατὰλήξῃ σ' αὐτὴν τὴν λύσιν. Τὸ μέλλον ἐκείνης ποὺ δὲν εἶχε λάβῃ μέρος στὴν κλοπὴ θὰ ἐστεigmatίζετο, γιὰτὶ κανεὶς δὲν θὰ ἤξερε ἂν

ἦτο ἐνοχὸς ἢ ἀθώα. Καὶ ὁ Τομαζίνο ντ' Ἀζίνο, ὁ δικαστὴς τοῦ δικαστηρίου ἀνηλίκων, δοκιμάζει μιὰ τελευταία προσπάθεια. Τραβάει κοντὰ του ἐκείνην ποὺ τοῦ φαίνεται πὼς ἔχει τὶς περισσότερες πιθανότητες νὰ εἶναι ἡ ἐνοχὸς, τῆς σηκώνει τὸ κεφάλι πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς φωνάζει: «Ὁρκίσου, ὀρκίσου στὶς πληγές τοῦ Χριστοῦ πὼς δὲν ἔκλεψες!»

«Ναί, ὀρκίζομαι...» ἄρχισε νὰ ψελλίζει ὕστερα σταμάτησε, δίστασε λίγο καὶ ἔπεσε χάμω στὸ πάτωμα, ξεσπώντας στὰ κλάμματα καὶ ὁμολογώντας πὼς αὐτὴ ἔκαμε τὴν κλοπὴ. Ὁ δικαστὴς τὴν ἐσήκωσε ἀπὸ κάτω· ἐκείνη ἐξακολουθοῦσε νὰ κλαίῃ· τὴν κύτταξε στὰ μάτια, τῆς ἐμίλησε πατρικὰ καὶ κατέρωθε νὰ τὴν καθιστάσῃ.

Τὸ δικαστήριο ἀθώωσε τὴν μικρὴν ἐνοχὴ· ἐθεώρησε πὼς ὁ ψυχικὸς κλονισμὸς ποὺ ὑπῆσθη κατὰ τὴν διάρκειαν ὅλης τῆς διαδικασίας, ἰδίως ὅμως κατὰ τὴν τελευταία στιγμὴ, ποὺ ὁμολόγησε τὴν ἐνοχὴ της, τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς ποὺ τὸ δικαστήριο ἦταν ἑτοιμὸν νὰ τὴν ἀθώωσῃ, ἦταν ἀρκετὸς γιὰ νὰ τὴν κἀμῃ νὰ ἀλλάξῃ διαγωγή καὶ νὰ γίνῃ τίμιος ἄνθρωπος.

Στὸ ἴδιο οἶκισμα μὲ τὸ δικαστήριο στεγάζονται καὶ διάφορα παραρτήματα: ἓνα σχολεῖο, ἐργαστήρια, γυμναστήριο, ἓνα μικρὸ θέατρο, ἓνας κινηματογράφος, ποὺ ἐπιτρέπουν στοὺς μικροὺς φυλακισμένους νὰ μὴ πλήττουν κατὰ τὸ διάστημα ἐκεῖνο ποὺ διαρκεῖ ἡ ποινὴ τους.

Μὲ τὸ νέο αὐτὸ ἴδρυμα κατορθώνεται νὰ γίνῃται φῶς στὴ σκοτεινὴ διάνοια τῶν παιδιῶν ποὺ ἐγκληματοῦν, νὰ συναισθανθοῦν τὴν πράξιν τους, νὰ ντραποῦν γιὰ τὴ διαγωγή τους, καὶ νὰ αποφασίσουν νὰ μὴ ἐξακολουθήσουν νὰ προχωροῦν στὸ κατηφορικὸ μονοπάτι ποὺ πήραν, ἀλλὰ νὰ γυρίσουν πίσω καὶ νὰ ἀκολουθήσουν τὸν πλατὺ δρόμο, τὸν ἴσιον, ποὺ ἐχάραξε μὲ τὸ αἷμα τοῦ ὁ Χριστοῦ.

Ἡ μεγάλη ἐπιτυχία τοῦ δικαστηρίου ἀνηλίκων τοῦ Μιλάνου, ποὺ ἔδωσε ἀποτελέσματα ποὺ ὑπερέβησαν κατὰ πολὺ κάθε προσδοκία, ὠδήγησε τὴν κυβέρνησιν τῆς γειτονικῆς χερσονήσου στὴ σκέψιν νὰ γενικεύσῃ τὸν θεσμόν αὐτόν, νὰ τὸν ἀναγάγῃ σὲ αὐτόνομον ὄργανισμὸ, μὲ πολὺ εὐρύτερη δικαιοδοσία.

Πρέπει νὰ ἐλπίσουμε πὼς τὸ παράδειγμα τῆς Ἰταλίας δὲν θὰ ἀργήσῃ νὰ εὕρῃ μιμητὰς καὶ σὲ ἄλλες χώρες, συντείνοντας ἔτσι στὴ δημιουργία χρηστικῶν πολιτῶν ἀπὸ ὑποψηφίους ἐγκληματίας καὶ στὸν περιορισμὸ τῆς μάστιγος τῆς ἐγκληματικότητος.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΝΕΡΙΝΟΣ

ΕΝΑ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΤΟΥ ΓΟΥΣΤΑΒΟΥ ΣΤΡΕΖΕΜΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ GEORGES SUAREZ

ὁ γραφεὶο τοῦ κ. Στρέζεμαν εὐρίσκειτο στὴ δεξιὰ πτέρυγα τοῦ ἀνακτόρου τῆς Βίλχελμστράσε, πάνω ἀπὸ τὸ παλὸν γραφεῖο τοῦ Μπίσμαρκ, ποὺ εἶχε μεταβληθεῖ σὲ τραπεζαρία.

Ἐκεῖ μὲ ἐδέχθη μιὰ βραδυὰ τοῦ Σεπτεμβρίου 1925. Ἐστὲκόταν ὀρθὸς καὶ τέντωνε τὸ χέρι του. Ἀπὸ τὸ ταβάνι ἔπεφτε ἓνα θαμπὸ φῶς ποὺ πλημμύριζε τὸ πλατὺ τοῦ στῆθος, τὸ βαρὺ τοῦ πρόσωπο· παράδοξο πρόσωπο, σταθερὸ καὶ φιλήδονο συγχρόνως, ὅπου οἱ μαλακὲς τοῦ σάρκες, ποὺ μόλις τὶς συγκρατοῦσε τὸ κολλάρο, φαινόταν ὅταν σὰν νὰ πνίγουν τὴ σκέψιν· χεῖλη ὠχρά, παχειά, πάνω σὲ μιὰ σιαγόνα σαρκοφάγου, ἀνοίγαν γιὰ νὰ γελάσουν ἄλλοτε δυνατὰ, ἄλλοτε σιγά. Τὸ βλέμμα του, βυθισμένο μὲς στοὺς κόγχους τῶν ματιῶν του, γύριζε γύρω μου σὰν τὸ φῶς ἐνὸς φάρου: Ὅσο βάστηξε ἡ συνέντευξις εἶχα τὴν ἐντύπωση πὼς ἤμουν ἓνας στόχος, ὅπου ἔριχνε ἀδιάκοπα σαϊτίες.

Ὁ κ. Στρέζεμαν ἐδείχθη ὁμιλητὴς ποὺ ἀκούεται εὐχαρίστως, ποὺ χρησιμοποιοῖ τὴν εἰρωνία μᾶλλον παρά τὴν ἀγανάκτησιν. Μιλοῦσε μὲ τὰ χέρια στίς τσέπες, μὲ ἐλάχιστες χειρονομίες, χωρὶς νὰ θυσιάζῃ τίποτα στὸν ἐπίσημο τόνο, ποὺ τόσο ἐπαινοῦσε κάποτε στοὺς πολιτικούς τοῦ ἀντιπάλου. Ὁ Πρῶσος αὐτός, μὲ τὴν χοντροκομμένη σιλουέττα εἶχε ἓνα σπάνιο καὶ ἀπροσδόκητο πνεῦμα.

Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ φύγῃ, ὁ κ. Στρέζεμαν ἔγινε ἀπότομα σοβαρὸς καὶ μοῦ εἶπε: — Οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ μῆνες ἔφεραν μιὰ ἐλαφρὰ χαλάρωσιν. Τὸ πράγμα θὰ ἦταν εὐκολώτερο μὲ τὴν μουσικὴν διπλωματία, τῆς ὁποίας μὲν ὁπαδός· οἱ λόγοι παίζον συχὰ δυσάρεστο ρόλο στὴ ζωὴ τῶν ἐθνῶν. Ὁ Γάλλος κάνει μεταξὺ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς μιὰ διάκρισιν ποὺ δὲν κάνει ὁ Γερμανός· ὁ δογματισμὸς τοῦ τὸν ἐμπο-

δίζει καὶ τὸν κάνει μάλιστα νὰ ἐξονυχίσῃ κάθε λέξιν, κάθε φράσιν, χωρὶς νὰ προσπαθῇ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἐννοίαν της ἀπὸ τὶς ἐσωτερικὲς ἀνάγκες τῶν γειτονικῶν λαῶν.

Ἐπειτα, ἀπότομα, ὁ κ. Στρέζεμαν ἀνορθώθηκε καὶ ἔσμιξε τὶς φτέρνες του. Ἡ ἀκρόασις εἶχε λήξῃ.

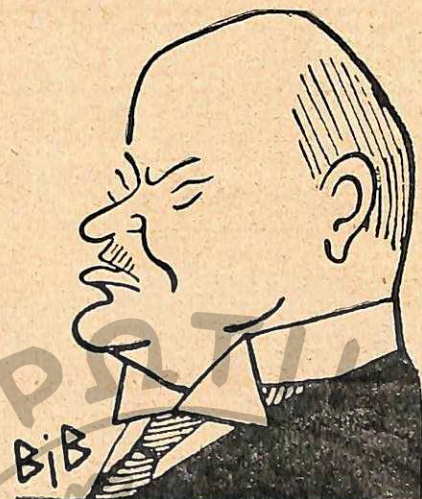
Αὐτὴ ἡ υπεράσπισις τῆς μουσικῆς διπλωματίας ἀρκεῖ γιὰ νὰ ἀποδείξῃ πὼς ἐκεῖνος ποὺ ἐχάθηκε δὲν ὑπῆρξε ποτὲ οὔτε δημοκράτης, οὔτε καλὸς εὐρωπαῖος. Ἡ πολιτικὴ του ἦταν πολιτικὴ ὠφελιμιστικὴ, χωρὶς ἀρχές.

Τίποτε δὲν εἶναι λιγώτερο ἀληθὲς ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ λὲν μερικοί, πὼς ὁ

Γουσταῦος Στρέζεμαν δηλαδὴ ἠκολούθησε στὴν πολιτικὴν του «τὴν εὐθεῖαν ὁδόν». Τὸ σύστημά του ἦταν νὰ ἀκολουθῇ τὴν τεθλασμένην. Προσηρμόζετο στίς περιστάσεις, ἐχρησιμοποιοῦσε ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα, συνεδύαζε τὸ φιλικώτερο χαμόγελο μὲ τὸ θεατρικώτερον κτύπημα τοῦ γρόνθου τοῦ στοῦ τραπέζι. Ἡ ἱκανότης του τοῦ επέτρεπε νὰ υποχωρῇ καὶ ἡ ἐπιμονὴ τοῦ νὰ νικᾷ. Καὶ

ἡ πολιτικὴ αὐτὴ ἦταν ἡ μόνη ποὺ μπορούσε νὰ χρησιμεύσῃ σ' ἓνα ἡττημένο. Πρῶτος αὐτὸς στὴ Γερμανίαν κατὰλαβε πὼς τὸ συμφέρον τῆς χώρας του ἦταν ἡ διατήρησις τῆς εἰρήνης, ἐφ' ὅσον χρόνον τοῦλάχιστον θὰ ἀπῆντετο γιὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν δυνάμεων της καὶ τῆς δραστηριότητός της.

Καί, ὅταν ἔπειτα ἀπὸ μισὸ αἰῶνα τὰ Γερμανόπουλα θὰ διδάσκονταν τὴν ἱστορίαν τῆς χώρας τους, θὰ λησμονήσουν ἴσως τὴν τιμὴν ποὺ τοῦ ἔγινε ὅταν ἐδέχθη μέλος τῆς ἡ Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν· θὰ θυμῶνται ὅμως πὼς ὁ Γουσταῦος Στρέζεμαν, τσακίζοντας τὸν κομμουνισμὸν στὴ Σαξωνία, τὴν ἀντίδρασιν στὴ Βαυαρία, τὶς χωριστικὰς τάσεις στὴ Ρηνανία, ἔσωσε τὴ γερμανικὴν πατρίδα, καὶ αὐτὸ εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ συναντήσῃ ὁ μαθητὴς τοῦ Μπίσμαρκ τὸν δάσκαλό του, στὴ μνήμην τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ Στρέζεμαν

Ἡ Βαλκανικὴ Ποροτεχνία

ΘΑ θυμούνται βέβαια οἱ ἀναγνώστες μας πόση σημασία ἐδώσαμε ἐνέκαθεν στὴ μελέτῃ τῶν Βαλκανικῶν λαῶν. Ἀπὸ τὸ πρῶτό μας φύλλο ἀσχολήθηκαν μὲ τὴ διανοουμένη βαλκανικὴ καὶ κατὰ καιροὺς ἐδώσαμε χαρακτηριστικὰ δείγματα ἀπὸ ὅλες τὶς βαλκανικὲς φιλολογίαις, ἰδιαίτερος ὅμως ἀπὸ τὴ Βουλγαρικὴ. Σ' αὐτὴ τὴν προσπάθεια ὁ κ. Ἀργυρὶ καὶ ὁ κ. Τάσος Βαφειάδης, βουλγαρομάθεστοι καὶ οἱ δύο, σημαντικώτατα μᾶς ἐβοήθησαν. Συνερίζοντας τὴν προσπάθειαν αὐτὴ θὰ δημοσιεύσωμε στὸ ἐρχόμενο φύλλο μᾶς ἓνα μεγάλο διήγημα τοῦ διαλεκτοῦ βουλγάρου διηγηματογράφου Ἀντῶν Στρασιμίρωφ, μεταφρασμένο ἀπὸ τὸν κ. Βαφειάδην. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ διήγημα, στὸ ἴδιο ἐπίσης φύλλο θὰ δημοσιεύσωμε μιὰ σύντομην μελέτῃ τοῦ βουλγάρου κριτικοῦ Μπάμπεφ γιὰ τὸ λογοτεχνικὸ ἔργο τοῦ διηγηματογράφου Στρασιμίρωφ, μεταφρασμένην ἐπίσης ἀπὸ τὸν κ. Βαφειάδην. Τὸ διήγημα τοῦ Στρασιμίρωφ ποὺ τιλοφορεῖται «τοῦ Ραμαντάν-μπέη τὰ παλάτια» εἶναι ἓνα διήγημα ἀληθινὰ Βαλκανικόν. Σὲ μιὰ ἀνθολογία πεζογράφων τῆς Βαλκανικῆς, τὸ διήγημα αὐτὸ θὰ εἶχε τὴν πρώτη θέσιν. Τὴν εἰκονογράφιση τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἔκαμε ὁ τακτικὸς συνεργάτης μας κ. Σόλων Φραγκουλίδης ὅσο μπορούσε πιὸ χαρακτηριστικὴ καὶ πιὸ σύμφωνη μὲ τὸ χαρακτηριστὴρ καὶ τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ ἔργου.

Ἡ γυναίκα τοῦ Εὐαγγελίου

Η «Γυναίκα τοῦ Εὐαγγελίου» τοῦ νέου συγγραφέως ζ. Ἀλ. Βεϊνρόγλου εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ λίγα καλὰ Ἑλληνικά διηγήματα πού εἶδαν τὸ φῶς κατὰ τὰ δέκα τελευταῖα χρόνια. Ὁ συγγραφεὺς του εἶναι νέος προικισμένος μὲ αἴσθημα καὶ παρατήρηση καὶ ἔχει — πρᾶγμα σπάνιο γιὰ τὴν ἡλικία του — ἀπόλυτη συνείδηση μέτρου, ἔχει τὴν αἴσθημα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς σὲ κάθε κομμάτι του. Πολλοὶ μποροῦν νὰ μὴ δοῦν στὰ ἔργα του τὸν καθαρόαιμο ἑλληνικὸ τύπο καὶ νὰ ὑπομιαστοῦν ξενικεῖς ἐπιδράσεις, ὥπως ἄλλωστε συνέβη καὶ μὲ τὴν κριτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ διαγωνισμοῦ διηγήματος τῶν «Ἑλληνικῶν Γραμμάτων». Γι' αὐτοὺς λοιπὸν στοὺς ὁποίους πολὺ φυσικά θὰ γεννηθῇ αὕτη ἡ ἰδέα παρέχουμε τὴν πληροφορίαν ὅτι τὸ ξενικὸ περιβάλλον, τὸ λεβαντινικόν, πού κάποτε ζωγραφίζει ἐ ο συγγραφεὺς, εἶναι τὸ ὀρισμένο περιβάλλον τῆς Σμύρνης, μέσα στὸ ὁποῖο γεννηθῆκε καὶ ἀνατράφηκε. Εἶναι λοιπὸν καλὸς ἀπολύτως δέκτης τοῦ περιβαλλοντός του. Αὐτὸ τὸ ἔχει τελείως ἐξακριβώσει τὸ περιοδικὸ καὶ γι' αὐτὸ τὸ κάνει γνωστὸ καὶ στοὺς ἀναγνώστες τους. Γιὰ τὴν τέχνην του, αὐτὴ δὲν χρειάζεται χαμηλὰ σύσταση. Αὐτοσυσταίνεται μόνη τῆς καὶ μόνο στὸ πάρα πάνω σημεῖο εἴχαμε νὰ ποῦμε τὰ λίγα αὐτὰ λόγια. Τὰ ἄλλα θὰ τὰ πῇ μόνο του τὸ διήγημα πού ἀσφαλῶς εἶναι ἓνα κομμάτι ἀριστοτεχνικό.

Τὸ πρῶτον τῆς "Αρχας

ΤΟ ιστορικό γεφύρι της Άρτας, που πέρασε μές από τους αιώνες μαζί με το θρύλο του πρωτομάστορα και της γυναίκας του, αποδείχτηκε σήμερα ότι δε μπορεί νά

ἐξυπηρετήση τις ἀνάγκες τῶν κατοίκων καὶ ἀποφασίστηκε γι' αὐτὸ νὰ ἀντικατασταθῇ μ' ἕνα ἄλλο καινούργιο. Γιὰ νὰ ἐξοικονομηθοῦν ὅμως ὀλίγες χιλιάδες δραχμῶν, ἔγινε μεταξὺ τῶν ἀρμοδίων ἡ σκέψις νὰ γκαρεμισθῇ τὸ ἀρχαιότατο αὐτὸ μνημεῖο καὶ τὰ ὑλικά του νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς νέας γεφύρας. Ὁμολογοῦμε δὲ ἀδυνατοῦμε νὰ καταλάβουμε αὐτὸ τὸ μικρόλογο πνεῦμα τῆς οἰκονομίας ποῦ δὲν ἔννοεῖ νὰ σεβασθῇ καμμιὰ παράδοση καὶ δείχνεται ἀδιάφορο πρὸς τὴ λαϊκὴ ψυχὴ. Τὸ γεφύρι τῆς Ἀρτας ἔχει ριζῶς βαθεῖα στὴν ἐλληνικὴ συνείδηση καὶ κληρονομήθηκε σὰν ἕνα ἀνώτερο σύμβολο στὶς νεώτερες γενεές, δοκιμαζόμενο ἀπ' τὸ χρόνον καὶ ἀποθανατιζόμενο ἀπ' τὸ τραγοῦδι. Ἐπομένως θὰ ἦταν μιὰ περιφρόνηση πρὸς τὴν αἰωνία παράδοση ἡ πραγματοποίησι τοῦ γκαρεμισματός του, ποῦ δὲ θὰ μαρτυροῦσε παρὰ μιὰ στενότητα ἀντίληψως καὶ μιὰ τάση ἀκατανόητης συγχρονισμοῦ. Ἄλλωστε κι' οἱ διαμαρτυρίες τῶν φιλοτίμων Ἀρτινῶν καταδικάζουν μιὰ τέτοια σκέψη.

Τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖο

ΕΙΝΑΙ καιρός νομίζομεν τὸ μέγαρον τῆς Δουκίσσης τῆς Παλαιας νὰ παύσῃ νὰ εἶναι στρατών. Ἐφ' ὅσον ἀπεφασίσθῃ ἡμέλει νὰ στεγασθῇ ἐκεῖ τὸ Βυζαντινὸ Μουσεῖο δὲν μπορούμε νὰ ἐννοήσομε πού ὀφείλονται οἱ ἀναβολὲς τῆς ἐγκαταστάσεως. Ἡ κυβέρνηση δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ ὅτι μετὰ ἕνα τὸ πολὺ χρόνον θὰ συνέλθῃ στὸν τόπο μας τὸ διεθνὲς Βυζαντινολογικὸ συνέδριον καὶ ὅτι τὴν σύγκληση τοῦ συνεδρίου αὐτοῦ στὰς Ἀθήνας τὴν ἐξή- τησε ἡ ἰδία. Τί πρόκειται ὅμως νὰ δεῖξῃ στοὺς ξένους σφοδρὺς; Τὸ τρισάθλιο καὶ ὑγρὸ ὑπόγειο τῆς Ἀκαδημίας, ὅπου στεγάσονται κατὰ τὸν πῶς ἀξιοθρήνητο τρόπο τὰ βυζαντινά μας κειμήλια; Ἄν λοιπὸν δὲν ἔχει ἀκόμη κα- ταρτηθεῖ ἡ ἀξία καὶ ἡ σημασία ἐνὸς καλοῦ βυζαντινοῦ μουσείου γιὰ μᾶς τοὺς ἰδίους, τὸ κράτος καὶ τὸ ἀρμόδιον ὑπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν θὰ γνωρίζῃ τί γίνεται σ' αὐτὲς τὶς περιστάσεις γιὰ νὰ διατηρῇται τὸ γόητρο μιᾶς χώρας καὶ νὰ σώζεται ἡ ἀξιοπρέπεια. Καὶ αὐτὸ πού γίνε- ται εἶναι ὅτι ἐκεῖνο πού δὲν δημιουργεῖ ἡ ἀληθινὴ πνευ- ματικὴ ζωὴ τὸ δημιουργεῖ κάποτε τὸ πρωτόκολλον τῆς ἐθιμοτυπίας, πού φαίνεται πὼς ἐπιβάλλει σὲ μιὰ χώρα νὰ φα- νταίνεται ὅσο ποιεῖ καλύτερα ὁργανωμένη καὶ μὲ πλοῦσια κέντρα πνευματικῆς ζωῆς. Πρώτῃ λοιπὸν ἐνέργεια εἶναι νὰ στεγασθῇ τὸ ταχύτερον τὸ Βυζαντινὸ μουσεῖο στὸ μέ- γαρον τῆς δουκίσσης, ἀφοῦ γίνονιν φυσικὰ οἱ ἀπαραίτητες ἐπισκευές.

Οἱ ἡμετέρες τοῦ Οἰκονομίδου

ΞΑΚΟΛΟΥΘΟΥΜΕ τὴ δημοσίευση τῶν ξυλογραφῶν τοῦ κ. Γ. Οικονομίδη πάνω στὰ δημοτικά μας τραγούδια. Οἱ ξυλογραφίες αὐτὲς εἶναι καὶ ἐργασία συστηματικὴ ποὺ ἔχει καίμε ὁ Οἰκονομίδης καὶ ἡ ἐργασία αὐτὴ ἀποκτὰ ἀκόμη περισσότερο ἐνδιαφέρον, ὅταν σκεφθῇ κανεὶς πὼς ὁ ξυλογράφος αὐτὸς πῆρε τὰ θέματα τὸν στὴ γνησιώτερη πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν πάρει τὸ ὕλικό τους ὅλοι οἱ λογοτέχνες μας. Θὰ δημοσιεύσωμε ὁλόκληρη τὴ σειρά τῶν ξυλογραφῶν τὸν στὰ δημοτικά τραγούδια καθὼς ἐπίσης καὶ μερικὲς ἀκόμη ἐκκλογαφίες του σὲ διηγήματα τοῦ Γιάννη Σκαρίμπα.

Ἐνα γράμμα τοῦ Ζὰκ ντὲ Ρακρετέλ

Εξ άφορμής του άθροιστου που έγραψε στην «Πρωτά» για τον κ. ντε Αλαρετέλ δ.κ. Μπαστιάς, ο Γάλλος συγγραφέας έστειλε άπ' το Παρίσι μία έπιστολή προς τον κ. Μπαστιά, στην οποία παρέχει εξηγήσεις των άπάντων του όσον άφορά την κρίση του ρομάντση. Έπειδή άκριβώς το γράμμα έχει φιλολογικό χαλατήρα, το δημοσίευσε:

A Bord du «Pierre Loti»

Cher Monsieur,

J'aurais dû vous remercier plus tôt de l'article que vous avez écrit sur moi dans *Ἡ Ἥστος*, mais j'ai quitté Athènes très peu de temps après avoir eu le plaisir de vous connaître, et puis il m'a fallu faire traduire cet article, car mon amour de la Grèce ne m'a hélas ! pas gréciisé autant que je le souhaitais.

Ce que l'on m'a traduit m'a plu d'un bout à l'autre et m'a démontré une culture et une pénétration d'esprit que notre trop bref entretien m'avait fait reconnaître. Toutefois il ne faut pas me croire un adversaire de Mauriac. Je dis seulement que lorsqu'il écrit que le relâchement des mœurs et la perte des disciplines catholiques risquent de ruiner le roman il oublie que la conscience humaine, avec ses retours, ses repentirs et ses pudeurs, qu'elle ne perdra jamais, suffit à nourrir les conflits romanesques.

Je quitte Athènes avec la ferme intention d'y revenir et de retrouver des paysages, des choses, des êtres qui savent si bien m'émerveiller. Et le livre que je vais écrire sur mes différents voyages dans votre pays me permettra d'attendre sans trop d'impatience mon retour vers vous.

Mon prochain roman paraîtra d'ici quelques semaines. Je vous l'enverrai au journal.

Croyez cher Monsieur
à ma sympathie dévouée

JACQUES DE LACRETELLE

Τὸ νόημα τῆς διδασκαλικῆς ὁμοσπονδίας

ΤΙΣ χιλιάδες τῶν δασκάλων τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσης ἔχει ἀναστατώσει ἡ ἀποφασὶς τῶν νικητῶν τοῦ ὑπονο-
 ῖου, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν στίς δύο κενεὲς θέσεις τοῦ
 ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου πρέπει νὰ διοριστοῦν Γενικοὶ
 Ἐπιθεωρηταί. Ἐχομε τὴ γνώμη ὅτι τὸ ἐκπαιδευτικὸν συμ-

Ἐπὶ τοῦ («Πέτρος Λοιπὸν»)

Ἀγαπητὲ Κύριε,

Θὰ ἔπρεπε νὰ σᾶς εὐχαριστήσω ἐνωρίτερα γιὰ τὸ ἄρθρον πού ἐγραψατε γιὰ μένα στὴν «Προίαν», ἀλλὰ ἔφυγα ἀπὸ τὰς Ἀθήνας εὐθὺς μετὰ τὴν εὐχαρίστησιν πού εἶχα νὰ σᾶς γνωρίσω. Ἐξ' ἄλλου ἠναγκάσθην νὰ μεταφέρω αὐτὸ τὸ ἄρθρον, διότι ἡ ἀγάπη μου γιὰ τὴν Ἑλλάδα δὲν μὲ ἔξελξη ἵνα ἴσῃ σε δυστυχῶς τόσοσ ὅσον θὰ τὸ εὐχόμεν.

Ἐκεῖνο πού μοῦ μετέφρασαν μοῦ ἤρесе ἀπό τὴν ἀρχὴ ἕως τὸ τέλος καὶ μοῦ ἐξημέρωσε μίαν καλλιέργειαν καὶ μίαν βαθύτητα πνεύματος πού ἡ πολύ βραχεία συνομιλία μας μεῖ ἔκαμε νὰ ἀναγνωρίσω. Πάντως δὲν πρέπει νὰ με νομίζετε ἀντίπαλον τοῦ Μωριάκ. Νομίζω μόνον ὅτι ὅταν γράφει πὺς ἡ χαλάρωσις τῶν ἡθῶν καὶ ἡ ἀπώλεια τῆς καθολικῆς πειθαρχίας ἀπειλοῦν νὰ καταστrophoῦν τὸ μυθιστόρημα, λησμονεῖ πὺς ἡ ἀνθρωπίνη συνείδησις, με τὰς ἀνανηρίσεις της, τὰς μετανοίας της, τὴν αἰδὼς της, πὺς ποτὲ δὲν θὰ χάσῃ, ἀρκεῖ διὰ νὰ τροφοδοτήσῃ τὰς μυθιστορηματικὰς ἀντιθέσεις.

Ἐγκαταλείπω τὰς Ἀθῆ-
νας με τὴν πρόθεσιν νὰ
ἐπανελθῶ καὶ νὰ ἐπανεργό-
τοποιῶ, πράγματα, πράγματα
ποὺ γνωρίζουν τόσο καλὰ
νὰ με συγκινοῦν. Καὶ τὸ
βιβλίον ποὺ θὰ γράψω ἐπὶ
τῶν διαφόρων μου ταξιδιῶν
εἰς τὴν χώραν σας θὰ μῶν
ἐπιτρέψῃ νὰ ἀναμνησκῶ χωρὶς
πολλὴν ἀνυπομονήσαν τὴν
ἐπαπόδόν μου εἰς αὐτήν.

Τὸ προσχές μου μυθιστό-
ρημα θὰ ἐκδοθῇ ἐντὸς ὀλί-
γων ἐβδομάδων. Θὰ σᾶς τὸ
ἀποστείλω εἰς τὴν ἐφημε-
ρίδα. Πιστεύσατε ἀγαπητὲ
κύριε σὴν ἐξαιρετικὴ μου
συμπάθεια.

JACQUES DE LACRETELLE

ηκῆς ὁμοσπονδίας

βούλιον δὲν πρέπει νὰ παρουσιάξῃ καμμιά μονομέρεια, ἀλλὰ νὰ περιλαμβάνῃ ἀνθρώπους ὁλοῦν τὸν κατηγοριῶν τῆς παιδείας. Ἡ μέση παιδείουσι ἀντιπροσωπεύεται, καὶ μόνον ἀνθρώποι, τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως λείπουν, ἀνθρώποι ποῦ νὰ γνωρίζουν πολὺ καλὰ τὰ προβλήματα τοῦ κλάδου των καὶ γενικῶς τὴν πραγματικότητα τῆς κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως. Ἀπὸ τῆς ἀποφύσεως συνεπὲς αὐτῆς ἡ ἀποψη ποῦ ὑποστηρίζει εἰς τὸ ὑπομνημιά της ἡ ὁμοσπονδία καὶ λογικῇ εἶναι καὶ σκόπιμη καὶ μὲ κανένα τρόπο δὲν πρέπει τὸ ὑπουργεῖο νὰ τὴν ἀγνοήσῃ.

Οἱ κατήγοροι τοῦ Ἀλαίν Ζερμωά

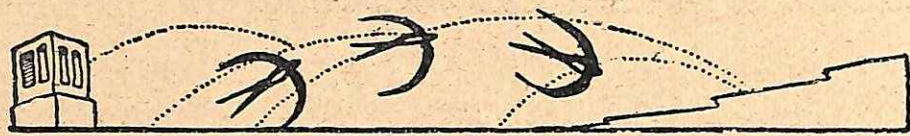
ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ μερικοί πλοίαρχοι του Ἐμπορικοῦ μας στόλου δημοσίευσαν ἐπιστολὴς με περιεχόμενο πολεμικὸ ἐνάντιον τοῦ Ἀλαίν Ζερμπώ. Δὲν ἔχομε τὴν ἀφέλεια νὰ ὑποστηρίξωμε ὅτι ὁ Ζερμπώ δὲν ἔχει ἐλαττώματα, οὔτε περὶ αὐτοῦ πρόκειται. Ἐπειὸν τοῦ κἀνεί καὶ ὁ στοιχειωδὸς μυαλωμένος ἄνθρωπος εἶναι νὰ ξυγινῇ ὅσα λ. χ. ἀναφέρουν οἱ δύο πλοίαρχοί μας καὶ τὸ μεγάλο του κατόρθωμα νὰ νικῇσῃ ὄχι μονάχα τὴ θάλασσα καὶ καὶ τὴν ἀπόλυτη μοναξιά ἀνάμεσα στὰ φοβερότερα στοιχεῖα. Καὶ εἶναι τόσο μεγάλο, τόσο μοναδικὸ αὐτὸ τὸ κατόρθωμα ὥστε νὰ μπορῇ κανεὶς νὰ παραβλέπῃ καὶ νὰ τοῦ συγχωρῇ λάθῃ φυσικὰ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἀποροῦμε μάλιστα πὼς οἱ ἐπιστολογράφοι, ἀφοῦ εἶναι καὶ καπετάνιοι, δὲν ἐξετίμησαν ὅσο ἔπρεπε τὸ μεγάλον ἄθλον τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ πρόσεξαν ζητήματα ποὺ δὲν ὑπάρχουν κἀν, ὅταν σκεφθῇ κανεὶς τὰ κατόρθωματα τοῦ Ζερμπώ.

Ἡ Ἑκδοσις Καλλιτεχνῶν

Η πανελλήνιος έκθεση του συνδέσμου καλλιτεχνών συγκεντρώνει μεν πολλήν κόμωον αλλά δεν φαίνεται να συγκεντρώη αγοραστές. Μέχρι της στιγμής αυτής ελάχιστα έργα έχουν αγορασθεί και το φαινόμενον εθεωρείται ανεξήγητον. Ήμεεις αποδίδομε το πρόβλημα εις ουσιαστικήν αδιαφορίαν αυτών τούτων των ζωγράφων πού έκθετον γιά νά μήν πούμε εις αντίδραση. Καί τó πρόβλημα είναι κάπως φρεσικό. 'Ο κάθε ζωγράφος στήν έκθεση αυτή αντιπροσωπεύεται μέ ένα ή δύο τών έργα και μάλιστα όχι εκείνα πού τόν αντιπροσωπεύουν περισσότερο καί γι' αυτό δεν ένδιαφερεται νά κινήση τó ζήλο πού κινώου εκείνου των αγοραστών πού έντιμούν τήν εργασία του. 'Ο καθένας από τούς ζωγράφους πού έκθετουν ετοιμάζει μία έκθεση γιά τó χειμώνα και δεν έχει κανένα λόγο νά εξαντλήση τά ήθικά τών κεφάλαια γιά νά προσελκύση κόσμο σέ μία γενική έκθεση στήν οποία ó ζωγράφος έντός των άλλων τρέχει και τόν κίνδυνο τής συγκρίσεως. Αυτό είναι νομίζομε οί βυσικοί λόγοι γιά τούς όποιους ή 7η έκθεση του συνδέσμου καλλιτεχνών δεν συνεκέντρωσε τόν κόσμο των αγοραστών πού συνευτίσαμε νά βλέπομε σ' όλες σχεδόν τίς άλλες εκθέσεις. Μέ αυτό δεν θέλομε νά πούμε πώς δεν πρέπει νά γίνονται τέτοιες θραδικές εκθέσεις, ούτε ότι θά καταδικασθούν στήν Έλλάδα όριστικώς. Κάθε άλλο. Έκείνο πού νομίζομε είναι ότι άλλοι άνθρωποι έντός από τούς έκθέτοντας ζωγράφους, μία όργάνωση φιλοτέχνων λ. γ. θά ήταν περισσότερο άρμόδια νά όργανώη τέτοιες εκθέσεις και νά τίς λανσάρη καταλλήλως.

Ἐνα σωίτη

ΑΕΙΖΕΙ τὸν κόπο νὰ προσέξουν οἱ φιλοτεχνῶν ἕνα σπῆτι πὺν ἐχτίσθητε τελευταίως στὴν ὁδὸ Πραξιτέλου ἀπὸ τὸν κ. Γ. Πετσόπουλο. Ὁλόκληρὴ ἡ πρόσοψη εἶναι καμωμένη ἀπὸ ψηφιδωτό. Ἡ μακέτα εἶναι ἔργο τοῦ Πενιέρη καὶ εἶναι καμωμένη μὲ πολλὴ γούστο. Ἀν ὅσοι χορὸν χρημάτων ἔχαναν τέτοια σπῆτι, ἡ αἰσθητικὴ τὴν Ἀθηνῶν θὰ ἦταν διαφορετικὴ. Τὸ σπῆτι αὐτὸ δὲν μοιάζει μὲ τοὺς κολοσσοὺς ἐκείνους, τὰ ἀρχιτεκτονικὰ τέρατα, τοῦ πῆσιον τὴν ψυχὴ κάθε ἀνθρώπου, ἀλλὰ εἶναι ἄλλο, αἰ τὸ μάτι ξεκουράζεται στὸ ἀντικρουσμὸ του. Ἡ ἰδέα ἄλιστα ἡ πρόσοψη του νὰ γίνῃ ἀπὸ ψηφιδά ἀξίζει κάθε πᾶντο καὶ ὅσοι ἀγαποῦν τὴν Ἀθῆνα καὶ ἀγωνίζονται νὰ τὴν αἰσθητικὴ ἐμφάνισις της δὲν μποροῦν παρὰ νὰ τὴν χειροποιήσουν.

Ο ΚΟΣΜΑΣ ΔΙΗΓΗΜΑ

ἐ τὸν χώνευε τὸν Κοσμά κανεὶς στὸ Σαλιχλί. Ἦταν ἀπὸ κείνους τοὺς ἀνθρώπους ποὺ δὲ δίνουν ρέστο σὲ κανένα. Πάντα ἀμίλητος καὶ κακομούτσუნος. Μόνο μὲ τὴ γυναῖκα του, ποὺ τὴν εἶχε κλειμένη, λέγαν πὼς μόνοιαζε.

Κανένας φαμελίτης δὲν τοῦκανε παρέα. Ὅλοι νοιῶσαν τὸν ἑαυτὸ τους κοντά του ἀπροφύλαχτο.

Μὲ τὸ ψηλὸ φέσι, τὶς γεμενιὲς μπότες καὶ τὸ καμτσίκι στὸ χέρι, περνοῦσε κάθε πρωὶ ἀπ' τὸ μεγάλο δρόμο, γιὰ τὸ τσαρσί.

Μὲ τὸ μακρὸ λαιμὸ του καὶ τὸ μεγάλο κεφάλι τεντωμένο, φαινόταν σὰν ἀνάποδο θαναταστικό.

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ Κοσμάς, καὶ κανένας ἄλλος...

Τὸν εἶχε φέριε ὁ καινούργιος καημακάμης (1) μαζὺ του· γι' αὐτὸ τᾶχε καλὰ καὶ μ' ὅλους τοὺς τουρκαλάδες ὅλο μ' αὐτοὺς ἔκανε παρέα, κι' ἔβγαζε τ' ἄχτι τους.

Τοὺς Ρωμιούς λὲς καὶ τοὺς μισοῦσε.

Μὲ τ' ἀστρακαδένιο κιουλάφι του, δὲν εἶχε τίποτα χριστιανικὸ στὴν ὄψη του. Οὕτε στὴν ἐκκλησιὰ πάταγε ποτές.

Παιδιά σκυλιὰ δὲν εἶχε· ἐν' ἀνθρώγυνο, καὶ τρώγαν ὅλο χαράμικα ἀπὸ σπιονιὲς καὶ ἀβανιὲς.

Ἡ γυναῖκα του ὅμως, κάθε Κυριακὴ, πήγαινε στὴν ἐκκλησιὰ. Μὲ τὸ παντατίφι της στὸ λαιμὸ καὶ τὴ συρτὴ φούστα.

Πάντα ἀναβε δυὸ κεριά· ἓνα γιὰ τὸν ἑαυτὸ της καὶ τ' ἄλλο γιὰ τὸν Κοσμά της. Ἔτσι, ποὺ ὁ δημογέροντας κάθε Κυριακὴ νὰ τῆς τὰ βάζει χωριστὰ σὲ μιὰ γωνιά τοῦ παγγαρίου. Σὰν ἔμπαινε ἀπ' τὴ μεγάλη πόρτα, ἡ μιὰ κουντοῦσε τὴν ἄλλη. — Ἡ Κοσμάδαινα μὲ τὸ παντατίφι της!

Μὰ τὴν ἀλήθεια, παντατίφι λέγαν, μὰ κι' ἄξιζε δολάκιρο βιός· ἦταν ὅλο διαμάντι καὶ δουμπίνι, ποὺ νὰ θωλώσῃ τὸ μάτι σου.

(1) Πολιτικὸς διοικητής.

Μόνο τ' αἰ Κοσμά ὁ παπᾶς πήγαινε στὸ σπῆτι τους κ' ἔκανε παρακλήση.

Τὴ μέρα κείνη ὁ Κοσμάς ἦταν πιὸ βολετός, πιὸ ξεστός· χαμογελοῦσε καὶ λίγο. Τοῦκανε τὸ μεσημεριανικὸ τραπέζι· κι' ἀπὲ τοῦδινε καὶ μιὰ κίτρινη (1) γιὰ τὸν κόπο του.

Τὶς ἄλλες μέρες τὶς περνοῦσε μὲ τὸν καημακάμη καὶ τὸ μπλεντιὲ ρεϊζί. (2)

Μὲ τ' ἀστρακαδένιο φέσι του δὲν ἔδειχνε κανένα συγγενικὸ μὲ τοὺς Ρωμιούς.

Ὅποτες γινόταν νταβᾶς, (3) κλειψιὰ, φόνος, θὰ τὸν ἔβλεπες κι' αὐτὸν ἀνακατεμένο.

Οἱ Ρωμιοὶ τοῦ πλέρωναν διπλὸ μπεντέλι, (4) γιὰ νὰ ξεφύγουν τὴν πέτρα. (5) Πολλοὶ λέγαν πὼς τὸν εἶχαν συντετένει καὶ πὼς μόνο ἡ γυναῖκα του δὲ θέλησε ν' ἀλλάξῃ τὴν πίστη της.

Οἱ Τοῦρκοι τὸν φώναζαν «Κοσμά Ἐφέντη».

Μὰ μόνο μὲ τοὺς γιουρούκηδες (6) δὲν τᾶχε καλὰ· γιὰ τοὺς ἔδωκε ἀβανιὲς πὼς παλοῦσαν ἀκριβὰ στὸ παζάρι.

Γι' αὐτὸ, καὶ σὰν ἄκουγαν Κοσμάς γκελιόρ, (7) κρύβαν ὅ,τι καλὸ εἶχαν.

II

Τότες μυριζόταν πὼς θὰ γίνῃ κι' ἡ ἀνακωχὴ· οἱ Τοῦρκοι βριάζανε ἀπ' τὸ κακό τους.

Κάθε μέρα νταβᾶδες καὶ πετσοκόματα στὸ χωριό. Κάθε τόσο πέφταν σπιονιὲς ἀπ' τὸν Κοσμά.

Κεῖνος πάντα ἥσυχος, περήφανος, κατέβαινε τὴν ὥρισμένη ὥρα του, γιὰ τὸ τσαρσί, μὲ τὸ καμτσίκι στὸ χέρι.

Οἱ Τοῦρκοι μᾶς κυττοῦσαν μὲ μισὸ μάτι. Εἶχε διαδοθεῖ, πὼς θὰ γινόταν σφαγή. Θάπεφτε λεπίδι στὰ μεγάλα κεφάλια καὶ χέρι στὰ πλούσια κεμέρια.

Ἀρχισαν σιγὰ σιγὰ οἱ ραγιαδες νὰ πέρνουν πόδι ἀπ' τὸ Σαλιχλί. Ἄλλος

(1) Δίρα χρυσή.

(2) Δήμαρχος.

(3) Δίκη.

(4) Ἐξαγορά.

(5) Ἀγγαρεία στὰ μέσα τῆς Ἀνατολῆς.

(6) Χωριάτες τοῦρκοι.

(7) Ἐρχεται.

γιὰ τὸ Κασαμπά, ἄλλος γιὰ τὴ Μανησιὰ καὶ ἄλλος γιὰ τὴ Σμύρνη.

Τὸ χωριὸ ξαφνικὰ βρέθηκε μόνο. Μιὰ μέρα ἦρθε διαταγὴ ἀπ' τὸ Βαλὴ τῆς Σμύρνης· ὁ καημακάμης θάφευγε γιὰ πιὸ μέσα ἀπ' τὸ Σαλιχλί.

Οἱ ραγιαδες ποὺ πήραν τὸ μπουζτέ πήγαν νὰ πετάξουν ἀπ' τὴ χαρὰ τους.

Οἱ Τοῦρκοι ἦταν καταφαρμακωμένοι· οἱ περισσότεροι δὲν εἶχαν ἀνοίξει δυὸ μέρες τὰ μαγαζιά τους.

Τὸν ἀγαποῦσαν τὸν καημακάμη, γιὰ τὴν πῆγαινε ἓνα μὲ τὰ τσαλίμια τους.

Τὴν ἄλλη, σὶς 11, ποὺ θάρχόταν ἡ μεσημεριανὴ πόστα, οἱ Τοῦρκοι, ὁ Κοσμάς καὶ μερικοὶ Ρωμιοὶ—γιὰ τὰ μάτια—τὸν μαρκᾶραν.

Γύρισαν ὅλοι, σὰ βρεμένες κότες.

Ὁ Κοσμάς πιά δὲν βαστοῦσε τὸ καμτσίκι του. Μὰ πιὸ πολὺ παραξενεύτηκαν οἱ Ρωμιοί, ποὺ δὲν ἔφυγε μὲ τὸν ἀφέντη του.

Πολλοὶ εἶπαν, πὼς σὰν ἔφτανε ὁ καημακάμης καὶ ταχτοποιοῦταν, θὰ τὸν μνηοῦσε.

Τὸ βράδυ κείνο κοιμήθηκαν ὅλ' οἱ Ρωμιοὶ νωρίς, γιὰ τὴν μιὰ ποὺ δὲν ἦταν ὁ καημακάμης, τὸ λῦσε καὶ τὸ δέσε βρισκόταν στῶν Τουρκῶν τὰ χέρια, καὶ πάντα ἦταν φόβος.

Οἱ Γιουρούκηδες τὸ μυρίστηκαν πὼς ἔφυγε ὁ καημακάμης κι' ἔμεινε ὁ Κοσμάς.

Στὸ παζάρι κείνη τὴ μέρα φέραν ὅ,τι θέλαν χωρὶς φόβο πιά. Τὰ φτερά τοῦ Κοσμά εἶχαν πέσει· μὰ πάντα οἱ νοικοκυραῖοι φοβοῦνται τὸ λυσσάρικο σκυλί...

Τὴν ἡμέρα κείνη δὲ βγήκε ὅξω· μόνο κεῖ κατὰ τὶς 10 τὸ βράδυ πήγε νὰ πιῇ ἓνα τσιτσιμπίρι μὲ τὸ μουφτή.

Οἱ Τοῦρκοι ἦταν ἀμίλητοι!

Τὴν ἄλλη, ποὺ ἦταν Κυριακὴ, φοβοῦνταν ὅλοι μὴ γινόταν κανένα κακό.

Γιὰ τὸν Τοῦρκο ἀποβραδὺς εἶχαν κάνει συμβούλιο στὸ κονάκι. Ὁ Κοσμάς—παράξενο πράγμα—δὲν εἶχε πάει μαζὺ τους.

III

Ξημέρωσε ἡ μέρα τοῦ Θεοῦ· οἱ λίγοι Ρωμιοὶ μὲ τὶς γυναῖκες τους, ποὺ δὲ φοβόνταν ἀστραπὲς, πήγαν στὸν Ἅγιο Κωσταντῖνο νὰ λειτουργηθοῦν. Ἡ ἐκκλησιὰ κείνη τὴ μέρα, μ' ὅλο ποῦταν τόσο λίγοι οἱ πιστοί, φαινόταν χαρούμενη.

Μὰ τόσο χαρούμενη... Κι' ὁ παπὰ Εὐθύμης ἀκόμα, ποὺ πάντα τὸ κατεβασμένο ὡς τὰ φρούδια καλυμαῦνι του ἔδειχνε τρικυμία. Ὁς κι' ὁ ψάλτης, ὁ Λαδῆς ὁ ἀλευράς, μ' ὅλα του τὰ γε-

ροντάματα ἔβγαζε μιὰ φωνὴ ποὺ νόμιζες πὼς θὰ σκίσῃ στὴν ὁροφὴ τὸν παντοκράτορα καὶ θ' ἀνεβῇ ψηλά, ψηλά, γιὰ εὐχαριστία.

Μὰ ἓνα πράμα, σὰν μεσοῦσε ἡ λειτουργία, φάνηκε σ' ὅλους παράξενο.

Ἡ Κοσμάδαινα, μὲ τὸ παντατίφι της καὶ τὴ συρτὴ της φούστα, δὲν εἶχε ἔρδει!

Αὐτὸ δὲν εἶχε γίνῃ ποτές!...

Τὸ στασίδι της ἔμεινε ἔρημο, παραπονεμένο. Ἀκόμα καὶ τὰ δυὸ κεριά στὴ γωνιά τοῦ παγγαρίου περιμέναν.

Παράξενο πράμα!

Ὁ παπὰ Εὐθύμης, σὰν τελείωσε ἡ λειτουργία, πήρε τὰ δυὸ κεριά καὶ τᾶναψε γιὰ χάρη της.

Ἡ κίτρινη ποῦχε πάρει βαστοῦσε ἀκόμα...

Κι' ἀπόλυσε ἡ ἐκκλησιὰ ἥσυχά—ἥσυχά, σὰ νὰ εἶχε λείψῃ κάποιος ἀναμπαμπούλας.

Κι' ἡ κάθε μιὰ, ποῦπερνε τ' ἀντίδωρό της ἀπ' τὰ χέρια τοῦ παπὰ Εὐθύμη, ψιθύριζε: «Ἡ Κοσμάδαινα μὲ τὸ παντατίφι της δὲν ἦρθε· πέσαν τὰ φτερά τους!...»

Ὁ παπὰ Εὐθύμης κουνοῦσε τὸ κεφάλι του μ' ἓνα ἀδύνατο χαμόγελο.

— Ἡ κίτρινή του θὰ χανόταν!

Ὅλη τὴν ἡμέρα τῆς Κυριακῆς ὁ Κοσμάς δὲν πέρασε ἀπ' τὸ φαρόν δρόμο, σὰν πάντα.

Τὸ πράμα πίκρανε καὶ τοὺς Τοῦρκους ἀκόμα, ποῦχαν νταβᾶ, καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ λείψῃ ὁ Κοσμάς.

Ἐνα κανόνι (1) πήγε σπῆτι του, κεῖ ἀπ' τοὺς μπαχτσέδες, νὰ τὸν φωνάξῃ.

Χτύπησε· κανεὶς δὲν τ' ἀποκρίθηκε.

Ἀνοίξε τὴν πόρτα, ποῦταν μισογυρτή, καὶ δρασκελίσε στὸ χαγιάτι.

— Κοσμά ἔφέντη—ξαναφώναξε τὸ Τουρκί· μὰ οὔτε φωνὴ οὔτ' ἀκρόαση.

Τὰ χρειάστηκε· τὸ χαγιάτι ἦταν ἄνω κάτω.

Καρέγλες, κάντρα πεσμένα καὶ σπαμένα. Ἐνα ἱεσμέδι γιουρούκις ἦταν ὁλόρθο ὁμπρὸς στὴν πόρτα.

Ὁ ἀγέρας, ποὺ εἶχε μπεῖ ἀπ' τὴν πόρτα μισάνοιξε τὴν κρεββατοκάμαρα.

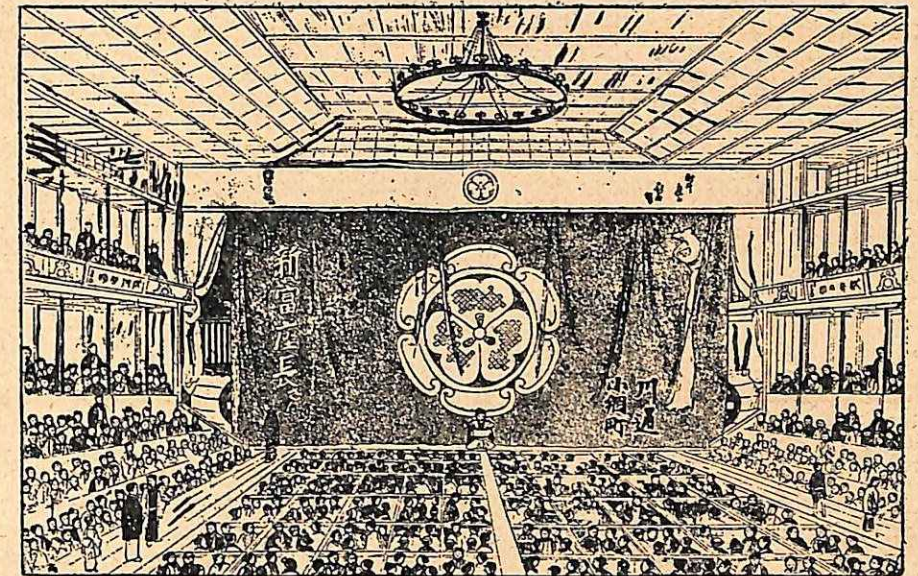
Ἐν' ἀκόμα ἱεσμέδι ἦταν ὁλόρθο, ξεπίτῃδες λὲς ἀφημένο, πάνω στὸ κρεββάτι· καὶ στὸ στήθος τοῦ Κοσμά, ποὺ πλάγιαζε ξένοιαστα, μιὰ γκάμα! Ἡ γυναῖκα του, γεμμένη ἀπ' τ' ἀοιστερό της, ἦταν κατάμαυρη μὲ τὰ μάτια δυν πιδάμεν ὅξω.

Οἱ Γιουρούκηδες θὰ πουλοῦσαν πιὰ τὸ βούτυρό τους ὅσο θέλαν...

Ἰουνῆς 1929

ΤΑΣΣΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

(1) Χωροφύλακας

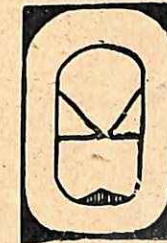

Θέατρο στὸ Τόκιο

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΑ

Η ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΗΝ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ - ΤΟ ΠΑΙΞΙΜΟ - Ο ΑΦΕΛΗΣ
ΕΠΙΡΧΙΩΤΗΣ - ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

γιαπωνέζος ἠθοποιὸς δίνει μιὰ γὰλὴ σημασία στὴν ἀκρίβεια τῆς ἐνδυμασίας. Πληροφορεῖται, πρῶτα, ἐξιστάσει ὑπομνητικά καὶ προσεκτικὰ, πρὶν ἀποφασίσει τί θὰ φορέσῃ στὴν παράσταση. Ἐνῶς ἠθοποιὸς κάποτε ἐπρόκειτο νὰ παραστήσῃ τὸν ἥρωα Σαντακούρα, ποῦ, ὅταν ἐδιώχθη ἀπ' τὸν κύριό του, τράβηξε στὸ ἐπεκτείνεται καὶ στὸ παίξιμο. Ὁ γιαπωνέζος ἠθοποιὸς ἀναλύει προσεκτικώτατα τοὺς χαρακτῆρας. Ὅταν μιὰ φορὰ ὁ διάσημος τραγῶδης Ὀλοβόγια ἐπρόκειτο νὰ παραστήσῃ ἓνα ἔμπορο κατεστραμμένο ἀπὸ ἀλλεπάλληλα οἰκονομικὰ ἀτυχήματα καὶ καταβεβλημένον ἀπὸ οἰκογενειακὰς δυστυχίες, ὑπεβλήθη σὲ μιὰ ζωὴ ποὺ θὰ τὸν ἔκανε νὰ ζήσῃ τὸ ρόλο του. Φόρεσε κατὰ παλαιὰ ρούχα, περιώρισε τὸ φαί του καὶ κατήργησε καὶ τὸ καθημερινό του λουτρό, πράγμα ποὺ στὴν Ἰαπωνία θεωρεῖται πὼς εἶναι ἡ μεγαλύτερη θυσία. Σὲ λίγο τὸν κατέλαβε μιὰ ἀπερίγραπτη μελαγχολία, ἐδωθώθηκε πὼς ὁ κατεστραμμένος ἔμπορος ἦταν αὐτός, καὶ ὁ ψυχικός του κλονι-

Τὸ κίτρινο τῆς πρωτογωνιστρίας

» καμε τὸ κακὸ καὶ τιμωρήθηκε γιὰ αὐτό.
 «— Ὁχι, δέσποτα, ἐγὼ 'μαι. Ὁ μπάριμα
 » Φέντια εἶχε κοιμηθεῖ στὴν ἀποθήκη μου,
 » μού πούλησε μάλιστα τὸ ἀγγεῖο μὲ τὸ
 » κατράμι πούχα, στὰν ἔβαλα τὴ φωτιά.
 » Νομίζω πὼς κάτι θὰ κατάλαβε καὶ πὼς
 » μὲ ὑποπευότανε. Τὸ πρῶτ' οὐ γινεῖ ἢ
 » δίκη, πέρασε ἀπ' τὸ μύλο καὶ μούπε, σάν
 » ἄνθρωπος πούξερε πολλὰ: «Σήμερα θὰ
 » γίνη κάποιο κακὸ, θὰ καταδικάσουν τὴν
 » Ἀκουλίνα κι' ἴσως εἶν ἀθώα... Ἐγὼ
 » τὸν φοβέρισα τὸν πρᾶματευτὴ καί, καθὼς
 » μὲ φοβῶταν πολύ, ἔφυγε τρέμοντας.
 » Ἦταν ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ' θὰ λυτῆθηκε
 » τὴ χῆρα καὶ τὰ παιδιὰ τῆς καὶ θυσίασθηκε
 » γιὰ τὰ τοὺς σώσει... Κι' ἐγὼ δ' ἄμαρ-
 » τώλως, σὺ πάσα... Δέσποτα, πὲς νὰ διορ-
 » θώσουν τὸ κακὸ, γιὰ νὰ μὴ μού βαρύνει
 » τὴν ψυχὴ! Συχώρεσε με!»—Λέν πρόφτασα
 » νὰ τὸν συχωρέσω' εἶχε πεθάνει ἀπ' τὴ
 » φρίκη πού τοῦφερνε ἡ ἁμαρτία του.»

Πήγαμε ἀμέσως τὸν παπὰ στὸ διοικητὴ
 τῆς χώρας. Γράψανε στὴ Σιβηρία. Περά-
 σανε μῆνες, πού χαθῆκανε σ' ἄχρηστες
 ἀλληλογραφίες. Ἐπειδὴ δὲν ἔδιναν ἀρ-
 κетές λεπτομέρειες, δὲν ξέρανε καὶ πέρα
 ποιὸν ἐξορίστο ζητοῦσαν οἱ δικαστές μας.
 Στὸ τέλος ὁ γενικός διοικητὴς τῆς Σιβη-
 ρίας ἔκλεισε τὴν ἀλληλογραφία μ' ἕνα
 ξερὸ γράμμα: «Τοὺς κοροϊδεύουμε τοῦ φαι-
 νόταν' εὐκόλο εἶναι νὰ βρεθῇ ἕνας Φέ-
 ντια στὶς ἀσάτιες μας κτήσεις; ἕνας
 μόνο ἀλήτης ἔχει αὐτὸ τὸνομα; Τὸν τε-
 τευταῖο χρόνο πεθάνανε διὸ Φέντια στὸ
 νοσοκομεῖο τοῦ Τόμσκ καὶ τρεῖς στὸ νο-
 σοκομεῖο τοῦ Τόμπολσκ, χωρὶς οἱ ἄλλοι.
 Ἄν οἱ διοικητὲς τοῦ ἐσωτερικοῦ δὲν εἶχαν
 πιδ ταχτοποιημένα τὰ χαρτιά τους, δὲν
 τοὺς ἔμενε παρὰ νὰ πᾶνε νὰ ἐξακριβώσουν
 οἱ ἴδιοι τοὺς καταλόγους τῶν ἐξοριστῶν
 ὅλης τῆς Σιβηρίας, γιὰ νὰ ξανάβρουν τὸ
 Φέντια τους μὲς στὸ σωρὸ τῶν ἐξοριστῶν,
 τῶν ζωντανῶν ἢ τῶν πεθαμμένων.»

Ὅταν στὸ χωριὸ ἔμαθαν τὴν ἀποτυχί-
 α τῶν διαβημάτων μας, ἡ Ἀκουλίνα πῆγε
 στὸν παπὰ ἕνα καλὰθι αὐγὰ, καὶ τὸν πα-
 ρακάλεσε νὰ κάμῃ μιὰ λειτουργία γιὰ τὴν
 ψυχὴ τοῦ κακομοῖρου τοῦ μπάριμα Φέντια.
 «Ὅλοι πήγαμε στὴν ἐκκλησία. Ποτέ μου
 δὲν προσευχήθηκα μὲ τόση θέληση. Πολλοὶ
 ἀπὸ κείνους κού τὸν βρίζανε τότε, ἦταν
 ἐκεῖ καὶ κλαίγανε, στὰν συλλογίζοντουσαν
 τὸν παραγνωρισμένον αὐτὸν ἀδελφό, πού
 πέθανε στὸ νοσοκομεῖο τοῦ μεταλλείου,
 στὸ Τόμσκ ἢ στὸ Τόμπολσκ, κανεὶς δὲν
 θὰ τὸ μάθῃ ποτέ...»

ΕΡΡΙΚΟΥ ΧΑΪΝΕ:

INTERMETZO

15

Σήμερα γιὰ τὸ γάμο τῆς νυφούλα στολισμένη
 μὲ ὅλη τὴν ὁμορφιά τῆς ἀστράφτει ἀπὸ χαρὰ
 ἢ πολυκαταπλημένη,
 σὰ δευτέρη Ἀφρογέννητη βγαλμένη ἀπ' τὰ νερά,

Καρδιά μου τόσο ὑπόμηση, καρδοῦλα μου
 [θλιμμένη,
 μὴ τῆς φαῖς μνηστικῆς γι' αὐτὴ τὴν
 [προδοσιὰ
 ὅ,τι κακὸ κι' ἂν σοῦκαμε ἢ τρελλὴ ἢ ἀγα-
 [πημένη,
 βάστα τὸν πόνο, βάστα τον, καὶ σὺρῶσέ
 [τὴν πιά.
 Μεταφρ. ΑΝΑΣΤ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ

ΕΞΟΡΙΣΤΗ

τῆς Μ. DELLY

Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο

κεῖ πῆγαινε τώρα. Ὅπως
 τὸν προηγούμενο χρόνο,
 τὸ ἀμάξι πού ἀκολου-
 θοῦσε ἐκεῖνο στὸ ὁποῖο
 βρισκόταν ἡ κόμησης κι'
 οἱ θυγατέρες τῆς τὴν
 ὁδηγοῦσε πρὸς τὸν πύργο
 μὲ τὴ συντροφιά τῆς
 φρουλαῖν Ρόζας καὶ τοῦ
 Ρενά.

Τὸ Voracy εἶχε χαμένο τὸν κύριό του.
 Ὁ πρίγκιπ Arpad, ὕστερα ἀπὸ ἕνα και-
 νοῦργιο ταξίδι, στὶς σκανδιναβικές χῶ-
 ρες αὐτὴ τὴ φορά, εἶχε ξαναπαῖε στὸ Πα-
 ρισ. Ἀπὸ κεῖ εἶχε γράψῃ στὴ μητέρα
 του ρωτώντας τὴν πότε ἐσκόπευε νὰ
 φύγῃ γιὰ τὸ Voracy, ὅπου εἶχε πρόθεση
 νὰ γυρίσῃ ἀμέσως κι' αὐτός. Αὐτὸ τὸ
 γράμμα ἔκαμε νὰ βιαστῇ λιγάκι ἡ κό-
 μησης Γκιζέλα, ἡ ὁποία ἀρροπώρησε
 ἐπιτηδες στὴ Βιέννη κατὰ τὴν ἐπι-
 στροφή τῆς ἀπ' τὴ Νεάπολη.

Ἄλλα λίγες μέρες πρὶν ἀναχωρήσει δια-
 τρέχοντας μὲ τὸ βλέμμα μιὰ ἐφημερίδα
 σταμάτησε σ' ἕνα ἀρθρίδιο:

«Τὸ Δάσος ὀλίγον ἔλειψε χθὲς νὰ γίνη
 θέατρον ἑνὸς σοβαροῦ δυστυχίματος. Ὁ
 κόμης ντὲ Λόργκ καὶ ἡ κόρη του, ἡ χαρι-
 τωμένη χῆρα τοῦ ὑποκόμους ντὲ Σολιέ,
 τοῦ γνωστοτάτου σπόρτσμαν, ἔκαμαν
 ἐφιπποὶ περίπατον συνοδευόμενοι ἀπὸ τὸν
 πρίγκιπα Milcza, τὸν νέον οὐγγρὸ εὐγενή,
 τοῦ ὁποίου τὴν ἐπανεμφάνισιν ὑπεδέχθη
 εὐμενέστατα ὅλη ἡ ἀνωτέρα κοινωνία μας.
 Εἰς τὴν στροφὴν μιὰς δενδροστοιχίας, ὁ
 ἵππος τῆς κυρίας ντὲ Σολιέ, ὁ ὁποῖος
 ἐδέχθηκε ἀπὸ τινος σημεία ἐρεθισμοῦ, ἀφῆ-
 νιασε ἔμπροσθεν ἑνὸς πασσάλου καὶ ἤρ-
 χισε νὰ τρέχῃ. Ὁ πρίγκιπ Milcza, τοῦ
 ὁποίου εἶναι γνωστὴ ἡ θαυμαστὴ ἐπίδοσις
 εἰς τὴν ἵππασίαν, ἐκέντησε τὸν ἵππον του
 ὀπισθεν αὐτοῦ. Κατ'ὀρθωσε νὰ φθάσῃ τὸ
 ἀφηνιασμένον ζῶον καὶ νὰ τὸ σταματήσῃ,
 μὲ κίνδυνον νὰ ἀνατραπῇ ὁ ἴδιος. Ἡ κυ-
 ρία ντὲ Σολιέ διεσώθη, ἀλλ' ὁ σὸντὴρ τῆς
 συνεθλίβη βιαίως εἰς τὸν ἀριστερόν ὦμον
 ἐκ τῆς προσπαθείας τὴν ὁποίαν κατέβαλε
 νὰ συγκρατήσῃ τὸ ἐξηγριωμένον ζῶον.»

Ἡ κόμησης τηλεγράφησε ἀμέσως στὸ
 γυῖο τῆς. Ἐλαβε αὐτὴ τὴν ἀπάντησιν:
 «Υποφέρω πολὺ, ἀλλὰ δὲν ἔχω ἀπολύτως
 τίποτε σοβαρόν. Ὑπολογίζω εὐρίσκομαι
 Voracy, ὥρισθεῖσαν ἡμέραν.»

Ὅσοσο σήμερα, ὅταν ἡ κόμησης ἔφτασε
 στὸ μικρὸ σταθμὸ, ἕνας ὑπὸ κτήνης τῆς
 ἔδωσε ἕνα τηλεγράφημα πού εἶχε ἐρθεῖ
 ἀπ' τὸ πρῶτ' αὐτὸ ὁποῖο ὁ γυῖός τῆς
 τὴν πληροφοροῦσε ὅτι τὴ μεθεπομένη θά-
 ταν στὸ Voracy.

— Μήπως ὑποφέρει;... Αὐτὴ ἡ ἐφημε-
 ρίδα δὲν ἦταν ἴσως καλὰ πληροφορημένη,
 ὁ Arpad μπορεῖ νὰ παθε κατὰ σοβαρόν.

Αὐτοὺς τοὺς φόβους τῆς κόμησης ἡ

Μυρτώ τοὺς συμμερίζοταν λίγο, κι' ἐκά-
 λυπταν μ' ἕναν πέπλο τὴν εὐχαριστήσῃ
 τῆς ἀπ' τὴν ἐπιστροφή στὸ Voracy.

Ὅπως τὸν περασμένο χρόνο, ὅλο τὸ
 ὑπηρετικὸ προσωπικὸ ἦταν συγκεντρω-
 μένο στὸ μεγάλο πρόστοο, ἄλλοι μ'
 ἐθνικὴ-στολή, ἄλλοι ντυμένοι μ' ἐκείνη τὴν
 κομψὴ λευκὴ λιβρέα μὲ τὰ κοσμήματα
 χρώματος σμαράγδου, πού τὸ ἀγαποῦσε ὁ
 πρίγκιπ Milcza.

Ἐνῶ περνοῦσε τὸ κατώφλι τοῦ προθα-
 λάμου, ἡ κόμησης Γκιζέλα σταμάτησε
 μουρμουρίζοντας:

— Τί, ὄνειρεύομαι;... Λουλούδια ἐδῶ!
 — Ἐχεις δίκιο, μουρμούρισε ἡ κατὰ-
 πληκτη φωνὴ τῆς Εἰρήνης.

Ναί, ὁ προθάλαμος ἦταν στολισμένος
 μὲ λουλούδια... στολισμένος μὲ μιὰ ἀφάν-
 ταστὴ πολυτέλεια, μυρωμένους ἀπὸ διαπε-
 ραστικά ἀρώματα. Κι' ἀνάμεσα σ' αὐτὰ
 τὰ λουλούδια, πού προερχόνταν χωρὶς
 ἄλλο ἀπ' τὰ μεσογειακά παράλια, ἡλιο-
 τροπία, πελώρια γαρύφαλα, νάρκισσους,
 ἀνεμώνες, ἀνάμεσα στὶς κομψὲς ρόδινες
 κι' ἄσπρες ἐρείκες, τὶς μεγάλες βιολέττες
 μὲ τὸ ἐλαφρὸ ἀρώμα, τὰ ὑπέροχα ὀρε-
 οειδῆ, ὑπερεῖχαν οἱ ἀνθεμίδες καὶ τὰ
 τριαντάφυλλα... τριαντάφυλλα μαργαρώδη,
 τριαντάφυλλα κίτρινα, τριαντάφυλλα
 ροδοπόρφουρα, ἕνα σπινθηροβόλημα εὐω-
 δερῶν μπουμπουκιῶν, βελουδένιων ἢ
 γυαλιστερῶν, μὲ ὑπέροχες ἀποχρώσεις.

Ἡ κατὰπληξὴ τῆς κόμησης Zolanyi
 ἦταν τέτοια πού ψέλλισε αὐτὴ τὴν ἀνώ-
 φελὴ ἐρώτησιν:

— Μά, Βίλντ, ἡ Ὑψηλότης τοῦ ἔδωσε
 αὐτὴ τὴ διαταγή;...

— Μάλιστα, ἀποκρίθηκε ὁ ἐπιστάτης
 ἀποκρύπτοντας, σάν πρόσωπο πού ἤξερε
 τὴν δουλειά του, τὴν ἐκπληξὴ πού τοῦ
 προξενούσε μιὰ παρόμοια ἐρώτησιν.

Ἡ κόμησης, ἀφοῦ κατ'ὀρθωσε νὰ ὑπερ-
 νικήσῃ τὴν κατὰπληξὴ τῆς, διευθύνθηκε
 μὲ τὶς κόρες τῆς στὴ σκάλα. Ἡ Μυρτώ
 τὶς ἀκολούθησε καὶ στὸ πρῶτο σκαλοπάτι
 σταμάτησε νὰ ρωτήσῃ:

— Μοῦ ἔχετε παραχωρημένο πάντα τὸ
 ἴδιο δωμάτιο, δὲν εἶν' ἔτσι, ἐξαδέλφη
 μου;

— Μά βέβαια... Νομίζω ὅτι ἡ Καταλία
 θὰ τὸ ἔχῃ ἐτοιμάσει...

Ἡ ὑπηρετρία, πού ἀνέβαινε πίσω ἀπ'
 τὴ Μυρτώ, προχώρησε πρὸς τὴν κόμησης
 Γκιζέλα.

Ἡ Ὑψηλότης τοῦ ἔδωσε διαταγὴ νὰ
 ἐτοιμαστῇ γιὰ τὴν δεσποινίδα Ἐλυάντι τὸ
 διαμέρισμα τῶν Ἀνθέων.

— Ἀλήθεια;... Τὸ διαμέρισμα τῶν
 Ἀνθέων; ἔκαμε ἡ κόμησης μὲ μιὰ ἀπερί-
 γραπτὴ ἐκπληξή.

— Τί τρέλλα! μουρμούρισε ἡ Εἰρήνη
 μὲς ἀπ' τὰ σφιγμένα τῆς δόντια. Ἐνὰ
 ἀπ' τὰ ὁρατότερα διαμερίσματα τοῦ πύρ-
 γου!... Ἡ συμπάθειά του πρὸς αὐτὴ τὴ
 μικρούλα τὸν παρασύρει ἀναμφιβόλως!

Ἡ Μυρτώ ἀκολούθησε τὴν Καταλία
 πού τὴν ὁδηγήσε μέσα σ' ἕνα σαλόνι μὲ
 μεταξωτὰ παραπετάσματα, σὲ ἄσπρο
 φόντο, στολισμένα μὲ μεγάλα λουλούδια,
 ὑφασμένα μὲ λεπτὰ νήματα. Τὰ ἐπιπλα
 ἦσαν καμωμένα ἀπὸ ὠχροκίτρινο ξύλο μ'
 ἐλαφρὲς ἐπικολήσεις καὶ ἡ φαινομενικὴ
 τους ἀπλότητα ἐκρυβε ἀπ' τὰ μὴ ἐξεση-
 μένα μάτια μιὰ ἀνυπολόγησι ἀξία, ἐκτὸς
 τῆς πολυτελοῦς διακοσμῆσεως.

Ἐνὰ λεπτὸ ἀρώμα γέμιζε τὸ πρῶτο δω-
 μάτιο. Μέσα σ' ἕνα κἀνιστρο τῶν Σεβρῶν
 λιγοθυμοῦσαν λουλούδια, ρόδα καὶ ἀνθε-
 μίδες, πού τ' ἀγαποῦσε τόσο ἡ Μυρτώ.

— Ὑποθέτω ὅτι ἡ δεσποσύνη σας θὰ
 βρίσκεται καλὰ ἐδῶ, εἶπε ἡ ὑπηρετρία μ'
 ἕναν τόνο ἱκανοποιημένο. Τὸ διαμέρισμα
 αὐτὸ εἶναι ἕνα ἀπ' τὰ πιδ περιποιημένα
 τοῦ πύργου' ἔχει θεὰ ὑπέροχη...

Ἐνῶ μιλοῦσε, ἀνοίξε ἕνα παράθυρο κι'
 ἡ Μυρτώ προχώρησε τὸν μεγάλο λίθινο
 μπαλκόνι.

Μιὰ ἀναφώνηση ἐκπλήξεως ἔφυγε ἀπ'
 τὰ χεῖλη τῆς νέας. Μπροστὸ τῆς ἀπλω-
 νόταν οἱ κήποι, ὅχι πιά μὲ τὸ σοβαρὸ
 στόλισμα τῶν φύλλων τους, ἀλλὰ διακο-
 σμημένοι μὲ ἀθονία θαυμασιῶν λου-
 λουδιῶν... Καὶ μέσα στὶς μαρμαρίνες δε-
 ξαμενὲς τὸ νερὸ ἔφευγε παιγνιδιστὰ μὲ
 τὰ ἱριδίσματα τοῦ ἡλίου.

— Ἀλήθεια, παντοῦ λουλούδια! ψιθύ-
 ρισε ἡ Μυρτώ.

— Ναί, ὅλα ἔχουν ἀλλάξει τώρα, εἶπε ἡ
 Καταλία μ' ἕναν τόνο ζωηρῆς εὐχαριστή-
 σεως. Οἱ σέρρες ξαναβρέθηκαν πιά κι' αὐ-
 τὲς τὰ φύλλα τους... Καταβαίνω τὴν
 ἐκπληξὴ τῆς εὐγενείας σας, γιατί κι' ἐμεῖς
 ξαφνιστήκαμε πάρα πολὺ ὅταν ἡ ἐξοχό-
 τῃς του πρὶν ἀναχωρήσει μᾶς ἔδωσε ὁδη-
 γίες γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα... Τώρα ὁ τάφος
 τοῦ μικροῦ πρίγκιπος εἶναι πάντα σκε-
 πασμένος ἀπὸ λουλούδια... ὅμοια μ' αὐτὰ
 ἐδῶ, πρόσθεσε δείχνοντας τὶς ἀνθεμίδες
 καὶ τὰ ρόδα. Φαίνεται πὼς εἶναι τῆς
 ἀρεσκείας τῆς ἐξοχότητός του, γιατί τηλε-
 γράφησε ἐπιτηδες τὴν τελευταία ἐβδομάδα
 γιὰ νὰ δώσῃ διαταγὴ νὰ βάλουν παντοῦ
 ἀπ' αὐτά.

Τὴν ἄλλη μέρα, μετὰ τὴ λειτουργία, ἡ Μυρ-
 τὼ μπῆκε στὸ σ. ευοφυλάκιο ὅπου ὁ ἐφημέ-
 ριος πῆγε νὰ πάρῃ τὰ ἀμύδια του.

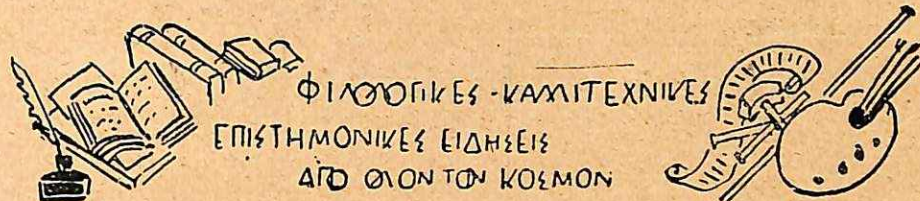
— Ἀ! Νὰ ἡ καλὴ μου ἀμνάδα! εἶπε
 μὲ ἱκανοποίησιν. Ἐ! λοιπόν, πὼς πάμε,
 παιδί μου; πὼς πέρασε ὁ φρενιὸς χει-
 μῶνας; Εἴστε εὐχαριστημένη πού ξανα-
 βλέπετε τὸ Voracy;

Ἡ Μυρτώ ἀπάντησε στὶς ἐρωτήσεις τοῦ
 γηραιοῦ ιερέα, κι' εἰπετα ζητώντας συγ-
 γνώμη γιὰ τὴν ἀπασχόλησιν, τοῦ γύρεψε
 τὸ κλειδί τῆς κρύπτης πού ἦταν διπλὸ
 καὶ πού τὸ ἕνα βρισκόταν πάντα στὰ χέ-
 ρια τοῦ πρίγκιπος Milcza.

— Ὑστερα ἀπ' τὸ Θεό, θέλησα ἡ πρώτη
 ἐπίσκεψί μου στὸ Voracy νὰ προσοριτῇ
 γιὰ τὸν ἀγαπημένο μικρὸ Karoly, πά-
 ρερ μου.

— Εἶναι μιὰ σκέψη ἀνάξια τῶν αἰσθη-
 μάτων σας, ἀγαπητὸ μου παιδί. Νὰ τὸ
 κλειδί... Πόσες φορές ὁ φτωχὸς μας πρίγ-
 κηφ κατέβηκε ἐκεῖ μέσα, αὐτὸν τὸ χει-
 μῶνα! Φαίνεται πὼς ἀγγελικὲς ψυχὲς θὰ
 μεσολαβοῦσαν γι' αὐτόν, σ' αὐτὴ τὴ νύχτα
 ὅπου ἀγωνίζοταν ἡ καρδιά του... Ἀλλὰ
 τώρα θὰ βρῇτε λουλούδια στὸν τάφο τοῦ
 Karoly, δεσποινὶς Μυρτώ.

(Ἀκολουθεῖ)

— Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ Νάθαν Ἀλτμαν, δι-
 ηγεῖται στὸ «Μπιούρ» πὼς ἔφτιασε τὴν
 προτομὴ τοῦ Λένιν. Ἐνός ὁ διάσημος ἐπα-
 ναστάτης ἐπόχας, ὁ Ἀλτμαν ἐμπόρεσε νὰ
 τὸν παρατηρήσῃ.

Ὁ Λένιν δὲν εἶχε καλλιτεχνικὲς γνώσεις.
 Διηγῆθηκε μιὰ φορά στὸν Ἀλτμαν πὼς μπο-
 ροῦσε ν' ἀκούσῃ εἰκοσι φορές ἕνα μουσικὸ
 κομμάτι καὶ νὰ μὴ τὸ θυμῇ. Στὸ γραφεῖο
 τοῦ ἡ τέχνη δὲν ἀντεπροσώπευτο παρὰ μόνο
 ἀπὸ τὸ πορτραῖτο τοῦ Μαρκ κι' ἕνα ἀνά-
 γλυφο, πού παρίστανε τὸν Καλτοῦριν.

Μιὰν ἄλλη μέρα ὁ Ἀλτμαν τοῦ ἔδειξε μιὰ
 φωτογραφία τῆς προτομῆς τοῦ Λουνάτσarsky.
 Τὰ μάτια του δὲν ἄρεσαν στὸν Λένιν. Ὁ
 καλλιτέχνης τοῦ εἶπε πὼς αὐτὸ, φαίνεται,
 θὰ τὸ λείει ἐπειδὴ τοῦ ἔλειπαν τὰ γυαλιά,
 ἐνῶ ὁ Λουνάτσarsky δὲν τὰ ἔφερε ποτέ.
 Τότε ὁ Λένιν ἐρώτησε: «Συνίθως, πὼς τὰ
 φτιάχνουν τὰ γυαλιά στὰ ἀγγέλια;».

— ΤΑΣ ΑΡΧΑΣ Νοσβέρου πρόκειται νὰ
 ἐκλεγῇ ὁ διάδοχος τοῦ Ζόρς Κουρτελιν στὴν
 Ἀκαδημία Γκονκούρ. Εἶναι δύσκολο νὰ προ-
 βλεφθῇ ποιὸς δὲ ἐπιτύχῃ, γιατί πολλὸν οἱ
 υποψηφιότητες ὑποστηρίζονται σχεδὸν ἐξ ἴσου.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Δέκα νομίζουν ὅτι θὰ
 ἦταν καιρὸς νὰ ἀνανεωθῇ ἡ Ἀκαδημία τους
 μὲ τὸ διάλεγμα τῶν νέων μελῶν μεταξὺ
 τῶν ἐκείνων πού ἐβραβεύθησαν ἀπὸ αὐτήν. Ἄν ἡ
 τάσις αὐτὴ ὑπερισχύῃ, πολλὰς ἐλπίδες ἐπι-
 τυχίας ἔχει τότε ὁ Ζωρς Ντυαμέλ, πού ὑπο-
 στηρίζεται ἀπὸ τὸν Λυσιὲν Ντακῆ. Δὲν
 εἶναι ἐξ ἄλλου ἡ πρώτη φορά πού ὑποβλή-
 λεται ἡ υποψηφιότης τοῦ Ντυαμέλ. οἱ φίλοι
 του ὅμως βεβαίουν πὼς ἂν αὐτὴ τὴν φορά δὲν
 ἐκλεγῇ δὲν θὰ ὑποβάλλῃ ἄλλη φορά ὑποψη-
 φιάτης.

Ἀντιθέτως μὲ τὸν κ. Νταμέλ ὁ κ. Μπω-
 μπὺρ παρίστανε τὴν παλαιὰ παράδοση, στὴν
 ὁποία ἡ Ἀκαδημία Γκονκούρ εἶναι μάλλον
 ἢ ἡ πύλη πύλης. Ἐξ ἄλλου ὁ κ. Μπωμπὺρ
 ἦταν προσωπικὸς φίλος τοῦ Κουρτελιν, πού
 τοῦ ὑπεσχέθη νὰ τὸν μπάσῃ στὴν Ἀκα-
 δημία.

Ἡ Κολέτ ὑποστηρίζεται ἀπὸ τὸν Γκαστὲν
 Σεβρὼ καὶ τὸν Πόλ Νεβάλ. Ἡ ὑποψηφιότης
 τῆς ὁμῶς συναντᾷ πολλὴν ἀντίσταση καὶ δὲν
 φαίνεται νὰ ἐπιτύχῃ.

Τέλος, τελευταῖα μιλῶν πολλοὶ γιὰ τὸν
 Τριστάν Μπερνάρ, πού δὲν φαίνεται νὰ ἔχῃ
 τίς λιγώτερες πιθανότητες ἐπιτυχίας.

— ΕΝΑΣ ΑΓΝΩΣΤΟΣ Γερμανὸς ζωγρά-
 φος, ὁ κ. Χάινς Μπλουμ, εἶχε κάμει πρό-
 πολλῶν ἐτῶν τὸ πορτραῖτο ἑνὸς Βαυαροῦ
 ἀξιωματικοῦ. Τελευταῖα ὁμῶς ὁ γραμματεὺς
 τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας κ. Κούλμαν

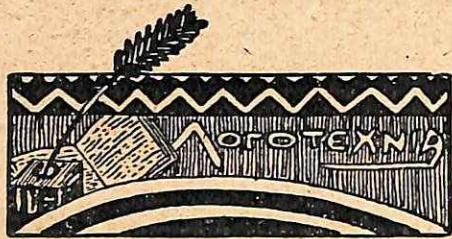
τοῦ ἤρε στὴν Ἱταλία, μὲ τὴν ὑπογραφή
 τοῦ ὅρου τῆς Ἱταλίας, μὲ τὴν ὑπογραφή
 ὁμῶς τοῦ Λάιπλι, τοῦ διακόνημου ζωγράφου,
 καὶ τὴν ἀγόρασε ἀντὶ ἑνὸς ἐκατομμυρίου
 καὶ τῶν ἀγύρων ἀντὶ ἑνὸς ἐκατομμυρίου
 καὶ τῶν ἀγύρων ἀντὶ ἑνὸς ἐκατομμυρίου

εἶναι ὅπως ἐβραβεύθησαν ἀπὸ αὐτήν. Ἄν ἡ
 τάσις αὐτὴ ὑπερισχύῃ, πολλὰς ἐλπίδες ἐπι-
 τυχίας ἔχει τότε ὁ Ζωρς Ντυαμέλ, πού ὑπο-
 στηρίζεται ἀπὸ τὸν Λυσιὲν Ντακῆ. Δὲν
 εἶναι ἐξ ἄλλου ἡ πρώτη φορά πού ὑποβλή-
 λεται ἡ υποψηφιότης τοῦ Ντυαμέλ. οἱ φίλοι
 του ὅμως βεβαίουν πὼς ἂν αὐτὴ τὴν φορά δὲν
 ἐκλεγῇ δὲν θὰ ὑποβάλλῃ ἄλλη φορά ὑποψη-
 φιάτης.

— ΣΤΗ ΝΗΣΟ Κῶ ἔγιναν σπουδαῖες

ἀρχαιολογικὲς ἀνακαλύψεις. Ὁ ἰταλὸς ἀρ-
 χαιολόγος Λουτσάνο Λαουρέσι ἀνεῦρε ἕνα
 ἀρχαῖο θέατρο σὲ πολὺ καλὴ κατάστασιν.
 Ὅχι μακριὰ ἀπὸ αὐτὸ ἀνευρέθη καὶ ἕνα μου-
 σαϊκὸ 32 μέτρων πλάτους μὲ πολὺ καλὰ δια-
 τηρημένα χρώματα. Παρίστανε στεφάνους ἀπὸ
 φύλλα καὶ ἄνθη μὲ πολυχρώμα φάρια ἀνά-
 μεσά τους.

— ΚΑΙ εἰς τὴν Ὀθρ, τὴν παλαιὰ μεσοπο-
 ταμικὴ μεγαλοῦπολιν τὴν πατρίδα τοῦ
 Ἀβραάμ, πρόκειται νὰ γίνουν ἀνασκαφαί. Θὰ
 τίς ἀναλάβῃ ὁ Δόναρντ Γούλλυ, πού πρό
 ἑνὸς ἔτους εἶχε ἀνακαλύψει σπουδαῖα ἐν-
 ματα εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν. Ὁ κ. Γούλλυ
 ἐλπίζει ὅτι αἱ νέαι ἀνασκαφαί θὰ φέρουν
 εἰς φῶς ἀντικείμενα σημαντικώτερα καὶ

[Κρίνουμε κάθε ἔργο πὺν μᾶς στέλνεται σὲ
δὺὸ ἀντίτυπα].

Ἐβώ και μερικὲς μέρες δόθηκε στο Ἑθνικὸ Ἐξέτρη τὸ ἑπτακτοσ πανηγυρικὴ συναυλία πρὸς τιμὴν τῶν ζῶντων συνδούων γιὰ τὴν εἰρήνην.
Εὐτυχῶς — σπεύδομε αὐτὸ να τὸ τονώσιμη με χαρὰ μας — ὁ κ. Μητροπόυλος διαλέξε γιὰ να ἐμφανίσαι τὴν ὀρχήστρα του στο ζῶν κοινὸ ἔργα Ἑλλήνων συνθετῶν. Αὐτὸ εἶναι παρῆγορον σημεῖον. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τῆ ἔργα αὐτὰ εἶναι γνωστὰ και ἀπὸ προηγούμενες ἐκτελέσεις.

Ἡ συμφωνική ὀρχήστρα τοῦ Ὁδείου μὲ τὴν νεωρῶδη διεύθυνση τοῦ Μητροπολίτου μᾶς χάρις μὴν ἀριστοτεχνική ἀπόδοση τῆς ἐμπνευσμένης τοῦ Μπετόβεν. Ἡ συμφωνία αὐτῆς, τῇ γνωστῇ ὥς τοῦ πεπρωμένου, εἶναι ἀπὸ τῆς ἀριστουργηματικώτερας ποῦ ἔγραψεν διδασκαλός.

«*Η* εκπλήξη και ο θαυμασμός που έμπνέει—
γράφει η «Μουσική Έπιθεώρησης» του 1828
μετά την δεύτεραν έκτέλεση—μεγάλωσαν
αυτή τη φορά. Ο πλοῦτος της έμπνευσεως
που αναφαίνεται στο πρώτο μέρος δεν χαλα-
ρώνεται από κανένα κύριο ελάττωμα» εσαι-
λεύει μία μελαγχολία γεμάτη θέλγητρο. Το
αδagio είναι γραμμένο μόνο όπως ο Μπε-
τόβεν θα μπορούσε να το γράφει, όσο για το
σκέρτσo, είναι περίφημο, θαυμάσιο. Τιποτό
δεν είναι δυνατό να δώσει ιξεία το ένθου-
σιασμό που προκάλεσε ακόμα μία φορά στο
ακροατήριο».

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ὅπου οἱ σύγχρονοί τοῦ Μπατόβεν ἔνοιωσαν θαλαθιά τὴ μεγάλη ψυχὴ του πέρασαν ἑκατὸ χρόνια κι' ὁμως τὸ ἔργο αὐτὸ μένει καὶ θὰ παραμένει αἰώνια ἀθάνατο. Γιατὶ σπάνια ἡ μουσικὴ φθάνει σὲ τὴν δυνάμη ἐκφράσεως! Τὸ ὅ ἀναλύση κανεὶς μιὰ τέτοια δημιουργία, υπερβαίνει, νομίζω, τὴς ἀνθρώπινες δυνάμεις.

Τὸ δεύτερο μέρος τῆς συναυλίας ἦταν ἀφιερωμένο σ' ἑλληνικὲς συνθέσεις. Ξάνα κούσαμε τὴ χαριτωμένη, τὴν ἀνάλαφρη, τὴν τόσο δροσερὴ «Ἑλληνικὴ Σούτα» τοῦ δημοφιλῆς μαέστρου Λαυράγκα. Χωρὶς ἀμφίβο

βιαστικά, μὲς φάνηκε πολὺ ἐνδιαφέρον στὸ εἶδος του. Εἶναι μὲ ἀκτενέστατη καὶ πληρέστατη μονογραφία γιὰ τὴ Στενίμυχο, βασι- σμένη σὲ πολλὰς πηγὰς καὶ καταρτισμένη με εἰς συνειδησίαν, ὅπως φαίνεται, σὲ τρόπο πο- νάναι ἀπαράτητο βοήθημα σ' ὅποιον θῆθε- ν' ἀρχολογήῃ μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς πόλεως αὐτῆς. Νομίζουμε ὅμως πῶς τὸ εἶδός τοις δικαζόμενα καλότερα, ἂν ὁ συγγραφέας, με- μνησθεὶς ἐλαφρὰς ὑποχωρήσεις στὴν ὁμιλίαν μὲν, τροποποιήσας τὸ ἀσθηρότατο τυπικὸν τῆς ὁροθεσίας περὶ ἀρχαιολογίας τοῦ γλῶσσας.

Г. К.

ληξ είναι από τα καλύτερα δικά μας έργα.
 «Έπίσης παίχθηκαν εξαιρετικά καλά
 γνωστά εισαγωγικά της «Αγίας Βαρβάρας»,
 αλλά από τις πιο εμπνευσμένες συνθέσεις του
 Βαχρόβλντ και της «Ελληνικής Ραψωδία» του
 Καχουρίαν, με τη γνωστή ενορχήστρωση του
 Πτερνέ. Και τέλος η «Κρητική γιορτή» του
 Μητροπούλου με τον πλούσιο ρυθμό της
 εορτήσεως του άκροατηρίου.

Οἱ ἄλλοι ἐκτελεστοῖν (κ. Ἐπιτροπᾶκης, Κα-
 Μαρίνα Φωκᾶ - Καλφοπούλου) ἀπέδωσαν ὅσον
 τὸ δυνατό ἐκφραστικώτερα τὰ κομμάτια ποὺ
 ἐτραγοῦθῃσαν. Ὁ πρῶτος μάλιστα εἰς τὸν
 «Ἕγμον τῆς Εἰρήνης» εἶχε μία δικαία ἐπι-
 τυγία.

Ἡ συνουσία αὐτῆς, συνολικὰ κρινομένη, ἀπέ-
τέλεσε ἕνα εὐχάριστο γεγονός, διότι δόθηκε
ἡ εὐκαιρία νὰ δεξιῶμε τ' ἑμεῖς δὲν ἔχομε μι-
αὐὰ ἔργα *ελληνικῆς* μουσικῆς ποὺ μποροῦν
ἀξιόλογα ν' ἀντικειμετιῶσιν τὴν κριτικὴν ὁποῦ-
δήποτε εὐρωπαϊκοῦ κοινού. Αὐτὸ, νομίζω,
πιστοποιοῦσαν τὰ θερμότερα χειροκροτήματα
τῶν ἐξόντων στὸ τέλος τῆς ἐκτελέσεως καθὲς
ἔργου ἑλληνικοῦ.

ΓΕΩΡΓ. Α. ΠΡΑΤΣΙΚΑΣ

Σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα φύλλα τῆς «Ἐπι-
θεωρήσεως τῆς Γαλλίας, ἡ γνωστὴ Ρωσὶς
λογοτέχνης Ἐλένη Ἰσφοάκι ἐδημοσίευσεν ἕνα
πολὺ βαθὺ καὶ πολὺ ἀντικειμενικὸ ἄρθρο γιὰ
τρεῖς ἀπὸ τοὺς νεωτέρους ρώσους συγγρα-
φεῖς καὶ γενικῶς γιὰ τὴ νεώτερα φιλολογικὴ
κίνηση τῆς Ρωσίας.

«Από όσκα έτών», γράφει, «η Σοβιετική λογοτεχνία άντεκατέπρισε όλες τις φάσεις της επανάστασης. Ένας αριθμός συγγραφέων, πού τό έργο τους ανέφεροτο στόν εμφύλιο πόλεμο και στήν εποχή του πολεμικού κομμουνισμού, άντεκατεστάθι κατά τό τελευταίο έτη από άλλους, τους **πολεταργούς συγγραφείς**, καθώς λέγονται, πού, εμπνευσμένοι από τίς μαρξιστικές θεωρίες, ασχολούνται μέ τήν «άνοικοδόμηση του κομμουνισμού».

Οι παλαιότεροι, δ Πίλνιακ, δ Φέντιν, δ Βασέδολον, δ Ίδανωβ, δ Μπάμελ, είχαν διαμορφώσει μιὰ καθαρά περιγραφική λογοτεχνία καί είχαν κατὰ τὴν Σοβιετικὴν κριτικὴν ἕνα κοινὸ ἐλάττωμα: τὴν οὐδετερότητα, πού συμπαθοῦς βέβαια τὸν κομμουνισμό, ἀλλὰ δὲδειχνε ἀνθρώπους χλιαρούς. Οἱ μυχρίσταί ὅμως ἀπαιτοῦσαν φιλολογία **ταξική**, μὲ καθωρισμένους σκοπούς, μὲ καταφανεῖς προθέσεις, πού θὰ ἀνελάμβαναν σὰ μορφώση στὸν ἀναγνώστη μιὰ νέα κοινωνικὴ συνείδηση.

Και οι ένθουσιωδότεροι όμως οπαδοί της προλεταριακής λογοτεχνίας είναι υποχρεωμένοι να αναγνωρίσουν πως η φιλολογική εξέλιξη των προλεταρίων συγγραφέων είναι συχνά διαφορετική από τις πολιτικές τους άρεστές. Οι αναμφωφταί αυτοί του όχλου μιλούν συχνά μία γλώσσα διστακτική και αδέξια. Άλλοτε είναι άνθρωποι εις τους όποιους λείπει η πνευματική ανάπτυξη, άλλοτε διανοούμενοι, άλλοτε έπαγγελματίες συγγραφείς, που χρησιμοποιούν ένα αδιέπληστο λεστικό γιά να αποδείξουν την προλεταριακή τους καταγωγή. Τό σοβαρώτερο όμως είναι η υποδούλωση στο έπίσημο δόγμα, που καθιστά την φιλολογία αυτή (που είναι τελείως άριερωμένη στην «κομμουνιστική άνοιχοδόμηση», στο «ταξικόν έπίθεωδες» στην «δμητική συνείδηση» κ.τ.λ.) στεγνή και μονότονη.

¹Εν τούτοις, μᾶς φαίνεται πὼς θὰ ἦταν

ἀδικοι καὶ συγχρόνως θά ἔδειχνε πολὺ λίγη ἐξυθέρκεια. Ἀπὸ γνωστῶς καὶ τελείως τῆ φιλολογίας αὐτῆ. Πρῶτον ἐπειδὴ συντέλεσος στὴ δημιουργία κινουμένων ἀνδρῶν καὶ μεταβυτῶν κινουμένων αὐτῶν ἀνδρῶν εἶναι δυνατόν νὰ παρουσιασθοῦν ταλέντα, καὶ παρουσιασθῇσαν τῇ. Δεύτερον ἐπειδὴ οἱ σελίτες αὐτῆς μᾶς φέρουν μίαν ἀπὸ τὰς πλῆθος ἐνδιαφερομένης ἀποδείξεις ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς «κοινωνικῆς» αὐτῆς συνειδησεως ποὺ ἀποτελεῖ τὸ κυριώτατον ἀντικείμενον τῆς προλεταριακῆς λογοτεχνίας. Χάρis στὴ μανία τῆς αὐτοκριτικῆς, ποὺ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ περιεργότερα χαρακτηριστικὰ τῆς σοβιετικῆς ψυχολογίας, ὁ προλεταριακὸς συγγραφεὺς δὲν ἀρκεῖται νὰ ἐκθέτῃ τὸ δόγμα, ἀποκαλύπτει τίς πληγὲς καὶ λυπεῖται γιὰ τὰ λάθη ποὺ διαπράχθησαν.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἡ **Νέα Βασιλία**, συλλογὴ διηγημάτων τοῦ Α. Μπιμπί, παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον. Μᾶλλον εἰς τὴν δυσκολίαν ποὺ συναντᾷ τὸ καθεστῶς τόσο στὴν πόλιν ὅσο καὶ στὴν ὑπαίθριον. Βλέπομε ποιά ἦταν ἡ πραγματικὴ ἀντίδραση τῶν μαζῶν καὶ ποιά ἦταν τὰ ἀνυπέρβλητα πολλές φορές ἐμπόδια ποὺ ὀρθώθηκαν μπροστὰ στοὺς καινοεργεῖους ἄνδρες, ποὺ ἠναγκάσθησαν νὰ μάθουν νὰ δικαιοῦν καὶ νὰ λύσουν τὰ τραγύ- τερα κοινωνικὰ προβλήματα. Ὅλα αὐτὰ δὲν τὰ εἶπαν οἱ **ποποτυσίμι**, οἱ παλαιότεροι κομμουνιστὰι συγγραφεῖς.

Ἡ Νέα Βυραρία εἶναι μία μυυραρία, διάσημη ἐπὶ Τσαρικοῦ καθεστῶτος, ποὺ ἐθνικοποιήθη ἀπὸ τὴ Σοβιετικὴ κυβέρνησις. Ὁ πρόεδρος τῆς ἐργαστασιακῆς ἐπιτροπῆς, ὁ σύντροφος Γκαρκνίκι, ἀνέλαθε τῆς διευθύνσεως τῶν ἐργασιῶν. Εἶναι ἕνας ἥρωας τῆς ἐπαναστάσεως, ποὺ διεκρίθη κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καὶ ποὺ τώρα ἀκόμη μὲ τὸ ἀνοιχτὸ του πονάκι-μμο, δὲ μιλλιὰ τοῦ ποῦ ἀνιμίζουν, φαίνεται σὰν νὰ ἔρχεται ἀπὸ μάχη. Ὁ ἀντίπαλός του εἶναι ὁ πρῶην διευθυντής τοῦ ἐργαστασίου, ὁ γερμανὸς Λοβντιβ Σόλντε, ποὺ εἶναι τώρα τεχνικός διευθυντής. Μία πάλη γίνεται μεταξὺ τῶν δύο αἰτῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ πάλη αὐτὴ γίνεται μὲ πολὺ πάθος. Παρ' ὅλες τίς ἀτέλειες τοῦ ὅρους, ἡ νουβέλλα αὐτῆς μᾶς κάνει νὰ αἰσθανθῶμε πὼς ἡ ζωὴ ἐνὸς ἐργαστασίου ἔχει τὸ ἴδιον ἐνδιαφέρον μὲ τὴν ἱστορίαν ἐνὸς ἀτόμου.

Ὁ Γκαρίνδου κατηγόρει τὸν ἀντίπαλόν του πῶς κατασπαταλᾷ τὸ δημόσιον κλῆρον, πῶς κάνει ἔργα, ὅπου ἡ μύθρα πλοῦταμνόν, πῶς κακοποιεῖ τοὺς ἑγγάτους. Γίνεσται ἀνάγκη, πού ἀποδεικνύει πῶς ὁ γερμανὸς ἀγορᾶζει διπλάσια βόνη ἀπὸ τὴν ἀπαράτητη γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς μύθρας. Ὁ γερμανὸς παύεται καὶ οἱ σύντροφοι παίρνουν στὰ χεῖρια τοὺς τὸ ἐργοστάσιον. Νομίζουν πῶς πραγματοποιοῦν σπουδαῖες οἰκονομίας ἕως ὅτου βγαίνει ἡ μύθρα. Ἐννοουν πῶς ὁ Σόλντ εἶχε δίκαιον καὶ πῶς κατὰ τὰ κυνικά καὶ μὲντα εἶναι ἀπαράτητον νὰ διπλάσιασθῇ ἡ ποσότης τῆς βόνης. Ἐρωτοῦν τότε τοὺς ἐγγάτους, ἀλλὰ αὐτοὶ δὲν ἔχουν νὰ ποῦν τίποτε ἐναντίον τοῦ παλαιῦ διευθυντοῦ. Ὅσο γιὰ τὸν νυκτοφυλάκον, αὐτὸν πού τὸν κακομπεχειρίσθη ὁ γερμανὸς, ὁ ἄνθρωπος ὁμολογεῖ μόνος τὸν πῶς ὁ Σόλντ τὸν ἤρπεν νὰ κοιμᾶται καὶ τὸν δὲν ἐξυπνοῦσε μὲ μία ψυχρολουσία παγωμένη μύθρα.

Κοντά στο άπλό, απροσποίητο αυτό βιβλίο, που προσπαθεί να δώσει στον αναγνώστη μία ειλικρινή μαρτυρία, να είναι άλλο, πλουσιότερο, που θέτει επί τάπητος το ζήτημα, και το λύει κατά το πνεύμα και το γράμμα του μαρξισμού. Είναι το **Κοντά στο Φανό** του Νικηφόρου. Το μυθιστόρημά του εδημο-

αισύθη λίγον καιρό μετά τήν ὑπόθεσιν τῶν μηχανικῶν τῆς λεκάνης τοῦ Δόν καί ἔχει ὡς κύριον θέμα τὸ σαμποτάζ τοῦ κομμουνισμοῦ ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ καπιταλισμοῦ.

Παρουσιάζει έκει τον Διονύσιο Ραμοσάιφ, τον άδιάφορο, τον ιδεώδη τύπο του κομμουνιστή άρχηγου. Άλλά, λεπτομέρεια άρκετά παράδοξος γιά έναν προλετάριο συγγραφέα, ό ήρωας του δέν είναι παρά ένας πρόην γαιοκτημών, που διεξυγνε τον θάνατο δανεισθείς τήν ένδυμασία και τά χαρτιά του υπηρέτου του. Τώρα είναι μέλος του κόμματος, στο όποιο προσφέρει σημαντικές υπηρσεις. "Όλοι όμως άγνωστον τό παρελθόν του. Άγαπά μία νέα προλεταρίασα" αυτή όμως άνακαλύπτει στον έρωμένον της μία ψυχολογική πάλη που δυσχεραίνει τήν ένωση τους.

Ὁ Παράδεισος σκέπτεται ὅτι πρέπει νὰ ὁμολογήσῃ τὴν καταγωγή του, καὶ εἰς τὸ τέλος ἀποφασίζει νὰ τὸ ἐμπιστευθῇ στὴν ἐρωμένη του· τῆς δίνει ἓνα δέμα ἐπιστολῶν, ὅπου ἡ νέα διαβάζει τὴν ὁμολογίαν του. Αὕτῃ σκέπτεται στὴν ἀρχὴ νὰ τὰ καταστρέψῃ... ἀλλὰ διερρωτᾶται ἂν εἶναι σωστὸ νὰ ἀγαπᾷ ἕναν ξένο, ἕναν ἐχθρὸ τῆς τάξεώς της, καὶ παραδίδει τὰ γράμματα εἰς τοὺς ἀρχηγούς της εἰς τὸ Κρεμλίνον.

Αὐτοὶ ξέρουν ἐκεῖ τί νὰ κάμουν.
Εὐτυχῶς οἱ προηγούμενες ὑπηρεσίες τοῦ
Ραμσάιφ τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ ἐπιτύχῃ τὸ χρί-
σμα ποὺ τοῦ ἔλειπε.

“Αν ἡ «ταξική» αὐτὴ φιλολογία μᾶς ἐπι-
τρέπει να ἰσθῶσῃμε στὴν Μαρξιστικὴ ψυχολο-
γία καὶ παρουσιάζει, ὅπως παραδείγματος
χάριν τὸ βιβλίο τοῦ Νικηφιόρφου, σελίδες ποὺ
δὲν τοὺς λείπει τὸ ταλέντο, πρέπει νὰ φά-
σῃμε ἐπὶ «πολὺ γιὰ νὰ ἀνακαλύψῃμε στὴν
μεγάλην αὐτὴν βιβλιοθήκην ἕναν τόμο με πρᾶγ-
ματικὴν φιλολογικὴν ἀξίαν, ἡ ἀνθρωπιστικὴν
ἀξίαν. Τὰ προτερήματα αὐτὰ τὰ ἡρώας στὴν
Πανωλεθρία τοῦ Φαντέιερ. Τὸ μυθιστόρημα
αὐτὸ εἶναι ἕνα ἔργον δυνατὸν καὶ συγκινητικόν,
ποὺ ἀναφέρεται στὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ὅπως
ἐξετύλιχθη στὴν Σιδηρία τὸν καιρὸ τοῦ
ναυάρχου Κολτσάκ. Δὲν εἶναι ὅμως ἔργον
καθαρὰ περιγραφικὸ ὅπως τὸν Ποπουτσόκι.
Βλέπει κανεὶς τίς προθέσεις ἐνὸς προλεταρίου
συγγραφέως. Ἄν ὁ Φαντέιερ ἀκρίνεται ἀπὸ
τοὺς ἄλλους ταξικοὺς συγγραφεῖς αὐτὸ ὀφεί-
λειται στὸ ἀσφαλέστερο ψυχολογικὸν τὸν αἰ-
σθημᾶ, τὴν πλεόν εὐλύγιστη καὶ χρωματι-
σμένῃ γλῶσσᾳ του καὶ κυρίως τὴν συγγρα-
φικὴν τὸν ἰδιοσυκράσια.

Μὰς διηγείται τὴν ἱστορίαν ἑνὸς ἀποσπά-
σματος ἐπαναστατῶν δικαινομένων ἀπὸ ἑνὸς
ἑβραίου, τὸν σύντροφον Δεδίνσον. Εἰς τὸ βι-
βλίον αὐτὸ εὐρίσκονται πολλοὶ ὠραῖοι πίνακες:
μερικαὶ σκηναὶ μαχῶν, καὶ περιγραφαὶ τῆς
σιδηρικῆς φύσεως, ἡ φοδερὴ νυκτερινῇ πάλῃ
στον βάλτο, ὁ θάνατος τοῦ ἀλόγου τοῦ Μο-
ρόσκα κἀνονο βαθείας ἐντύπωση στὸν ἀνα-
γνώστη. Ἐπειτα ἔρχεται ἡ καταστροφὴ, ὁ
λευκὸς στρατὸς θριαμβεῖ, τὸ ἀπόσπασμα
τοῦ Δεδίνσον διαλύεται, οἱ μισοὶ ἄνδρες
παρῶνται. Ἐπειτα ἀπὸ μὴνὸν φρικτὰς στε-
νήσεις, ἀπὸ ὑπερανθρώπου προσπάθειας, ἔρ-
χεται ὁ ἄδοξος θάνατος, ἡ ἀπαισία πανωλε-
ρια. Τότε γὰρ πρώτη φορά, ὁ Δεδίνσον
ἐκλαλεῖ. Συναθροίζε τούς τελευταίους πού ἐ-
πέζησαν καὶ ξεκινᾷ γιὰ τὸ χωριὸν δπου θὰ
στεγαθῇ τὸ μικρὸ ἀπόσπασμα, τὸ αἰμόφυ-
τον καὶ λαοπνέμον. Δὲν εἶναι παρὰ δεκα-
οκτὼ. Βλέπουν μακρὰ τούς χωρικοὺς πού
καλλιιεγοῦν τὴν γῆ, τὴν εἰρήνην τῶν ἀγρῶν,
ἑτοιμοὶ γὰρ τούς ὑποδεχθῆ. Καὶ ὁ ἀρχηγὸς
συγκινεῖται.

«Ὁ Δέβιγσον ἔσχιξε μιὰ ὑγρὴ ἀκόμη ματιὰ.

στον άχανή αυτόν ούρανό και σ' αυτή τη γή, που ύπασχετο τό φωμί και την ανάπαυση, στους ανθρώπους αυτούς που καλλιεργούσαν την γή, που θα έκανε δικούς του, όπως έκαμε δικούς του τους δεκαοκτώ άνδρες που τόν ακολουθούσαν σιωπηλοί. Και έπαυσε τό δάκρυα: έπρεπε νά ζήση και νά εκτελέση τό καθήκον του».

Στήν **Πανωλεθρία** ο Φαντέιερ προσπάθησε νά ζωγραφίση την δραδική ψυχή, αλλά κατώρθωσε κάτι παραπάνω, ζωγράφισε την ψυχή γενικώς. Και αυτός είναι: ο λόγος που τό βιβλίο του παραμένει παρ' όλες τις διαμάχες των πολιτικών και των φιλολογικών σχολών, ένα έξοχο βιβλίο.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Άγαπητά «Ελληνικά Γράμματα

Έδώ και κάμποσα χρόνια κάποιος νομάρχης στην Άρτα φρόντισε να στηθώ μιά άναμνηστική πλάκα στο σπίτι (!) που πέθανε ο Κώστας Κρυστάλλης και νά πρασινώση τό μνήμα του που ήταν άγνωστο στο πολύ κοινό της πόλεως. Τελευταίως ο Κώστας Καροφύλλας σέ φιλολογικό περιοδικό ύποστηρίζει πώς είναι αδύνατον ο Ήπειρώτης έάρδος νά πέθανε σέ μιά αποθήκη γεμάτη άκαθαρόεις, έντελώς άκατάλληλη, και τοúτο γιατί ήτο αδύνατον νά μήν είχε εκδηλωθεί τό «ένστικτον» της φιλοξενίας των Άρτινων. Όταν ο κ. Μαργακόπουλος έστησε την άναμνηστική πλάκα, όλοι οι φίλοι του Κρυστάλλη διαμαρτυρήθηκαν, γράφηκαν μερικά άρθρα στίς έντόπιες έφημερίδες ότι ο τραγουδιστής του Χωριού και της Στάνης δέν πέθανε εκεί, μ' άκριβώς στο χαμόσιπιτό τό μεταξύ των Φωτοπούλου-Κομπορόζου, όπου τόν είχε τοποθετήσει τό ενδιαφέρον των συμπατριωτών του, αλλά τίποτε δυστυχώς.

Ή πλάκα μένει εκεί σέ μιά αποθήκη άχανεστάτη, πλακόστρωτη, χωρίς παράθυρα, άνοιχτή πρόσ τό δπίσθεν μέρος. Τώρα με τό άποκαλυπτήρια της προτομής του ποιητού νομίζομεν ότι οι φίλοι του Κρυστάλλη έχουν καθήκον νά φροντίσουν νά άποκαταστήσουν τό πράγματα, εξετάζοντας καλύτερα και ζητώντας τη γνώμη αθηναιτών ως του κ. Γ. Χαραλάμπους, Γυμνασιάρχου, που είναι ένας άπ' τους πραγματικούς ζώτας φίλους του ποιητή και ο μόνος που τόν συνόδευσε μέχρι της τελευταίας του κατοικίας. Και αυτά όλα χάριν της αληθείας γιά νά μήν αφήνομε την έντύπωση ότι όλα στον τόπο μας γίνονται επιπόλαια.

Δ. Ν. ΓΑΛΑΝΗΣ.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

— Μετά τους τόσους θησαυρούς του Μεσολογγίου έκάησαν είς τό Ναύπλιον και τό άρχεία του Καποδιστρίου.

— Τά άρχεία αυτά έστεγάζοντο είς τό άνάκτορον του Καποδιστρίου, τό όποϊον έχρησιμοποίητο ως νομαρχία.

— Πολλοί αντιπρόσωποι των γραμμάτων και των τεχνών πρόκειται νά υποβάλουν ύπόμνημα διά του όποϊου θ' ζητούν όπως όλα τά πάσης φύσεως ιστορικά κειμήλια μεταφερθούν είς τά μουσεία.

— Ο κ. Βενιζέλος απέστειλε πρόσ τον καθηγητήν κ. Γ. Μιχαηλόπουλον, πρόεδρον

της Έπιτροπής διά την άνέργειαν του άνδριάντος του Καποδιστρίου, δραχ. 5.000 ως προσωπικήν του εισφοράν.

— Είς τό τελευταίον τεύχος της «Ν. Έτίας» ο κ. Ξενοπούλου συνορτάζει μετά του κ. Παπαντωνίου διά μίαν φανταστικήν κατατρόπωσιν της κριτικής.

— Οι γλωσσας των φλυάρων λέγουν πολλά διά τό μικρόν άρθρίδιον του κ. Ξενοπούλου.

— Πρό παντός δέν τους διαφεύγει ότι ο κ. Ξενοπούλος έχει νά παρουσιάση δύο νέα έργα.

— Μερικά μέλη της εταιρείας των Θεατρικών Συγγραφέων έρριψαν την ιδέα της εκδόσεως θεατρικού περιοδικού.

— Ή ιδέα όμως προσκρούει σ' ένα βασικό σκόπελο. Ή εταιρεία είναι σωματείο Έπαγγελματικού και δέν μπορεί νά εκδώση ένα όργανο που με τη κριτική θ' ζημιώσει τά συμφέροντα των περισσότερων μελών της.

— Άν πάλι ή κριτική αυτή τά εύρισκε όλα καλά τότε τί λόγο θ' είχε αυτό τό περιοδικό και ποίος θ' άτό έπίστευε.

— Μερικοί έπιστήριξαν την ιδέα νά δημοσιεύη τά σκηνοθετικά ζητήματα και άλλα ούδέτερα.

— Και αυτά όμως δέ θ' άποδοῦν ν' άποδόλουν κάθε είδος κριτικής άφ' ενός, άφ' έτέρου δέ έδώ δέν υπάρχει τόση κίνηση ώστε νά μωρδέση νά συντηρηθώ ένα περιοδικό τόσο ειδικό.

— Ο ποιητής Άγγελος Σικελιανός έδημοσίευσε στην «Πρωτα» γιά τό Δελφικό Παμιστήριον.

— Τά άρθρα αυτά φανερώνουν μιά νέα ενδιαφέρουσα όψη της Δελφικής Προσκυθείας.

— Έξεδόθη ο κύκλος των τετραστίχων του κ. Κωστή Παλαμά καθός και μία σειρά διηγημάτων του κ. Άχ. Α. Κύρου διευθυντού της «Έστίας».

— Έπίσης έκυκλοφόρησεν ή «Πειθαρχία» του κ. Γερασίμου Λύχνου.

— Πρόκειται περί έβδομαδιαίας πολιτικής επιθεωρήσεως.

— Το γαλλόφωνον περιοδικόν της «Αιγύπτου» «Semaine Egyptienne» μετέφρασε και έδημοσίευσε είς τό τελευταίον του φύλλον έλόκληρον την συνομιλίαν του κ. Κ. Μπασιά μετά του Γάλλου μυθιστοριογράφου Ζακ ντε Λακρετέλ.

— Άπό τάς διαφόρους έπαρχίας πληροφορούμεθα ότι μέχρι της στιγμής κυκλοφορούνται δεκαοκτώ έν όλω περιοδικά.

— Θά καταντήση κατά τάς προβλέψεις των μεμνημένων κάθε νέος ποιητής νά έχη και τό περιοδικόν του.

— Γνωστός Άκαδημαϊκός έρωτηθείς αν πρόκειται νά εκλεγώ μέλος της Άκαδημίας ο κ. Ζαχαρίας Παπαντωνίου έδήλωσεν «ότι ή Άκαδημία δέν μπορεί νά στεγάση όλους τους χρονογράφους. Ο κ. Νιρδάνης άρκεί».

— Απορροίας φαίνεται δηλώσεις όσφράνθη ο κ. Παπαντωνίου και ένεφάνισθη είς τό θέατρον.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Β. Ίωαννίδην, (Αιμένα Βαθέος): Ή «Λυγερή» θά δημοσιευθώ. **Ήλιαν Τσαγκαρούλιαν**: Άκόμα δέν είδαμε καμιά βελτίωση τέτοια στη δουλειά σας πού νά την κάνη δημοσίευσμη.— **Πέτρον Βαλδάαν**: Σας έχετε καλύτερα πράγματα. Γιατί ν' άλι-

κηθήςτε μ' αυτό τό τετράστιχο.— **Παύλον Κριναϊον**: Δέν έχετε δικιο. Θά ήτης ότι θά ικανοποιηθήςτε και σεις. **Γ. Ν. Καλαματιανόν**: Το «Μιά μέρα καρτερούσαμε» και τό «Όρες άνιας» δέν τά δημοσιεύομε γιατί ξέρουμε πώς με λίγη δουλειά θά δώσετε πολύ καλύτερα πράγματα.— **Αντιγόνη Οικονομίδη**: Ή «Κωμωδία» και ή «Τραγωδία» μετριώτατα δέν έχει χαθεί αλλά περιμένει την σειρά του.— **Νίνα Π.** Ήμπορούμε νά δημοσιεύσωμε ό,τι δήποτε με άρχικόν ή διεύθυνσις όμως πρέπει νά ξέρη τους συνεργάτας της. Παρακαλούμε γράψτε μας.— **Πάνον Δόνην**: Μάλλον άτεχνο και πρόχειρο. Προσέξτε περισσότερο. **Ίωάννην Κανάκην** (Σέρρας). Μετά την δήλωση γιά τόν πρώτο διαγωνισμό δέν έγινε καμιά άλλη. Συνεπώς δέν πρέπει νά στείλετε ακόμη, αλλά όταν προκηρυχθή νέος διαγωνισμός.— **Χρήστον Μηλιαράκην** (Ένταύθα) Δέν έχετε δικιο νά παραπονήσθε. Με αληθινή συμπάθεια είδαμε και τά πρώτα σας τραγούδια και τό σημερινό. Άν σάς εσημειώσαμε ψεγάδια ή αν σάς είπαμε ειλικρινώς τη γνώμη μας αυτό πρέπει μάλλον νά σάς εύχαριστή. Α. χ. τό «Σπασμένο βάζο» ένψ είναι καλό ως ιδέα κι ένψ έχει έδώ και καί καλούς στίχους, σέ μερικά του σημαία ύστερεί φοβερά. Το τελευταίο ίδιως τετράστιχο τά καλά κυριολεκτικώς.— **Δού που έλαβαν μέρος στο διαγωνισμό της Νέας Έστίας**. Το ενδιαφέρον μας γιά τά θεατρικά μας ζητήματα δέν μπορεί νά μās ώθηση ως τό σημείο ν' άνακατευθοῦμε υπά interna corporis της «Νέας Έστίας». Ο κ. Ξενοπούλος γιά ν' αναβάλη την εκδοση των άποτελεσμάτων του δραματικού διαγωνισμού του περιοδικού του θά έχη τους λόγους του και φανταζόμεθα ότι αυτοί οι λόγοι θά είναι σοδαροί. Διπομεθα πού δέν μπορούμε νά δημοσιεύσωμεν τό κείμενο της επιστολής που έστειλατε στη «Ν. Έστία». Ίστερα αν πράγματι άγάπη προς την τέχνη σάς ώθει πρόσ τη συγγραφή και πόθος πρόσ την αλήθεια, γιατί δέν πηγαίνετε άπυθείας νά έξηγηθήςτε με τόν κ. Ξενοπούλο, αλλά τό ζητάτε αυτό διά των «Ελληνικών Γραμμάτων»;— **Τ. Μαυροκέφαλον** (Λιόπειν Άττικής): Έχετε σημειώσει σημαντικές προόδους. Πρώτα πρώτα ή γλώσσα σας είναι καλά δουλεμένη και πλούσια. Έκείνο που πρέπει νά προσέξετε κάπως είναι οι άνθρωποι σας και ο μύθος. Σ' αυτά κάπως σκοντάφτετε, αλλά σάψει τό ύφος τό λογοτεχνικό. Κι' ο «Χυκιασμένος» και «Τό στερόν βλαστάρι ο Θωδωρος», θά δημοσιευθούν.— **Π. Νασόπουλον**. Ή «Ζωίτσα» είναι ένα σχεδιασμέ κάπως άδούλευτο. Πάρετέ το ως υλικό και κάμετέ το διήγημα. Όπως είναι δέν μπορεί νά δημοσιευθώ.— **Μιχ. Πέτρο**: Ο «Φιλοπόμην» μετριώτατο πράγμα. Θέλει δουλεμα και στη γλώσσα και στην μορφή την άρχιτεκτονική. Ή γλώσσα σας πλαδαρή, άπειθαρχήτη. Προσέξτε. Δέν σάς λείπουν κάποια χαρίσματα άρκεί νά μοιρήσετε γιά νά βρήτε τό δρόμο σας.— **Τ. Βενισιώτην**. Το «Φωνής γιά την άγαπη της» πολύ μέτριο και στο ύψος σας έχετε έπηρεασθή δουλικά σχεδόν από τό ύψος κάποιου συνεργάτη μας. **Α. Γκιόλαν**: Τά τραγούδια σας πολύ κοινοτυπικά. Κάνετε πού φροντισμένη δουλειά αν θέλετε νά δημοσιεύεται.— **Β. Λαμπρολέσβιον**: Τά «Έλεγεία» σας πολύ φτωχά σέ νοήματα και άτεχνα στη μορφή.— **Μάμον** (Καρπενήσι): Άφού κατά τόν τελευταίον στίχον του ποιήματός σας, είσθε της χαράς

άπόλυτος μονάρχης, σάς συνιστούμε στηρίζόμενος στίς άνέσεις της ζηλευτής αυτής θέσεως, νά προσέχετε περισσότερο τό στίχο σας πού έχει άνωμαλίες άρκετές και φτώχεια περιεχομένου άσυμβέβαστη με την ιδιότητα του μονάρχου της χαράς.— **Τάκην Κώσταν**. . . : Ή Φώτω τ' Άργύρη» είναι ένα προχειρογραμμένο ήθογραφικό αφήγημα χωρίς ένδιαφέρον τεχνικόν ή άλλο.— **Π. Σμυρνιόν**: Το κομμάτι που μās έστειλατε προδίδει βέβαια άνθρωπο που σκέπτεται. Το κομμάτι όμως αυτό καθ' έαυτό είναι μάλλον πράγμα φτιαγμένο κι' όχι πηγαίο δημιούργημα. Έγκερφαλικά ακόμα βλέπετε εκείνα τά πράγματα που πρέπει ν' ανακαλύψετε βαθίζοντας τό δρόμο της καρδιάς.— **Α. Μακρόπουλον**. Καί ή δεύτερα διόρθωση δέν έβελτίωσε τά πράγματα. Δουλέψτε και μη βασήστε νά δημοσιεύστε.— **Γιώργον Γολάσην** (Σέρρες): Στο μυαλό σας δέν έχει ακόμη ξεκαθαρίσει ή ζωή. Τά πράγματα είναι μπερδεμένα και στο διήγημά σας περισσότερο φαίνονται οι άτομικές σας άποκλίσεις παρά ή παρατήρηση και ή πείρα. Όσο γιά τό τεχνικό μέρος έκει σκοντάφτετε μέν, δέν θ' άργήσετε όμως νά βρήτε τό δρόμο. Πασχίστε όμως νά ξεχωρήσετε την άτομική σας αίσθηματολογία νά την άποδώξετε, γιατί βαρύνει τη δουλειά σας.— **Ν. Στ. Πέτρο**. **Μαρκ**. : Δευτέρα, προσεκτικότερα άνάγνωστε του διηγήματος «Τό Στοχειό του Φώκη» μās έπεισε ότι μάλλον δέν πρέπει νά δημοσιευθώ. Συνεπώς στείλτε κάτι καλύτερο.— **Τ. Άθανασιάδην**. Οι «Καλοκαιριάτικοι διαβόλοι ύστερον από τά προηγούμενα. Κάτι που κάλλιστα θά τό λέγατε σέ μισή σελίδα τό λέτε σέ τρεις και τά πάρα κάτω λίγο τραβηγμένα με τό ζόρι. Δέν έχει κανένα λόγο νά δημοσιευθώ αυτό τό διήγημα.— **Χ. Άλεξίου**: Άτυχώς και τά δυό τραγούδια σας δέν εκρίθησαν δημοσιεύσιμα.— **Γιάννην Αιμηλιάτην** (Ίωάννινα): Οι «Δυό άνάπες» σας έχουν τά χαρίσματά τους αλλά και τά ψεγάδια τους. Έκει που ύστερον ίδιως είναι στη μορφή. Έχετε άσχημη διαίρεσις τό μύθο σας και κάνετε πολύ φιλολογία στα περιγραφικά σημεία. Άν και δέν θά δημοσιευθώ, τό κομμάτι αυτό μās κάνει νά έλπίζωμε πώς κάποτε θά γράψετε πράγματα αξιόλογα.— **Σπύρον Δικουσην**: Ή «Υποψήφια» είναι ένα κομμάτι με κάποια χαρίσματα. Άν είχατε προσέξει νά συλλάβετε καλύτερα τόν τύπο και νά τόν μεταδώσετε, σίγουρα θά είχατε γράψει ένα καλό διήγημα. Άτυχώς παρ' όλα τά χαρίσματά του δέν εκρίθη δημοσίευσμο; Έπίσης αν ποτέ ξαναστείλετε τίποτε μήν γράψετε και από τις δύο μεριές του χαρτιού.— **Β. Ρ**: Το έπεισόδιο της ζωής σας δέν κατώρθωσε νά πάρη τη γενικότητα που χαρίζει σέ κάτι τέτοια ή τέχνη. Έχετε κάμει μιά ξερήν αφήγηση άτομικών περιστατικών που δέν ένδιαφέρουν κανέναν άπολύτως.— **Ι. Μ. Τερζόπουλον**: Τά ποιήματά σας θά δημοσιευθούν με την σειρά των.— **Α. Στάην**. «Τό Καινούργιο Φεγγαράκι θά δημοσιευθώ.— **Άλέκον Φωτεινόν**. «Τό γομάρι ο Μάρος», αν εξαίρεση κανείς κάποιες ρεαλιστικές αποδόσεις είναι δημοσίευσμο. Θά δημοσιευθώ άργότερα.— **Α. Γκερισόπουλον**. Ο ποιητής που παρουσιάζεται κάτι έχει βέβαια. Θά έπιθυμούσαμε όμως τό παρουσιασμα αυτό νά είχε χαρακτήρα περισσότερο αντικειμενικό, νά είναι ίσως πού ψυχραιμο και πού πληροφορημένο σχετικά με τη ζωή του και τη δράση του. Έτσι είναι πολύ φτωχό και δέν μπορεί νά δημοσιευθώ.

“ΠΟΛΥΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ,”

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΚΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΠΟΛΥΧΡΩΜΙΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΓΕΡ 29 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΑΧΑΡΝΩΝ 244

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικά και Άποθέματικά Δρ. 1.193.000.000.—

Καταθέσεις (τῇ 30ῃ Ἰουνίου 1929) » 6.250.000.000.—

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

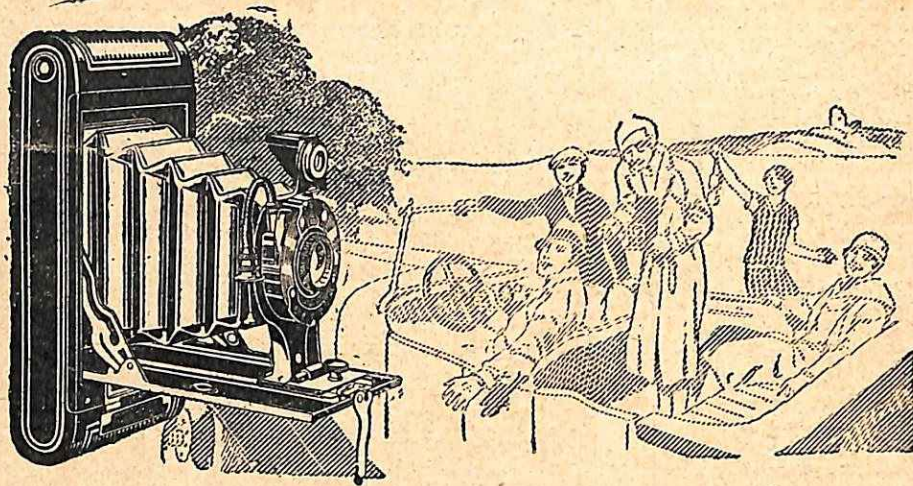
83 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΡΑΚΤΟΡΙΟΝ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 51 ΜΑΙΔΕΝ ΛΑΝ Ε

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ή Έθνική Τράπεζα της Ελλάδος εκτελεί πάσης φύσεως τραπεζικάς εργασίας είς τό έσωτερικόν και τό έξωτερικόν υπό εξαίρετικώς συμφέροντας όρους.

Δέχεται δέ καταθέσεις (εις πρώτην ζήτησιν, επί προθεσμία και ταμειευτηρίου είς δραχμάς και ξένα νομίσματα με λαν εύνοϊκά επιτόκια.

*Μὴν κάνετε σιὰ ἐκδρομὲς μὲ τ' αὐτοκίνητο
χωρὶς ἓνα*

KODAK

*Ἔχει μιὰ μνήμη ἀλάνδαστη φωντανή, σοῦ
δὲν ξεχνάει τί σοτε, καὶ ἀργότερα, ὅσοτεδή-
σοτε δεγήσετε, σιὸ σῶίτι σας, δὰ μωορέσετε
νὰ ξαναγήσετε τὰ ταφεΐδια σας, τὶς ἐκδρομὲς
σας, κυττάζοντας τὶς φωτογραφίες σοῦ σή-
ρατε μὲ ἓνα*

KODAK

